

สัญญาเลขที่ PDG4850004

การศึกษาสถานภาพและสถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

จัดทำโดย

นางอัมพร ศรีประสิทธิ์

นางสาวสุภาพร วุกถ้อง

โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ภายใต้การสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2548

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาสถานภาพและสถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยชุดโครงการ “การพัฒนาสิ่งทอพื้นบ้าน” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานสิ่งทอพื้นบ้านของประเทศไทย และสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือจากกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ โดยเฉพาะประธานกลุ่มทอผ้าที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์ ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้ ด้วย

ในการนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการหาข้อมูลและแหล่งข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจในการทำรายงาน

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดโครงการอบรมสัมมนา และท้ายที่สุดรายงานฉบับนี้คงไม่สำเร็จลุล่วงได้ ถ้าไม่มีสำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัย (สกว.) ที่จุดประกายความคิด สนับสนุนงบประมาณ และเปิดโอกาสให้ทีมวิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัยดังกล่าว ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้จัดทำ

30 พฤศจิกายน 2548

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การศึกษาสถานภาพและสถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	3
1. สถานภาพของกลุ่มและเครือข่ายผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	3
2. สถานการณ์การผลิต การตลาดและการจัดการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	10
2.1 ปัจจัยการผลิต	10
2.2 กระบวนการผลิต	14
2.3 กลุ่มและการจัดการ	24
2.4 การตลาด	25
2.5 สิ่งดีที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน	26
2.6 แนวทางตามนโยบายโอท็อปที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม	27
2.7 ปัญหาของกลุ่มและผู้ประกอบการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ก่อน-หลังโอท็อป	37
2.8 สิ่งที่กลุ่มต้องการพัฒนา	42
บทที่ 3 กรณีศึกษา	
1. วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น	43
2. วิสาหกิจชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง	45
3. วิสาหกิจชุมชนเริ่มเป็นธุรกิจ	51
บทที่ 4 แนวทางในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	55
เอกสารอ้างอิง	61
ภาคผนวก ก รายชื่อกลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ได้รับการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ (ส่วนของภาคใต้) ปี 2547	62
ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs	79

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	เปรียบเทียบสัดส่วนของประเภทผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าคัดสรรระดับประเทศ ปี 2547	3
ตารางที่ 2	แสดงผลการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายภาคใต้ ประจำปี 2547	4
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนกลุ่มทอผ้าและผู้ประกอบการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	5
ตารางที่ 4	แสดงอายุกลุ่ม ปริมาณการผลิต ยอดจำหน่ายของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้	11
ตารางที่ 5	ผลิตภัณฑ์และลักษณะเด่นของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้จากกลุ่มต่างๆ	12

บทที่ 1

บทนำ

เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ สังคมมนุษย์ในอดีตจึงมีการปลูกฝ้ายเพื่อทำเส้นใย และทอผ้าด้วยมือและอุปกรณ์ทอผ้าพื้นบ้านเพื่อนำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม เมื่อพัฒนาการของสังคมก้าวจากยุคเกษตรกรรมสู่ยุคอุตสาหกรรมทำให้เกิดการทอผ้าด้วยเครื่องจักรตลอดจนการผลิตเส้นใยเทียมธรรมชาติ ทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม (อัมพร ศรีประสิทธิ์ และวรรณ ประยูคต์วงศ์, 2547 : 1) อย่างไรก็ตามยังมีลูกหลานในชุมชนที่ยังคงรักษานวัตกรรมภูมิปัญญานี้ไว้ และได้มีการถ่ายทอดสืบสานมายาวนาน แม้ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีมาตั้งแต่เมื่อใดและได้แบบมาจากไหน (คณะกรรมการการสังเคราะห์, 2547 : 40) ซึ่งลักษณะการสืบทอดภูมิปัญญานั้นเป็นการสืบทอดจากบรรพบุรุษและมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ แบบค่อยเป็นค่อยไป ทำให้ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเกิดความรัก ความผูกพัน และสืบทอดเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ชาวบ้านบางคนจะเลิกทอไปบ้างตามภาวะจำเป็น แต่กล่าวได้ว่าการสืบทอดกันมาอย่างไม่ขาดสาย โดยการทอเฉพาะในครัวเรือนที่ทอเป็นอาชีพเสริม (คณะกรรมการการสังเคราะห์, 2547 : 40) ในปัจจุบันนี้คนในรุ่นใหม่ได้พยายามอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้า และลดทอนฝ้ายอันเป็นเอกลักษณ์ของบรรพบุรุษไว้ โดยการทอผ้าพื้นบ้านและนำมาจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมให้กับตนเองและคนในชุมชน ทำให้ผู้นำผ้าทอพื้นบ้านมาตัดเสื้อผ้านอกจากจะได้สวมใส่เสื้อผ้าตามแบบ และขนาดที่ต้องการแล้ว ยังได้เป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นไทย (อัมพร ศรีประสิทธิ์ และวรรณ ประยูคต์วงศ์, 2547 : 2) ผ้าทอพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทยที่สำคัญ และจากการนำนโยบาย “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ – OTOP” ของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีคุณภาพ โดยนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน โดยเข้ากระบวนการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย และพัฒนาให้ก้าวไกลไปสู่ความเป็นสากล (วาทิ ทรัพย์สิน, 2547 : 28) และพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านของไทยในทุกๆ ด้าน แต่ในสภาวะความเป็นจริงจะพบว่าการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านของไทยยังกระจุกกระจาย ไม่ครบวงจร ขาดการพัฒนาครบด้าน และเป็นการพัฒนาที่ไม่ตรงจุด โดยเฉพาะตรงตามความต้องการของกลุ่ม ดังนั้นทีมวิจัยจึงได้ศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อใช้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประมวลสถานการณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้

2. เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการแก้ไขและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้อย่างรอบด้าน
2. ใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการสนับสนุนกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้แก่หน่วยงานต่างๆ
3. ใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ตลอดจนผ้าทอพื้นบ้านของไทยต่อไป

ขอบเขตและกรอบการศึกษา

เป็นการศึกษาข้อมูลเฉพาะกลุ่มทอผ้าในแหล่งทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้

กรอบและวิธีการศึกษา

รายงานการศึกษาศาสนาการณและการค้นหาแนวทางพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ฉบับนี้มีกรอบการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาศาสนาภาพของกลุ่ม เครื่อง่าย ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้
2. การศึกษาศาสนาการณการผลิต การตลาด และการจัดการ
3. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

และได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงานการสัมมนา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องสถานการณ์ของกลุ่มผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
3. การสัมภาษณ์ประธานและสมาชิกกลุ่มทอผ้า

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้มาค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ต่อไป

บทที่ 2

การศึกษาสถานภาพและสถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

1. สถานภาพของกลุ่มและเครือข่ายผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

1.1 จำนวนผู้ผลิตหรือกลุ่มทอผ้า และกอบการผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า

จากนโยบายของรัฐบาลในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพของชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งผลจากกระแสดังกล่าวทำให้ปัจจุบันเกิดกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่างๆ ขึ้นมากมาย และมีการส่งผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่จะผ่านการคัดสรรได้นั้นพิจารณาจาก

- (1) สามารถส่งออกได้ โดยมีความแข็งแกร่งของตราสินค้า (Brand Equity)
- (2) ผลิตอย่างต่อเนื่องและคุณภาพคงเดิม
- (3) ความมีมาตรฐาน โดยมีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า
- (4) มีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์

โดยการพิจารณาการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์นั้น ได้แบ่งประเภทผลิตภัณฑ์ออกเป็น 6 ประเภทด้วยกัน คือ อาหาร เครื่องดื่ม ผ้าและเครื่องแต่งกาย ของใช้และของประดับตกแต่ง ศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ซึ่งผลจากการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ระดับประเทศปี 2547 พบว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าคัดสรรมากที่สุด สัดส่วนร้อยละ 37.8 เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ ทั้ง 5 ผลิตภัณฑ์ รองลงมาได้แก่ ของใช้และของประดับตกแต่ง อาหาร ศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก เครื่องดื่ม และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสัดส่วนของประเภทผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าคัดสรรระดับประเทศ ปี 2547

ประเภทผลิตภัณฑ์	ร้อยละ
อาหาร	20.7
เครื่องดื่ม	4.5
ผ้าและเครื่องแต่งกาย	37.8
ของใช้และของประดับตกแต่ง	25.2
ศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก	8.8
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	3.1

ซึ่งผลจากการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายภาคใต้ ประจำปี 2547 พบว่ามีผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดสรรจำนวน 232 ผลิตภัณฑ์ด้วยกัน โดยแบ่งเป็นระดับ 5 ดาว มี 15 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว มี 74 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 3 ดาว มี 99 ผลิตภัณฑ์ และระดับ 2 ดาว มี 44 ผลิตภัณฑ์ และเมื่อจำแนกตามรายจังหวัดพบว่า จังหวัดที่ส่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย และผ่านการคัดสรรมากที่สุด 5 ลำดับ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส นครศรีธรรมราช สงขลา และ กระบี่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 โดยแบ่งรายละเอียดของผลิตภัณฑ์แยกตามรายจังหวัดดัง ภาคผนวก ก

ตารางที่ 2 แสดงผลการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายภาคใต้ ประจำปี 2547

จังหวัด	5 ดาว	4 ดาว	3 ดาว	2 ดาว	รวม
ภูเก็ต	1	1	4	4	10
สุราษฎร์ธานี	1	2	3	1	7
สตูล	0	2	3	3	8
สงขลา	2	4	8	4	18
ระนอง	0	0	2	1	3
ยะลา	0	0	6	5	11
พัทลุง	1	1	4	1	7
พังงา	0	0	2	6	8
ปัตตานี	0	20	31	7	58
นราธิวาส	5	31	17	0	53
นครศรีธรรมราช	3	5	10	4	22
ตรัง	1	4	2	1	8
ชุมพร	0	1	1	2	4
กระบี่	1	3	6	5	15
รวม	15	74	99	44	232

“ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้” ก็เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ซึ่งปัจจุบันกลุ่มทอผ้าต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย และผลจากการรวบรวมข้อมูล พบว่าปัจจุบันมีกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้มีจำนวน 64 กลุ่มด้วยกัน (ประกอบด้วยกลุ่มที่ส่งผลิตภัณฑ์เข้า คัดสรรและไม่ส่งผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรร) โดยแบ่งเป็นกลุ่มทอผ้าในจังหวัดกระบี่ 1 กลุ่ม จังหวัดชุมพร 4

กลุ่ม จังหวัด ตรัง 7 กลุ่ม จังหวัดนครศรีธรรมราช 15 กลุ่ม จังหวัดพัทลุง 9 กลุ่ม กลุ่ม จังหวัด นราธิวาส 5 กลุ่ม จังหวัดปัตตานี 2 กลุ่ม จังหวัดระนอง 1 กลุ่ม จังหวัดสงขลา 13 กลุ่ม และจังหวัด สุราษฎร์ธานี 6 กลุ่ม และมีผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจชัดเจน 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มทอผ้าและผู้ประกอบการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
1	กระบี่	กลุ่มทอผ้าบ้านเกาะกลาง	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านเกาะกลาง 60 ม.1 ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่ 80100
2	ชุมพร	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยกลาง	ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้าย ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยกลาง 234 ม.3 ต.เขาทะลุ อ.สวี จ.ชุมพร 86130
3	ชุมพร	กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านบางกาศ	ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านบางกาศ ม.12 ต.ริบร้อ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86190
4	ชุมพร	กลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้าน ประชาสว	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านประชาสว ม.11 ต.เขาค่าย อ.สวี จ.ชุมพร 86130
5	ชุมพร	กลุ่มทอผ้าบ้านภูเขาทอง	ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มทอผ้าบ้านภูเขาทอง 55 ม.9 ต.ทุ่งระย อ.สวี จ.ชุมพร
6	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยนาง	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยนาง ม.2 ต.ห้วยนาง อ.ห้วยยอด จ.ตรัง 92130
7	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านย่านซื่อ	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านย่านซื่อ ม.3 ต.ย่านซื่อ อ.กันตัง จ.ตรัง 92110
8	ตรัง	กลุ่มผ้าทอผ้าบ้านเคี่ยมดาว	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอผ้าบ้านเคี่ยมดาว ม.3 ต.ทุ่งค่าย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง 92140
9	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านไสบ่อ	ผ้าผืนเอกประสงค์, ผ้าเช็ดหน้า, เสื้อเชิ้ต, ผ้ามัดหมี่, ผ้าขาวม้า, ผ้าพื้น	กลุ่มทอผ้าบ้านไสบ่อ 128 ม.2 ต.นาง อ.ห้วยยอด จ.ตรัง 92210
10	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านหมื่นศรี	ผ้าผืนเอกประสงค์, ผ้าขาวม้า, โสร่ง, ผ้าพันคอ, สไบ, กระเป๋า, เนคไท	กลุ่มทอผ้าบ้านหมื่นศรี 119 ม.8 ต.นาหมื่นศรี อ.นาโยง จ.ตรัง 92170
11	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านบางดี	ผ้ามัดหมี่, ผ้าพันคอ, ผ้าขาวม้า, ผ้าผืนเอกประสงค์, ผ้าเช็ดหน้า	กลุ่มทอผ้าบ้านบางดี หมู่บ้านบ่อหรั่ง 14 ม.8 ต.บางดี อ.ห้วยยอด จ.ตรัง 92210
12	ตรัง	กลุ่มทอผ้าบ้านวังวิเศษ	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านวังวิเศษ ม.7 ต.วังมะปรางเหนือ อ.วังวิเศษ

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
				จ.ตรัง 92220
13	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้ามะม่วงปลายแขน	ผ้าทอยกดอกเมืองนคร	กลุ่มทอผ้ามะม่วงปลายแขน 351/127 ม.5 ถ.ราชดำเนิน ต.ปากพูน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
14	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินมวง	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี, ผ้าคลุมไหล่, ผ้าขาวม้า, ผ้าเช็ดหน้า, ผ้าพันคอ, เสื่อสำเร็จรูป	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินมวง 105/1 ม.4 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
15	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านท่าเนียบ		กลุ่มทอผ้าบ้านท่าเนียบ ม.7 ต.ควนลัง อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช 80130
16	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านในดอน	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี	กลุ่มทอผ้าบ้านในดอน ม.5 ต.ฉลอง อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช 80120
17	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าเมืองนคร บ้านบางคว้น	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มทอผ้าเมืองนครบ้านบางคว้น ม.2 ต.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช 80190
18	นครศรีธรรมราช	กลุ่มสตรีบ้านบางงู	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มสตรีบ้านบางงู 25 ม.2 ต.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
19	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านกงคาล้อม	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มทอผ้าบ้านกงคาล้อม 97 ม.1 ต.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
20	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าเมืองนครบ้านวังเต่า	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี	กลุ่มทอผ้าเมืองนครบ้านวังเต่า ม.3 ต.เขาโร อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช 80110
21	นครศรีธรรมราช	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า 14 ม.5 ต.ฉลอง อ.สิชล จ.นครศรีธรรมราช 80120
22	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี, เสื่อสำเร็จรูป, ผลิตภัณฑ์แปรรูป	กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค 39 ม.4 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
23	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านขอนหาด	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี,เสื่อ สำเร็จรูป, ผลิตภัณฑ์แปรรูป, ผ้าทอยกดอกก็กระตุก	กลุ่มทอผ้าบ้านขอนหาด 5 ม.7 ต.ขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
24	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าเมืองนครบ้านคอน สำโรง	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี	กลุ่มทอผ้าเมืองนครบ้านคอนสำโรง ม.3 ต.ควนพัง อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช 80130
25	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าเขาโร	ผ้าฝ้ายเนื้อประสมสี	กลุ่มทอผ้าเขาโร 229 ม. 3 ต.เขาโร อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช 80110
26	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง	ผ้าทอยกดอกสีธรรมชาติ	กลุ่มทอผ้าเนินธัมมัง 55/1 ม.5

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
				ค.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เขยริใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
27	นครศรีธรรมราช	กลุ่มทอผ้ายกเมืองนคร บ้านคลองदान	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มทอผ้ายกเมืองนครบ้านคลองदान ม.8 ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
28	นราธิวาส	กลุ่มทอผ้าโคกไผ่	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าโคกไผ่ ม.2 ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
29	นราธิวาส	กลุ่มทอผ้าบ้านโคกชุมบก	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านโคกชุมบก ม.5 ต.บางขุนทอง อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
30	นราธิวาส	กลุ่มทอผ้าปัสต์ว์	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าปัสต์ว์ ม.4 ต.โหมยิต อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
31	นราธิวาส	กลุ่มทอผ้าบ้านพระพุทธร	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านพระพุทธร ม.3 ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
32	นราธิวาส	กลุ่มทอผ้าตอหลัง	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าตอหลัง ม.3 ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
33	ปัตตานี	กลุ่มทอผ้าตำบลทรายขาว	ผ้าไหมมัดหมี่ลายจวนตานี	กลุ่มทอผ้าตำบลทรายขาว ม.3 ต.ทรายขาว อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี
34	ปัตตานี	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพิเทน	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพิเทน 20 ม.3 ต.พิเทน อ.ทุ่งยางแดง จ.ปัตตานี
35	พัทลุง	กลุ่มทอผ้าบ้านทอนชมพู่	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านทอนชมพู่ 72 ม.2 ต.ชุมพล กิ่งอ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
36	พัทลุง	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านแพรกหา	ผ้าผืนเอนกประสงค์, เสื้อลำเร้จรูป, ผ้าขาวม้า, โสร่ง, ผลิตภัณฑ์แปรรูป	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านแพรกหา 91 ม.2 ต.แพรกหา อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 93110
37	พัทลุง	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปรือ	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปรือ ม.2 ต.ชุมพล อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
38	พัทลุง	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านโครีระ	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านโครีระ ม.8 ต.ค่านาน อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
39	พัทลุง	กลุ่มทอผ้าบ้านโหล๊ะปันหงส์	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านโหล๊ะปันหงส์ ม.1 ต.ร่มเมือง อ.เมือง จ.พัทลุง 90000
40	พัทลุง	ศูนย์ศิลปะชีพบ้านหัวป่าเขียว	ผ้าผืนเอนกประสงค์	ศูนย์ศิลปะชีพบ้านหัวป่าเขียว ม.7 ต. ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
41	พัทลุง	กลุ่มทอผ้าศรีนครินทร์	ผ้าผืนเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าศรีนครินทร์ ม.7 ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 93110
42	พัทลุง	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมสร้างตนเอง	ผ้าผืนเอนกประสงค์,เสื้อสูท,	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมสร้างตนเองลานข่อย

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
		ลานข่อย	กระเป๋้า, ผ้าพันคอ, ผ้าขาวม้า, โสร่ง	ม.1 ต.ลานข่อย อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93110
43	พัทลุง	กลุ่มทอผ้าบ้านหน้าเกาะ	ผ้ามัดหมี่	กลุ่มทอผ้าบ้านหน้าเกาะ 87 ม.1 ต.ตะพาน อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 93190
44	ระนอง	กลุ่มทอผ้าบ้านเขาเกณท์	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านเขาเกณท์ ม.2 ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระนอง 85000
45	ระนอง	กลุ่มผ้าทอมือ	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มผ้าทอมือ 16 ม.6 ต.กำพวน กิ่งอำเภอสูสาธาณู จ. ระนอง
46	สงขลา	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยลึก	ผ้าผืนเอกประสงค์, ผ้าขาวม้า, โสร่ง, กระเป๋้า, หมวก	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยลึก 92 ม.2 ต.ห้วยลึก อ.ควนเนียง จ.สงขลา 90220
47	สงขลา	กลุ่มทอผ้าสะพานปลา		กลุ่มทอผ้าสะพานปลา 5 ม.6 ต.สะทอน อ.นาทวี จ.สงขลา
48	สงขลา	กลุ่มทอผ้ากระแสดินธุ์	ผ้าผืนเอกประสงค์, ผ้าเช็ดหน้า, เสื้อสำเร็จรูป, ผ้าคลุมไหล่, ผ้าขาวม้า, ผ้าปูโต๊ะ	กลุ่มทอผ้ากระแสดินธุ์ 62/2 ม.3 ต.กระแสดินธุ์ อ.กระแสดินธุ์ จ.สงขลา 90270
49	สงขลา	กลุ่มทอผ้าราชวัตรแสงส่องหล้าที่ 1	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าราชวัตรแสงส่องหล้าที่ 1 38 ม.3 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100
50	สงขลา	กลุ่มทอผ้าร่มไพร	ผ้าผืนเอกประสงค์, กล่องทิชชู, ผ้าพันคอ, ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าร่มไพร 53 ม.5 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100
51	สงขลา	กลุ่มทอผ้า่านผึ้ง	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้า่านผึ้ง ม.4 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา 90220
52	สงขลา	กลุ่มทอผ้าบ้านเกาะดิน	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านเกาะดิน ม.2 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100
53	สงขลา	กลุ่มทอผ้าบ้านสวนออก	ผ้าถุง, ผ้าตัดชุด, ผ้าซิ่นน้ำ	กลุ่มทอผ้าบ้านสวนออก 92 ม.2 ต. ห้วยลึก อ.ควนเนียง จ.สงขลา 90220
54	สงขลา	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านอ่าวทิง	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านอ่าวทิง ม.4 ถ.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา 90220
55	สงขลา	กลุ่มทอผ้าบ้านคลองโตน	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านคลองโตน ม.3 ต.กระแสดินธุ์ อ.กระแสดินธุ์ จ.สงขลา 90270
56	สงขลา	กลุ่มทอผ้าขาวม้า	ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าขาวม้า ม.5 ต.สะทอน อ.นาทวี จ.สงขลา 90160
57	สงขลา	กลุ่มดอกพิกุล	ผ้าผืนเอกประสงค์	กลุ่มดอกพิกุล 46/1 ม.4 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
58	สงขลา	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า เกาะยอ	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะยอ 5 ม.3 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา
59	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มสหกรณ์ทอผ้าไหมบ้านทอ ผ้าบ้านเขาสามยอด	เครื่องนุ่งห่ม	กลุ่มสหกรณ์ทอผ้าไหมบ้านทอผ้าบ้านเขา สามยอด 207 ม.10 ต. บ้านเสด็จ อ.เคียนซา จ.สุราษฎร์ธานี 84260
60	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยพุน	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยพุน 3 ม.3 บ้านห้วยพุน ต.ตะกรบ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี
61	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าบ้านท่า กระจาย	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์, เสื้อ สำเร็จรูป, ผ้าพันคอ, ผลิตภัณฑ์ย้อมสีธรรมชาติ	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าบ้านท่ากระจาย 131 ม.1 ต.ท่าชนะ อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี 84170
62	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มทอผ้าท่านหญิง	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์, ผ้าม้า, ผ้าปูโต๊ะ	กลุ่มทอผ้าท่านหญิง 94 ม.1 ต.ตะกุกเหนือ กิ่งอ.วิภาวดี จ.สุราษฎร์ธานี 84180
63	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มทอผ้าบ้านในเขา	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์, ผ้าขาวม้า, ผ้าเช็ดหน้า	กลุ่มทอผ้าบ้านในเขา 61 ม.1 บ้านในเขา ต.ประสงค์ อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี
64	สุราษฎร์ธานี	กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านพุมเรียง	เครื่องนุ่งห่ม	กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านพุมเรียง ม.2 ต.พุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี 84110

ผู้ประกอบการและร้านค้าผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อกลุ่ม	ผลิตภัณฑ์	ที่อยู่
1	สงขลา	กลุ่มทอผ้าเกาะยอป่าลิ้ม	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์และ ผลิตภัณฑ์แปรรูป	กลุ่มทอผ้าเกาะยอป่าลิ้ม ม.3 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา
2	สงขลา	ร้านป่าเหืองและร้านคุณอัมภา	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์และ ผลิตภัณฑ์แปรรูป	67 หมู่ที่ 3 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100
3	นครศรีธรรมราช	ร้าน 12 นักย้อม	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์และ ผลิตภัณฑ์แปรรูป	47 ร้าน 12 นักย้อม เลขที่ 589 ถ.ท่าช้าง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
4	สุราษฎร์ธานี	ร้านวันมะ โหมไทย	ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์และ ผลิตภัณฑ์แปรรูป	87/1 ม.2 ต.พุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

2. สถานการณ์การผลิต การตลาดและการจัดการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

2.1 ปัจจัยการผลิต

2.1.1 ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตผ้าทอนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดหรือลูกค้าเป็นสำคัญ โดยการผลิตนั้นจะผลิตตามสั่ง ทั้งในส่วนของปริมาณ ลวดลาย สี สันของเส้นใยที่ใช้ทอ ส่วนหนึ่งจะผลิตไว้เพื่อจำหน่ายเองที่กลุ่ม หรือนำไปฝากขายยังแหล่งต่างๆ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ (มีจำนวนสมาชิกประมาณ 95 – 105 คน) ซึ่งจะมีกำลังผลิตมากกว่ากลุ่มเล็ก ๆ ทั้งในเรื่องจำนวนช่างทอ เงินทุนหมุนเวียน โดยจะผลิตได้เฉลี่ยเดือนละ 2,000-3,000 หลา และมียอดจำหน่ายอยู่ในช่วง 200,000 – 400,000 บาท ส่วนกลุ่มทอผ้าที่มีขนาดเล็ก (มีจำนวนสมาชิก 10-20 คน) จะผลิตได้เฉลี่ยเดือนละ 300 – 400 หลา และมียอดจำหน่ายอยู่ในช่วง 6,000 – 40,000 บาท และช่วงที่ขายดีที่สุด คือ เดือนมกราคม เมษายน พฤษภาคม สิงหาคม และธันวาคม ตามลำดับ ดังตารางที่ 4 และสามารถดูรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และลักษณะเด่นของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงอายุกลุ่ม ปริมาณการผลิต ยอดจำหน่าย ของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

ลำดับ	กลุ่มทอผ้า	อายุ กลุ่ม (ปี)	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน ช่างทอ (คน)	จำนวน กี่ทอผ้า (หลัง)	ปริมาณ การผลิต ต่อเดือน (หลา)	ยอดจำหน่าย ต่อเดือนโดย เฉลี่ย (บาท)	ช่วงที่ขายดี ที่สุด
1*	บ้านเนินขี้มั่ง (นครศรีธรรมราช)	2	12	5	16	150	6,000	มี.ค., เม.ย. ส.ค., ต.ค.
2	บ้านตรอกแค (นครศรีธรรมราช)	3	22	22	22	200-500	25,000-50,000	เม.ย.-พ.ค.
3	ลานข่อย (พัทลุง)	3	21	21	30	550	80,000 ถึง 100,000	สม่ำเสมอ
4	ร่มไทร (สงขลา)	3	15	10	10	200-400	20,000 - 40,000	ธ.ค.-ม.ค.
5	บ้านห้วยลึก (สงขลา)	6	12	12	15	200	18,000	เม.ย.-มิ.ย.
6	ราชวัดต์แสงส่อง หล้าที่ 1 (สงขลา)	7	23	23	23	1,200	60,000	ไม่ระบุ
7	กระแสนธุ์ (สงขลา)	10	22	18	25	500	75,000	ธ.ค.
8*	บ้านเนินมวง (นครศรีธรรมราช)	20	23	23	45	300-500	50,000-90,000	ไม่ระบุ
9	บ้านแพรกหา (พัทลุง)	26	98	98	47	2,000	200,000- 250,000	ธ.ค.-ม.ค., เม.ย.
10	นาหมื่นศรี (ตรัง)	32	128	128	128	3,000	200,000- 400,000	ธ.ค.-ม.ค., เม.ย., ส.ค.

ที่มา : รายงานการสัมมนาสถานการณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
ระหว่างวันที่ 1 – 2 พฤศจิกายน 2548 โดยโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม
หมายเหตุ * เป็นกลุ่มทอผ้าที่เป็นสมาชิกของศูนย์ศิลปาชีพ สมเด็จพระนางเจ้าบรมราชินีนาถ

ตารางที่ 5 ผลผลิตและลักษณะเด่นของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้จากกลุ่มต่างๆ

กลุ่มทอผ้า	ผลิตภัณฑ์	ลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์
บ้านเนินธัมมัง (นครศรีธรรมราช)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ	ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ
บ้านตรอกแค (นครศรีธรรมราช)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ เสื้อสำเร็จรูป	ผ้าทอมีเนื้อแน่น ดอกเด่น
ลานข่อย (พัทลุง)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ เสื้อสูท กระเป๋า	ลายผ้าเด่น เนื้อแน่น ผ้าสวย
ร่มไทร (สงขลา)	ผ้าพันคอ ผ้าฝืนเอนกประสงค์ กล่องทิชชู	ผ้าทอยกดอก
บ้านห้วยลึก (สงขลา)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผ้าขาวม้า โสร่งกระเป๋า หมวก	เนื้อละเอียด ไม่หด
ราชวัดแสงส่องหล้าที่ 1 (สงขลา)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผลิตภัณฑ์แปรรูป	ผ้าทอยกดอก
กระแสนิษฐ์ (สงขลา)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขาวม้า/ โสร่ง ผ้าเช็ดหน้า ผ้าปูโต๊ะ และเสื้อสำเร็จรูป	คุณภาพดีสีสม่ำเสมอ
บ้านเนินมวง (นครศรีธรรมราช)	ผ้าทอสีย้อมธรรมชาติ	ดอกเด่น เนื้อหนาทอด้วยฝ้าย 2 เส้น
บ้านแพรกหา(พัทลุง)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผ้าคลุมไหล่	เนื้อแน่น สีไม่ตก ไม่หด ดูแล รักษาง่าย สวมใส่สบาย
นาหมื่นศรี (ตรัง)	ผ้าฝืนเอนกประสงค์ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขาวม้า/ โสร่ง ผ้าเช็ดหน้า ฯลฯ	ลวดลายเป็นเอกลักษณ์ มีหลากหลาย

2.1.2 แหล่งผลิต

กลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่ทอผ้าในโรงเรือนของกลุ่ม หรือครัวเรือนของสมาชิกเป็นแหล่งที่ใช้ทอผ้า ซึ่งลักษณะของการผลิตนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น ช่างทอหนึ่งทอที่กลุ่ม และจ่ายค่าทอตามชิ้นงาน หรือสมาชิกรับเส้นใยและเครื่องใช้ ไปนั่งทอที่บ้าน แล้วส่งกลุ่มเพื่อรับค่าแรง หรือสมาชิกกู้ยืมเงินของกลุ่มไปลงทุนทอผ้าเอง แล้วนำมาส่งกลุ่ม เป็นต้น

2.1.3 การส่งเสริม

กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและอื่นๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พาณิชย์จังหวัด เกษตรและสหกรณ์ พัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย แหล่งทุนวิจัย/การวิจัยท้องถิ่น นักการเมือง ฯลฯ ในรูปแบบของการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุดิบ การอบรมสัมมนา หรือจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น การสร้างและพัฒนาตลาดใหม่ ๆ ให้แก่ช่างทอ การเชิญไปจำหน่ายสินค้าตามงานหรือเทศกาลต่างๆ หรือการจัดงานโอท็อปเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มทอผ้าได้ไปจำหน่ายหรือแสดง สาธิตการทอผ้า เป็นต้น นอกจากนี้สามารถดูรายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้บริการธุรกิจ SMEs ได้ที่ภาคภาคนวก ข

2.1.4 ทุนที่ใช้ในการทอผ้า

ทุนที่ใช้ในการทอผ้าแบ่งได้ดังนี้

(1) ทุนเงิน

- ทุนภายในได้จากการรวบรวมเงินจากสมาชิกเพื่อเป็นเงินหมุนเวียนหรือเงินสำรอง
- ทุนภายนอกได้จากการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ในรูปแบบของเงินยืมปราศจากดอกเบี้ย เงินให้เปล่า (โดยเฉพาะองค์กรในท้องถิ่นมักจะเป็นการให้เปล่า) ตลอดจนการสนับสนุนในแง่ของการจัดหาวัสดุดิบหรือเครื่องมืออุปกรณ์มาให้
- เงินกู้จากธนาคาร กลุ่มออมทรัพย์ หรือแหล่งทุนอื่นๆ

(2) ทุนทางสังคม สมาชิกในกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้แทบทั้งสิ้นเป็นสมาชิกที่อาศัยในชุมชน โดยเกิดจากคนที่มีใจรักในการทอผ้ามารวมตัวกันเป็นกลุ่มทอผ้า เพื่อทอผ้าเป็นอาชีพเสริมและเป็นอาชีพหลัก

(3) ทุนภูมิปัญญาหรือทุนวัฒนธรรม กลุ่มที่เก่าแก่หรือก่อตั้งมานาน มักมีภูมิปัญญาอยู่ในระดับดั้งเดิม เป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยมีผู้อาวุโสที่มีความรู้ความสามารถในสร้างลวดลาย (เก็บลาย) การทอและการสร้างเครื่องมืออุปกรณ์เอง โดยกลุ่มที่ก่อตั้งใหม่มักมีภูมิปัญญาอยู่ในระดับ

ประยุกต์ โดยบางกลุ่มอาจเกิดจากผู้ที่มีความรู้ที่คลุกคลีและสนใจการทอผ้ามารวมกันตั้งเป็นกลุ่มทอผ้า เช่น กลุ่มทอผ้ากระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา นอกจากนี้บางกลุ่มเกิดจากการมีหน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะหน่วยงานในภาครัฐเข้ามาอบรม สอนวิธีการทอผ้า และการสร้างลวดลายใหม่ๆ จนพัฒนามาเป็นกลุ่มทอผ้าในระยะต่อมา

2.2 กระบวนการผลิต

2.2.1 เครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต

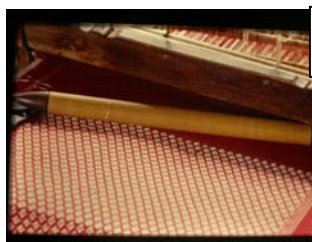
ในอดีตกลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่ใช้กี่พื้นบ้าน หรือหูก (สำเนียงภาษาใต้เรียกว่า “โหก”) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า ซึ่งมักจะผูกหูกหรือก๊ทอผ้าไว้ตามใต้ถุนเรือนโดยการฝังเสา แล้วยึดโครงสร้างของหูกไว้ในพื้นดิน หรืออาจทำฐานซึ่งทำจากไม้วางไว้บนลานใต้ถุนเรือน ซึ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้านั้น ส่วนใหญ่จัดทำโดยสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้เรื่องการทำหูกและอุปกรณ์ทอผ้าเป็นอย่างดี เช่น ฟืม (พื้นหวี) ทรน (ในภาคใต้ใช้แทนกระสวยสำหรับก๊ทโบราณ) เป็นต้น โดยใช้วัสดุที่หาได้ตามธรรมชาติแวดล้อม เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้ลำต้นค้อ หรือไม้ไผ่ทำซี่ฟืม จังหวัดตรังใช้ลำต้นคลุ้มที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในหมู่บ้านมาทำซี่ฟืม และใช้ไม้ไผ่ทำกระบอกทรน เป็นต้น ทำให้เงินทุนที่ใช้ในการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ค่อนข้างถูก

1

2

3

1. กี่พื้นบ้านหรือหูก (สำเนียงภาษาใต้เรียกว่า “โหก”)
2. ฟืม (พื้นหวี) ที่ทำจากไม้คลุ้ม
3. ทรน ใช้แทนกระสวยในการทอด้วยกี่พื้นบ้าน

ที่มา : อัมพร ศรีประสิทธิ์. มปป. ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ : จุดประกายเพื่อการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

แต่ในปัจจุบันพบว่า ช่างทอผ้าส่วนใหญ่จะสั่งซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์การทอผ้าจาก กรุงเทพฯ ฯ หรือภูมิภาคอื่นๆ แทนการผลิตเอง เนื่องจากมีช่างทำหูกและอุปกรณ์น้อยลง ในบางพื้นที่ไม่มีช่างหลงเหลืออยู่เลย โดยราคาของกึ่งหรืออุปกรณ์ทอผ้าในปัจจุบันจะมีราคาแพงกว่าในอดีต (ก่อน OTOP) ประมาณ 3 เท่า เช่น ฟืม กระสวย กึ่งทอผ้า เป็นต้น และในปัจจุบันช่างทอผ้ารุ่นใหม่านิยมใช้กึ่งกระตุกมาใช้ทอผ้าแทนการใช้กึ่งโบราณ โดยเฉพาะกลุ่มทอผ้าในตำบลเกาะยอ เนื่องจากทอง่ายและรวดเร็วกว่าการทอผ้าด้วยกึ่งโบราณ แต่ก็ยังมีช่างทอผ้าบางส่วนในบางกลุ่มที่ยังคงใช้กึ่งโบราณแบบดั้งเดิม ทอผ้าที่มีลวดลายซับซ้อน ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นช่างทออาวุโสแทบทั้งสิ้น

2.2.2 เส้นใยที่ใช้ในการทอผ้า

ในอดีตกลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่ปลูกฝ้ายเพื่อผลิตเป็นเส้นใยเพื่อใช้ในการทอผ้า แต่เนื่องจากสภาพภูมิอากาศของภาคใต้มีฝนตกชุกจึงไม่เหมาะแก่การปลูกฝ้าย อีกทั้งพันธุ์ฝ้ายพื้นเมืองส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่ดี ตลอดจนขั้นตอนในการผลิตเส้นใยค่อนข้างยุ่งยาก และใช้เวลามากทำให้การผลิตฝ้ายใช้เองจึงเสื่อมความนิยมไป โดยหันมาซื้อฝ้ายสำเร็จรูปมาเป็นเส้นใยเอง แต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2482-2488) แหล่งทอผ้าดังกล่าวทุกแห่งประสบกับภาวะขาดแคลนวัตถุดิบและขาดแคลนผ้าขาวบ้านจึงปลูกฝ้าย และใช้ความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณกลับมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ และเมื่อสงครามสงบลงการค้าขายกลับเข้าสู่สภาวะปกติ ช่างทอจึงหันมาใช้เส้นใยสำเร็จรูป และเส้นใยสังเคราะห์ย้อมสีสำเร็จรูปในการทอผ้า ซึ่งหาซื้อได้สะดวก ราคาถูก สีไม่ตกและให้เนื้อผ้าคุณภาพดีกว่าฝ้ายที่ใช้ และได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเส้นใยทอผ้าส่วนใหญ่สั่งซื้อมาจากกรุงเทพฯ หรือโรงงานย้อม โดยผ่านตัวแทนมาจำหน่ายหรือสั่งซื้อโดยตรง บางส่วนสั่งซื้อเส้นใยจากเกาะยอ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเส้นใยที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ บางส่วนก็หาซื้อโดยการแบ่งเส้นใยจากต่างกลุ่ม หรือร้านค้าในจังหวัด เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีในภาคใต้ยังมีกลุ่มที่สามารถผลิตเส้นใยได้เอง เช่น กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่เนื่องจากการผลิตไหมในภาคใต้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้ยังต้องสั่งซื้อไหมจากกรุงเทพฯ ภาคเหนือ หรือภาคอีสานเป็นหลัก ดังนั้นเส้นใยที่ใช้โดยทั่วไปจึงมีทั้งเส้นใยธรรมชาติ ได้แก่ ฝ้าย และไหม เส้นใยสังเคราะห์ ได้แก่ พอลิเอสเตอร์ ไนลอน และเส้นใยสังเคราะห์ ได้แก่ เรย่อน จำพวกไหมเทียมและไหมประดิษฐ์ โดยสีที่ใช้ในการย้อมเส้นใยมีทั้งการใช้สีเคมี และสีธรรมชาติ ซึ่งมักได้จากซื้อเส้นใยมาย้อมเอง หรือนำเส้นใยไปย้อมที่โรงงานในกรุงเทพฯ ฯ แล้วนำกลับมาทอในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามพบว่า ช่างทอผ้าในปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมใช้เส้นใยที่ย้อมสำเร็จรูปย้อมสีเคมี ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมาแทนการย้อมสีเส้นใยเอง

เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็วและไม่ยุ่งยาก ซึ่งการทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้นอกจากใช้เส้นใยดังกล่าวมาใช้ทอผ้าแล้ว แต่ยังมียกกลุ่มทอผ้าโดยเฉพาะกลุ่มทอผ้าพุมเรียง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ใช้ดินเงินดินทองมาใช้ในการทอผ้า เพื่อเพิ่มความงดงามให้กับลวดลายบนผืนผ้าให้แก่ม้ายยกพุมเรียงอีกด้วย

2.2.3 เทคนิคการทอเพื่อสร้างลวดลายบนผืนผ้า

ทุกแหล่งทอจะใช้การทอแบบยกดอกโดยการก่อเขาหรือผูกตะกอดด้วยเส้นยืน ซึ่งมีทั้งตะกอด้านบน และด้านล่างเพื่อสร้างลวดลายตามต้องการ และอาจมีการเพิ่มเทคนิคพิเศษอื่นๆ เพื่อเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษในลวดลายได้เช่นกัน เช่น การใช้อุปกรณ์ที่คล้ายกับอุปกรณ์ถักอวน เรียกว่า “ ชุน ” ในการเพิ่มเส้นพุ่งในลวดลายบนด้ายเส้นยืน ในการทอผ้าของชาวเกาะ

4. เทคนิคการเก็บลวดลาย

ขอมุกก่อนๆ หรืออาจใช้การสอดไม้ขัดลายเพื่อให้สามารถเพิ่มด้ายพุ่งบางช่วงเป็นพิเศษในขณะที่ทอได้ (ทำเพิ่มเติมหลังจากหลังจากการเก็บลายด้วยการผูกตะกอดแล้ว) หรือการแทงจุดของช่างทอจังหวัดสุราษฎร์ธานีในอดีต (การใช้ไม้ไผ่ หรือลำต้นของคลุ้มเหลาเป็นตอกบางๆ ยาว เท่ากับความกว้างของหน้าผ้าสอดแบ่งกลุ่มเส้นด้ายยืนเพิ่มจากการผูกตะกอด ทำให้สามารถเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษได้) ซึ่งในปัจจุบันเทคนิคเหล่านี้ไม่ได้นำมาใช้ในการทอผ้าโดยทั่วไป และผู้ที่มีความรู้และสามารถทำได้มีอยู่จำนวนน้อยมาก เนื่องจากการทอผ้าในปัจจุบันบางกลุ่มใช้เทคนิคการทอผ้าโดยปรับลายดอกอยู่นอกเนื้อผ้า เพื่อให้่ายต่อการดูแลรักษา และมีลวดลายที่ซับซ้อนน้อยกว่าในอดีตเป็นเหตุให้ภูมิปัญญาน้อยอยู่ในภาวะที่กำลังสูญหายไปอย่างสิ้นเชิง หากไม่มีการสืบทอดจากช่างทออาวุโสที่มีอยู่จำนวนน้อยเหล่านั้น

5. การใช้ไม้ขัด เพื่อเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษ
6. ขนเม่น และไม้ไผ่สำหรับเก็บลายผ้า

5

6

2.2.4 ช่างทอผ้า จากการสำรวจพบว่าช่างทอผ้าที่ยังดำเนินการอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นสตรีชาวไทยมุสลิม (เดิมมีทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม) ส่วนช่างทอในจังหวัด นครศรีธรรมราช ตรัง และสงขลาส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธ ซึ่งช่างทอผ้าส่วนใหญ่มักเป็นเพศหญิง (ยกเว้นตำบลเกาะข่อ จังหวัดสงขลา ที่พบว่าในปัจจุบันมีช่างทอเพศชายมากขึ้น) ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ซึ่งในอดีตนั้นการทอผ้าส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม แต่ปัจจุบันนั้นพบว่ามี การทอผ้าเป็นอาชีพหลักมากขึ้น ช่างทอผ้าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่กำเนิด โดยช่างทอผ้าใน แหล่งที่มีการทอผ้ามาแต่โบราณส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าจากบรรพบุรุษ ซึ่งภายหลังจาก ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2542) เป็นต้นมา มีการส่งเสริมให้มีการตั้งกลุ่มทอผ้า ทำให้เกิดช่างทอรุ่น ใหม่เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมเป็นจำนวนมากในทุกพื้นที่ สำหรับการทอผ้าแต่เดิมใช้กี่มือ (หูก) แต่ปัจจุบัน ช่างทอส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนมาใช้กี่กระตุกในการทอผ้าแทน) ในปัจจุบันนั้นช่างทอที่สามารถสร้างสรรค์ ลวดลายได้มีอยู่น้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้อาวุโสทั้งสิ้น

2.2.5 ลวดลายผ้า ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้เชื่อกันว่ามีมาก่อนการกำเนิดของอาณาจักรศรีวิชัย แต่ เริ่มมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อราวศตวรรษที่ 18 ซึ่งขณะนั้นเป็น ช่วงที่เมืองนครศรีธรรมราชกำลังรุ่งเรือง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของแหลมมลายู ผ้าทอ พื้นบ้านภาคใต้มีชื่อเสียงในการทอผ้ายก ทั้งยกฝ้าย ยกไหม ยกดินเงิน ดิ้นทอง โดยยังคงมีการอนุรักษ์ ลวดลายดั้งเดิมไว้ เช่น ลายราชวัตร ลายดอกพิกุล ลายลูกแก้ว ลายก้านแย่ง และลายรูปสัตว์ต่างๆ อีกทั้งยัง มีการประยุกต์สร้างสรรค์ลวดลายที่แปลกใหม่และสวยงามมากขึ้น สำหรับแหล่งทอผ้ายกที่สำคัญของ ภาคใต้ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา และตรัง (จิราภรณ์ เจริญเดช, 2545 : 48)

(1) **เอกลักษณ์ของลวดลาย** ลายผ้าที่พบจากแต่ละแหล่งมีอยู่สอง ลักษณะคือ ลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (โดยเฉพาะลวดลาย โบราณ ซึ่งไม่ซ้ำแบบกัน) และลวดลายบางส่วนที่มีลักษณะ เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะลวดลายที่ได้จากการทอด้วย กี่กระตุก ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างช่างทอด้วย กันเอง อีกทั้งมีการหยิบยืมลายจากแหล่งหนึ่งมาใช้ทอในอีกแหล่ง ทำให้ยากที่จะบ่งบอกเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าทอจากแหล่งทอใน แต่ละแหล่งได้

(2) **รูปแบบของลวดลาย** อาจได้มาจากการซึมซับความงดงามของสิ่งแวดล้อม ทั้งส่วนที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้ลวดลายผ้าที่พบจึงมีทั้งลายดอกไม้ ใบไม้ ส่วนต่างๆ ของพืช ลายสัตว์ หรือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของสัตว์ ลวดลายที่สัมพันธ์กับลายไทย ลายที่เกี่ยวข้องหรือคล้ายคลึงกับ ลวดลายที่พบในงานจักสาน และลายเบ็ดเตล็ดต่างๆ ซึ่งจากการรวบรวมรายชื่อลวดลายผ้าที่ทอกันในแต่ละแหล่ง พบว่าชื่อลายบางส่วนเป็นชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิม บางส่วนช่างทอรุ่นใหม่ตั้งขึ้นเอง เนื่องจากทอ สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุโดยไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลชื่อลายและไม่มีการตั้งชื่อลายนั้นๆ จากช่างทอ รุ่นก่อนๆ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะระบุชื่อลวดลายผ้า โดยเฉพาะลวดลายโบราณ นอกจากนี้บาง ลวดลายช่างทอที่ให้สัมภาษณ์จำได้เฉพาะชื่อลายจากคำบอกเล่าของช่างทอผ้าในอดีตซึ่งล่วงลับไปแล้ว หรือเห็นบรรพบุรุษทอแต่ไม่ได้สืบทอดการทอไว้และไม่มีการเก็บรวบรวมตัวอย่างไว้ ลวดลายดังกล่าวจึง ปรากฏอยู่เฉพาะชื่อลายเท่านั้น และลวดลายที่ทอกันอยู่ในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้จากการนำบางส่วน ของลวดลายโบราณ ซึ่งมักเป็นลายที่มีโครงสร้างซับซ้อนและขนาดใหญ่มาประยุกต์เข้าด้วยกันเป็นลาย ใหม่ เนื่องจากช่างทอรุ่นหลังไม่สามารถเก็บลายและทอผ้าที่มีจำนวนตะกอมมากๆ อย่างในอดีตได้ ซึ่งบาง ลายต้องเก็บตะกอมมากกว่า 100 ตะกอม และในการทอต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างคนทอและคนช่วย ยกตะกอม สำหรับการสร้างลวดลายผ้าจากการทอด้วยกี่กระตุก ช่างทอจะเก็บตะกอมหลายหลักแล้วสลับ ลำดับการเหยียบคันบังคับตะกอม ทำให้เกิดลวดลายหลากหลายจำนวนมากจากแม่ลายหรือลายหลักนั้น สำหรับทุกหรือกี่พื้นบ้านนั้นการทอลวดลายบางแบบต้องใช้ทั้งวิธีการเก็บตะกอม และการสอดไม้เก็บลาย พิเศษเพื่อเพิ่มการแบ่งกลุ่มค้าขายร่วมกัน นอกจากการทอผ้าที่มีลวดลายแบบต่างๆ แล้ว ที่จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี และจังหวัดตรังยังคงมีการทอผ้าพื้นแบบดั้งเดิมด้วยเช่นกัน

ผ้าลายดอกเขมร ลวดลายของผ้ายกนครศรีธรรมราช

ผ้าลายแก้วชิงดวง ลวดลายโบราณของผ้าทอนาหมื่นศรี

(3) ลักษณะของผืนผ้า

แม้ลักษณะเฉพาะของผืนผ้าจากแหล่งทอทั้ง 4 ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับการใช้งานตามวัตถุประสงค์ของผู้บริโภค ในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตามลักษณะดั้งเดิมของผืนผ้าที่ถูกทอขึ้นเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ ของผู้คนในชุมชนที่เป็นแหล่งทอแต่ละแหล่งยังคงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างเห็นได้ชัด ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาตัวอย่างผ้าที่รวบรวมได้จากพื้นที่เป้าหมาย กล่าวคือ

(1) ผ้าทอจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อของ “ผ้ายกพุมเรียง” หรือ “ผ้าไหมพุมเรียง” จะมีการแบ่งส่วนของผืนผ้าออกเป็น 3 ส่วน แยกเป็นประเภทได้ดังนี้

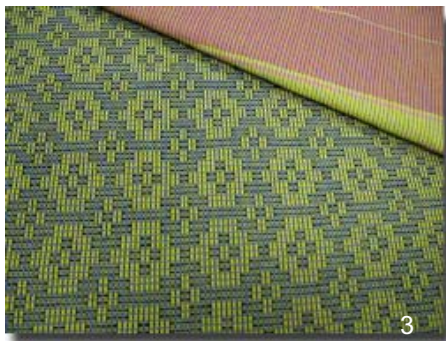
- กรณีผ้านุ่งสำหรับผู้หญิง ซึ่งเรียกกันว่าผ้าหน้านาง มีขนาดกว้าง 100 ซม.ยาว 180 ซม. โดยประมาณ ผืนผ้าจะถูกแบ่งส่วน ดังนี้

1) ตัวผ้า ซึ่งอาจเป็นพื้นหรือมีลวดลายแบบหนึ่งแบบใดเต็มพื้นที่

2) หน้านาง ส่วนของผืนผ้าที่มีการสร้างลวดลายเฉพาะจากการนำลวดลายแบบต่างๆ มาผสมผสานกันเพื่อให้มีความงดงาม ซึ่งอยู่ที่ปลายด้านหนึ่งของผืนผ้า และเมื่อพับผ้าส่วนนั้นซ้อนกันในการนุ่งแล้วจัดให้ส่วนนี้ของผ้าอยู่ตรงกลางลำตัวด้านหน้าซึ่งเรียกกันว่า จีบหน้านาง จะทำให้เห็นลวดลายสวยงามแตกต่างจากลายในส่วนของตัวผ้า

3) เชิงผ้า ข้างทอจะผสมผสานการเก็บตะกอกเพื่อสร้างลายของเชิงผ้าโดยอาจใช้ลายต่างๆ ที่ไม่ซ้ำกับลายของตัวผ้าหรืออาจใช้ลายของตัวผ้าบางส่วนผสมอยู่ด้วยในบางช่วงของเชิงผ้า

- ในกรณีผ้านุ่งสำหรับผู้ชาย ในอดีตเรียกว่า ผ้ายาว ซึ่งมีขนาดกว้าง 100 ซม. ยาว 370 ซม. โดยประมาณ ชายผ้าทั้งสองข้างทอด้วยลวดลายที่วิจิตรพิศดารมาก ถ้านุ่งโจงกระเบนในโอกาสพิเศษ จะปล่อยชายทั้งสองไว้ เพื่อแสดงความงามของลวดลายที่ชายผ้ายาวดังกล่าว ในปัจจุบันไม่พบการนำผ้ายาวมาใช้ในชีวิตประจำวันอีกเลย ในการทอผ้าหน้านางหรือผ้ายาวแต่ละผืนจะเก็บตะกอกสร้างลวดลายที่อยู่ในส่วนต่างๆ ของผืนผ้าและทอไปในคราวเดียวกัน ทำให้ไม่ต้องนำผ้าแต่ละส่วนมาเย็บต่อเข้าด้วยกันเหมือนกรณีเชิงผ้าจาก ซึ่งต้องทอส่วนตัวผ้ากับเชิงผ้าแยกกันแล้วนำมาต่อกันเป็นผืนในภายหลัง

1 - 4 ผ้ายกพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ผ้าหน้านางสำหรับผู้หญิง

2. ผ้ายาวสำหรับผู้ชาย

3. ผ้าทอพุมเรียงลายราชวัตรโคม

4. ผ้ายดอกจุ่ม หรือดอกลอย

ในปัจจุบันยังคงมีการทอผ้าหน้านาง โดยมักทอผ้าพื้นสำหรับตัดเสื้อเข้าชุดกัน เพื่อการจำหน่าย ซึ่งผู้บริโภคนิยมนำไปใช้ตัดเสื้อผ้า สำหรับโอกาสพิเศษต่างๆ สำหรับผ้ายาวนั้นจะทอในกรณีมีผู้สั่งเป็นพิเศษเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ช่างทอผ้ายาวมีเหลืออยู่จำนวนน้อยมากและเป็นช่างทออาวุโสทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีการทอผ้ายกดอกสำหรับใช้เป็นผ้าขาวม้า ผ้ายกคลุมไหล่อีกด้วย

(2) ผ้าทอจากจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในที่นี้จะกล่าวถึงผ้าทอยกดอกที่ใช้ในวิถีชีวิตของชาวบ้าน เท่าที่สามารถศึกษาจากตัวอย่างผ้าเก่าของช่างทออาวุโส ซึ่งเป็นผ้าทอยกดอกด้วยฝีมือสำหรับชาวบ้านใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน งานสำคัญตามประเพณี พบลักษณะของผืนผ้า ซึ่งนำมาเย็บต่อชายเป็นถุง ใช้ผ้านุ่งสำหรับผู้หญิงมีลวดลายงดงามมากทอด้วยฝ้าย ซึ่งมีการแบ่งส่วนของผืนผ้า ดังนี้

ตัวผ้า ทอ लวดลายแบบหนึ่งแบบใดซ้ำๆ กันจนเต็มพื้นที่

เชิงผ้า เก็บลายสำหรับเชิงผ้า ซึ่งแตกต่างจากลายของตัวผ้า และมักเป็นเชิงที่มียอดแหลม

1-2 ผ้ายก จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ลักษณะเชิงผ้าของผ้ายกจากนครศรีธรรมราช

2. ผ้ายกของนครศรีธรรมราชที่ยังไม่ทราบชื่อลาย

(3) ผ้าทอจากจังหวัดตรัง ซึ่งรู้จักกันในชื่อ “ผ้าทอนาหมื่นศรี” ที่ตำบลนาหมื่นศรีมีการทอผ้าหลายลักษณะตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ได้แก่

1) ผ้านุ่งสำหรับชีวิตประจำวัน

- สำหรับผู้หญิง ใช้ในชีวิตประจำวันมักมีลวดลายเรียบง่าย ลายขนาดเล็กและทอเต็มทั้งผืน โดยไม่มีเชิง เช่น ลายล่อง (แถบ) ลายตาสมุก เป็นต้น หรือผ้าพื้นลายหางกระรอกซึ่งมีลักษณะงดงามมาก เนื่องจากทอด้วยด้ายควบที่ตีเกลียวทั้งเกลียวซ้ายและเกลียวขวาพุ่งสลับกันโดยใช้กระสวย 2 ลูก ทำให้ผ้าลายหางกระรอกของตำบลนาหมื่นศรี มียอดคมชัดเจนมาก ผู้บริโภคอาจนำผ้าเหล่านี้ไปใช้ในลักษณะเอนกประสงค์ได้ลวดลายมีความสวยงามหลากหลายรูปแบบ ปัจจุบันทอด้วยกี่กระตุกทั้งหมด

- สำหรับผู้ชาย เป็นผ้าโครงสร้างลายตารางหลายสีสลับกัน หรืออาจทอเป็นลายตารางสีพื้นผสมกับลวดลายขนาดเล็กอยู่ในช่องตารางซึ่งสลับกับตารางสีพื้น ทำให้มีความงดงามเป็นพิเศษ

2) ผ้าพาดบ่า เป็นผ้าที่ใช้ในโอกาสพิเศษมักมีลวดลายที่ซับซ้อนทอด้วยกี่มือและมีการแบ่งพื้นผ้าออกเป็นส่วนต่างๆ

3) ผ้ากราบพระหรือผ้าเช็ดหน้า พื้นผ้ามีขนาดกว้าง 37 ซม. ยาว 39 ซม. โดยประมาณ ทอด้วยกี่มือมีลวดลายซับซ้อนมักเป็นลวดลายกลุ่มเดียวกับผ้าพาดบ่า และมีการแบ่งส่วนของพื้นผ้า ดังนี้

1-2 ผ้าหน้าหมั่นศรี จังหวัดตรัง

1. ผ้าพาดบ่าลายครุฑ

2. ผ้าพานช้าง

4) ผ้าพานช้างหรือผ้าในพิธีศพ เป็นผ้าที่ได้จากการทอผ้าเช็ดหน้าหลายผืนติดต่อกันเป็นผืนยาวสำหรับพาดบนโลงศพแล้วห้อยลงมา พับส่วนที่เหลือวางไว้บนพานหน้าศพ เมื่อเสร็จพิธีศพแล้วเจ้าภาพจะตัดผ้าออกเป็นแต่ละผืนเพื่อถวายพระสงฆ์ที่มาสวดศพ ช่างทอผ้าสมัยก่อนหรือช่างทออาวุโสที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันมักทอผ้าพานช้างไว้สำหรับใช้ในงานศพตัวเอง ดังนั้นในการทอผ้าพานช้างช่างทอจะบรรจุทออย่างสุดฝีมือจัดเป็นผ้าที่ทอในความหมายของมรณานุสติ ในอดีตช่างทอที่มีความชำนาญมากๆ จะทอผ้าพานช้างโดยใช้ลวดลายเป็นคำสอนในพุทธศาสนาหรือเป็นคติสอนใจลงบนพื้นผ้า

(4) ผ้าทอจังหวัดสงขลาหรือผ้าทอเกาะยอ ลักษณะเฉพาะของผ้าทอเกาะยอที่ใช้สำหรับนุ่งในชีวิตประจำวันนอกจากความงดงามของลวดลายของส่วนตัวผ้าแล้ว ยังมีความพิเศษของลวดลายที่เชิงผ้า (ซึ่งเป็นแถบคล้ายเชิงผ้าจีน) ซึ่งอาจทอเป็นลายขัดหรือลายแบบเดียวกันกับดอกผ้า และการให้สีสนที่งดงามของแถบเชิงผ้านับว่าเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวของผ้าทอเกาะยอ แต่ในปัจจุบันช่างทอมักทอผ้าที่มีลวดลายเต็มผืนโดยไม่มีเชิง ทั้งนี้เนื่องจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ผ้าทอเกาะยอที่ใช้ในชีวิตประจำวันจะมีการเย็บต่อชายเป็นถุงแบบผ้าโสร่ง

1 - 4. ลวดลายผ้าทอเกาะยอ จังหวัดสงขลา

1. ผ้าทอเกาะยอลายดอกกรัก

2. ผ้าทอเกาะยอเดิมเป็นผ้าคลุมธรรมมาส

3. ผ้าทอเกาะยอลายราชวัตร

4. ช่างทอผ้าเกาะยอกำลังสอดฟันหวี

ที่มา : อัมพร ศรีประสิทธิ์. มปป. ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ : จุดประกายเพื่อการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

(5) **ผ้าบาติก** ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะ เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำ โดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี นักวิชาการจากยุโรปหลายคนเชื่อว่า แหล่งกำเนิดของผ้าบาติกกำเนิดในอินเดียก่อน แล้วจึงแพร่เข้าไปในอินโดนีเซีย อีกหลายคนกล่าวว่าผ้าบาติกเป็นของดั้งเดิมของชาวชวา นักประวัติศาสตร์ได้สรุปว่า การทำโสร่งปาเต๊ะเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนที่จะติดต่อกับขายกับอินเดีย คนไทยรู้จักผ้าปาเต๊ะในชื่อว่า ผ้าบาติก คนรุ่นก่อนจะเรียกผ้าปาเต๊ะที่ไม่ได้ผลิตในประเทศไทยว่า ผ้ายาวอ (Java) ซึ่งหมายถึงผ้าของชาวชวา ในปัจจุบันนี้ผ้าปาเต๊ะหรือผ้าบาติกได้แพร่หลายและเป็นที่นิยมอย่างมาก สามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้หลายรูปแบบ เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมผม เสื้อ และอื่นๆ ทั้งมีเทคนิคในการผลิตหลายแบบ เช่น เทคนิคการ

เขียนด้วยมือ ซึ่งจัดเป็นผ้าบาติกชั้นสูง จะเขียนเทียนด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า จันตึง (Canting) ซึ่งมีลักษณะคล้ายปากกาลูกลื่น ตรงปลายเป็นกรวยเพื่อให้ให้น้ำเทียนไหลออกมา การเขียนเทียนต้องเขียนทั่วทั้งผืน ขณะที่น้ำเทียนกำลังร้อนๆ ไหลติดซึมลงไปเนื้อผ้า ส่วนพื้นที่ที่ไม่ได้เขียนเทียน ก็คือพื้นที่ที่จะใช้ลงสีลงตามแบบที่ต้องการ แล้วจึงนำผ้าไปต้มเพื่อให้สีละลายออก ส่วนอีกแบบคือ ผ้าปาเต๊ะลายพิมพ์ (Mem Batik Cap) จะใช้แม่พิมพ์ที่ทำจากไม้ ทองแดง หรือ โลหะ โดยการใช้แม่พิมพ์จุ่มเทียนที่กำลังร้อนพอเหมาะ พิมพ์ลงลายบนผ้า จากนั้นจึงแต้มสี หรือนำไปย้อมต่อไป ปัจจุบันแหล่งทำผ้าบาติกที่สำคัญในภาคใต้ อยู่ที่จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส (จิราภรณ์ เจริญเดช, 2545 : 52-53)

2.2.4 การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้

การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของสมาชิกกลุ่มทอผ้า มีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น เรียนรู้จากช่างทออาวุโสในชุมชน การเข้าอบรมสัมมนา ดูงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม หรือจากกลุ่มอื่นๆ และการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการทอ การสร้างลวดลาย การเก็บลายจากวิทยากรที่มีความรู้เชี่ยวชาญที่หน่วยงานภาครัฐจัดหามาอบรมให้ที่กลุ่ม

2.2.5 รูปแบบผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ของผ้าทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความหลากหลายมากนัก ผลิตภัณฑ์ที่พบโดยส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปของผ้าผืนอนอกประสงค์ ผ้าขาวม้า โสร่ง ส่วนรูปแบบผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยรวมที่พบในภาคใต้อยู่บ้าง เช่น ผ้าคลุมไหล่/ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดหน้า กระเป๋า และเสื้อสำเร็จรูป เป็นต้น

2.3 กลุ่มและการจัดการ

2.3.1 การจัดตั้งกลุ่ม

ในการจัดตั้งกลุ่มนั้นจะพบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ และกลุ่มเก่าแก่โดยชัดเจน โดยกลุ่มกลุ่มเก่าแก่เกิดจากสมาชิกในชุมชนที่สนใจทอผ้ามารวมตัวกันเป็นกลุ่มทอผ้า โดยมักมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนกลุ่มที่ก่อตั้งใหม่ในช่วงโอท็อป มักเกิดจากแรงผลักดันหรือกระแสโอท็อป และหาความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าโดยมีวิทยากรมานำให้ (ไม่ได้มาจากฐานวัฒนธรรมเดิมของชุมชน)

2.3.2 การแบ่งหน้าที่

ในอดีตกลุ่มทอผ้าแต่ละกลุ่มจะไม่ค่อยมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ส่วนใหญ่อาศัยใครถนัดด้านไหนก็ทำเรื่องนั้น และส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบช่วยกันทำ แต่เมื่อกระแสโอท็อปเข้ามา พร้อมทั้ง

มีการอบรม ดูงาน สัมมนา หรือมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่กำหนดให้ทุกกลุ่มจะต้องมีการแบ่งหน้าที่ ออกเป็นฝ่ายต่างๆ และการบริหารและจัดการเองโดยกลุ่ม ทำให้ปัจจุบันกลุ่มทอผ้ามีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ขึ้น เช่น มีประธานกลุ่มทำหน้าที่เป็นแกนนำ มีฝ่ายบัญชี ฝ่ายตลาด มีการแบ่งสายงานการผลิต และมีการ วางแผนอย่างเป็นระบบมากขึ้นกว่าเดิม แต่อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงกลับพบว่า โดยบาง กลุ่มอาจเกิดปัญหาการเกี่ยวหรือผลักรางงาน โดยงานหรือภาระงานส่วนใหญ่ยังคงเป็นหน้าที่หลักของ ประธานกลุ่ม เช่น การประชุม อบรม สัมมนา การดูงาน การตลาด เป็นต้น

2.3.3 การจัดการเส้นใยวัตถุดิบ

กลุ่มทอผ้าจะซื้อเส้นใยหรือวัตถุดิบด้วยเงินทุนที่ได้จากการรวบรวมหรือหุ้นของสมาชิก ภายในกลุ่ม โดยลักษณะการจัดการหรือสั่งซื้อเส้นใยนั้นมีหลายลักษณะด้วยกันดังนี้

- (1) สั่งซื้อโดยตรงจากแหล่งผลิต
- (2) แบ่งซื้อจากแหล่งจำหน่ายในท้องถิ่นหรือต่างท้องถิ่น
- (3) รวมเงินกันแล้วไปซื้อโดยผ่านพ่อค้าคนกลางหรือตัวแทนจำหน่าย
- (4) ช่างทอซื้อปลีกจากกลุ่ม

2.4 การตลาด

2.4.1 วิธีการจำหน่าย มีทั้ง ขายปลีก ขายส่ง ส่งตามออเดอร์ และฝากขาย

2.4.2 วิธีการกำหนดราคาขาย กำหนดราคาเฉพาะค่าวัตถุดิบ ค่าแรง และกำไรเล็กน้อย

2.4.3 กลุ่มลูกค้า มีหลากหลาย ได้แก่ คนในชุมชน แม่บ้าน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท และนักท่องเที่ยว

2.4.4 แหล่งและช่องทางจำหน่าย มีหลากหลายขึ้น เช่น จำหน่ายที่กลุ่ม ร้านค้าในงานโอท็อป ร้านค้าในชุมชน/จังหวัด ศูนย์โอท็อปในจังหวัด เกะยอ (จังหวัดสงขลา) กรุงเทพฯ ฯ ลพบุรี ชัยภูมิ หน่วยงานราชการ เช่น ไปรษณีย์ ธนาคารออมสิน โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งการจำหน่ายผ้าทอในปัจจุบันสะดวกสบายกว่าในอดีตมาก ไม่ว่าจะเป็น การขนส่ง การติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ ทำให้ช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายได้มากขึ้น

2.4.5 การประชาสัมพันธ์ โดยทำแผ่นพับ บรรจุภัณฑ์ ป้ายผลิตภัณฑ์ ใส่ให้ดูเป็นตัวอย่าง การบอกปากต่อปาก

2.4.5 กิจกรรมส่งเสริมการขาย โดยการออกร้านและมีการสาธิตการทอผ้า การพัฒนากลุ่มให้เป็นแหล่งศึกษาดูงาน เป็นต้น

2.4.6 ลักษณะและสภาพการตลาด มีทั้งตลาดท้องถิ่น และตลาดต่างจังหวัด กลุ่มทอผ้าโดยทั่วไปมียอดขายเพิ่มขึ้น โดยมีการขยายตลาดออกไปสู่ต่างจังหวัด และต่างภาคมากขึ้น

2.4.7 พฤติกรรมผู้บริโภค มีการสะท้อนกลับเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากกว่าในอดีต โดยหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจผ้าทอจะเป็นผู้เข้ามาติดต่อซื้อของกลุ่มมากกว่าในอดีต อย่างไรก็ตามพบว่าความนิยมชมชอบผ้าทอในเรื่อง สี สัน ลวดลายของผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มอาชีพหรือแต่ละภาคมีความแตกต่างกัน

2.5 สิ่งดีที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

(1) ผ้าพื้นบ้านภาคใต้มีเอกลักษณ์ของทั้งในแง่ของลายผ้า ที่มีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ และมีการนำการย้อมสีธรรมชาติกลับมาใช้ใหม่

(2) สร้างงานและสร้างเงินให้แก่สมาชิกในชุมชน จากการทำเป็นอาชีพเสริม หรืออาชีพหลัก สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งฝีมือ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ การเข้าถึงองค์ความรู้ การถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้อื่น ตลอดจนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

(3) รักษาบรรพบุรุษวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ และเกิดการสืบทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในชุมชน ตลอดจนมีโอกาสสอนเด็กรุ่นใหม่

(4) ช่วยยกระดับสติปัญญาผู้หญิง/ คนชราในชนบทให้กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

(5) มีการทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์

(6) ยกระดับผลิตภัณฑ์ขึ้นเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และพัฒนามาตรฐานจากนโยบายโอท็อป

(7) ชุมชนมีชื่อเสียงจากการประกวดผลิตภัณฑ์ และการจำหน่ายในพื้นที่ต่างๆ ทำให้ผ้าทอเป็นที่รู้จักกว้างขึ้น

(8) เกิดการขยายตลาดไปต่างจังหวัดมากขึ้น

(9) ได้เผยแพร่ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาส่งเสริม ทั้งในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งจำหน่าย การส่งเสริมร้านค้าให้คนหันมาใช้ผ้าไทย การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ โดยการให้กลุ่มสาธิตการทอผ้า และประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ทำให้คนรู้จักผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้มากขึ้น

2.6 แนวทางตามนโยบายโอท็อปที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

(1) ทำให้เกิดกลุ่มชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเชิงโครงสร้างชัดเจนขึ้น

(2) ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้า โดยเฉพาะกลุ่มมีดาว

(3) กลุ่มมีการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะฝีมือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และการควบคุมคุณภาพเนื่องจากสภาวะการแข่งขันทางตลาดสูงขึ้น

(4) ทำให้เกิดสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ที่ช่วยยกระดับมาตรฐานของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ และทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

(5) สร้างโอกาสให้กลุ่มใหม่ๆ ได้พัฒนาฝีมือและเกิดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

(6) เกิดการเชื่อมโยงข่าวสารข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่ม

(7) เกิดการรวมศูนย์จำหน่ายผ้าทอในทุกจังหวัดและเพิ่มช่องทางในการตลาด

2.7 ปัญหาของกลุ่มและผู้ประกอบการผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ก่อนและหลังโอท็อป

2.7.1 สภาพปัญหาก่อนโอท็อป

จากการสำรวจข้อมูลในปี พ.ศ.2539 และข้อมูลจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาเครือข่ายผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ ครั้งที่ 2 เรื่อง ตลาดธุรกิจชุมชน ระหว่างวันที่ 29-30 กรกฎาคม 2543 โดยโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการร่วมเสวนากับช่างทอผ้า พบว่าแหล่งทอผ้าทุกแหล่งมีปัญหาและสภาพวิกฤตไปในทิศทางเดียวกัน จนเป็นที่น่าวิตกว่ามรดกวัฒนธรรมอันเกิดจากภูมิปัญญาของมนุษยชาติ ที่ปรากฏอยู่ในผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้กำลังจะสูญหายไปอย่างน่าเสียดายยิ่ง ซึ่งผลจากการวิเคราะห์นั้นสามารถสรุปประเด็นปัญหาของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ ก่อนที่จะมีนโยบายโอท็อปออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ
2. ปัญหาเกี่ยวกับความเข้มแข็ง ความมั่นคงและการจัดการของกลุ่มทอผ้า
3. ปัญหาเกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้า
4. ปัญหาเกี่ยวกับการขยายจำนวนช่างทอผ้า
5. ปัญหาด้านการขยายตลาดการปรับปรุงระบบการตลาดและการควบคุมคุณภาพการผลิต
6. ปัญหาด้านการผลิต (วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์)

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
รายได้จากการทอผ้าน้อยกว่ารายได้จากการประกอบอาชีพอื่น	- เป็นงานฝีมือที่ต้องใช้เวลาในการผลิตมาก (ค่าแรงที่ได้ไม่คุ้มกับเวลา) - ข้อจำกัดในการเพิ่มผลผลิตอันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือทอผ้าที่ใช้งานมาเป็นเวลานาน - ช่างทอที่ขาดความชำนาญและฝีมือในระยะเริ่มหัดทอมีรายได้้น้อยมาก จึงเกิดการท้อถอย - รายได้จากการทอผ้าไม่แปรตามคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ได้ (ใช้อัตราค่าจ้าง, ค่าตอบแทนอัตราเดียวกัน) - ยังไม่สามารถกำหนดราคาขายผ้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต - มีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่น จึงทอผ้าน้อยลง
ตลาดผ้ายังไม่ขยายตัวเท่าที่ควร	- มีข้อจำกัดของรูปแบบ สี สัน และระดับมาตรฐานเนื่องจากขาดการพัฒนาในการเลือกใช้วัตถุดิบ ทำให้ผ้าทอที่ได้มีลักษณะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดระดับกลางซึ่งเป็นผู้บริโภคกลุ่มใหญ่และมีศักยภาพในการซื้อ - แหล่งจำหน่ายจำกัดอยู่เฉพาะภายในหมู่บ้าน ไม่มีแหล่งเผยแพร่ผลผลิตในเมืองที่สะดวกแก่ผู้ซื้อ - ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพหรือมาตรฐานผลผลิตได้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ - ผลิตแล้วยังไม่ค่อยมีตลาดรองรับ

(2) ปัญหาเกี่ยวกับความเข้มแข็ง ความมั่นคงและการจัดการของกลุ่มทอผ้า

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
มีจำนวนผู้นำกลุ่มจำกัด	- ผู้นำกลุ่มต้องรับภาระในการแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเทคนิคและเงินทุนมากเกินไป ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการเป็นผู้นำ - ไม่มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน ส่งผลต่อการดำเนินงานไม่เป็นระบบ
ขาดทักษะในการจัดการกลุ่ม	- ขาดการให้ความรู้ในการจัดกระบวนการทำงานในลักษณะกลุ่ม - ขาดความรู้เกี่ยวกับระบบงานที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น การทำบัญชีต่าง ๆ การแบ่งหน้าที่สมาชิก เป็นต้น - การทำงานยึดตามความสะดวกและไม่เป็นระบบ
ขาดการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	- องค์กรหรือหน่วยงานที่สนับสนุน ไม่มีนโยบายการส่งเสริมที่มีทิศทางที่ชัดเจนและไม่คำนึงถึงผลที่ยั่งยืนในระยะยาว - ชาวบ้านดำเนินการตามลำพังโดยขาดการเสริมสร้างประสบการณ์ในการจัดการและด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น - การส่งเสริมเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวตามนโยบายเฉพาะกาล หรือการจัดงานต้อนรับงานประเพณี หรือตามความสนใจของผู้รับผิดชอบโครงการในภาครัฐ - การส่งเสริมและสนับสนุนที่ตรงกับความต้องการและการแก้ไขปัญหาของช่างทอผ้ายังมีไม่เพียงพอ - ไม่มีเครือข่ายขององค์กรที่มีศักยภาพในการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

(2) ปัญหาเกี่ยวกับความเข้มแข็ง ความมั่นคงและการจัดการของกลุ่มทอผ้า (ต่อ)	
ความเป็นเครือข่ายไม่ชัดเจน และไม่มี ความเข้มแข็ง	- ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นเครือข่าย - ขาดทักษะในการสร้างและพัฒนาเครือข่าย - ขาดผู้นำกลุ่มเครือข่าย - ชาวบ้านยังไม่ตื่นตัวและไม่เข้าใจและยังไม่เห็นประโยชน์ของการทำงานลักษณะเครือข่าย - ขาดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทอผ้า ทำให้เกิดช่องว่างในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
เกิดภาวะถดถอยของความสัมพันธ์เชิงคุณค่า ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	- สมาชิกเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากขึ้น - การมีส่วนร่วมทำงานเพื่อกลุ่มด้วยจิตสาธารณะและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมลดลง - ขาดกระบวนการสร้างเสริมความสัมพันธ์เชิงคุณค่าระหว่างสมาชิกในกลุ่ม - มุ่งสู่การแข่งขันมากจนเกิดภาวะเครียด

(3) ปัญหาเกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้า

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
ผู้มีความรู้ ความชำนาญระดับสูงมีจำนวนจำกัดและล้วนเป็นผู้อาวุโส	- ช่างอาวุโสบางส่วนเปลี่ยนแนวทางการประกอบอาชีพ ทำให้ขาดต้นแบบในการถ่ายทอด - ช่างทออาวุโสบางพื้นที่หวงวิชาถ่ายทอดความรู้ให้ไม่หมด - จำนวนช่างทออาวุโสที่มีความรู้ความชำนาญมีจำนวนน้อยและบางส่วนไม่สามารถรื้อฟื้นความทรงจำได้ - เทคนิคการทอผ้า ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนจึงจะเกิดความชำนาญและสามารถสร้างสรรค์ได้
ขาดการจัดการเพื่อการสืบทอดอย่างเป็นระบบ	- ไม่มีกระบวนการสร้างค่านิยมที่ดีและความภาคภูมิใจให้กับช่างทอผ้าในยุคปัจจุบันและเยาวชนในท้องถิ่น - ขาดการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบทำให้ข้อมูลบางส่วนหายหรือเรื้อนรางไปเนื่องจากอาศัยความจำซึ่งช่างที่ชำนาญส่วนใหญ่เป็นผู้อาวุโส - ไม่มีตารางหรือกำหนดการเรียนการสอนที่ชัดเจน มักเป็นไปตามความสะดวก ทำให้ขาดความต่อเนื่อง - ขาดอุปกรณ์และงบประมาณสำหรับผู้ฝึกหัดทอและผู้สอนซึ่งต้องขาดรายได้จากการทอผ้าของตนเอง - ขาดแรงจูงใจในการรับสืบทอดในอนุชนรุ่นหลัง - ขาดหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความชัดเจน

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการขยายจำนวนช่างทอผ้า

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
สมาชิกใหม่ไม่มีความมั่นใจในรายได้จากการทอผ้า	- สมาชิกใหม่ต้องใช้เวลาในการสร้างทักษะและความชำนาญจนกว่าจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี (ไม่มีหลักประกันรายได้ในระยะฝึกหัดทอและพัฒนาฝีมือ)
สมาชิกใหม่ไม่มีศักยภาพในการจัดหาอุปกรณ์การทอผ้าเป็นของตนเอง เช่น กี่ทอผ้า	- สมาชิกไม่มีกี่ในการทอผ้า โดยเฉพาะกี่กระตุกซึ่งชาวบ้านรุ่นใหม่นิยมมากกว่าซึ่งต้องใช้งบประมาณในการจัดหาค่อนข้างสูง (8,000 บาท/หลัง)
กลุ่มยังมีข้อจำกัดในการจัดหาวัตถุดิบสำรองไว้สำหรับสมาชิกใหม่อย่างเพียงพอ	- แหล่งขายวัตถุดิบในท้องถิ่นมีตัวเลือกจำกัดและมีลักษณะผูกขาดการจำหน่าย - ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นเรื่อย ๆ และมักขาดตลาด (ในระดับท้องถิ่น) ช่างทอไม่มีอำนาจการต่อรองราคา กลุ่มช่างทอไม่มีเงินในการสำรองวัตถุดิบหรือซื้อในปริมาณมากซึ่งราคาจะถูกกว่า
จำนวนช่างทอที่สามารถทอกี่โบราณและทอลวดลายที่ซับซ้อนได้มีจำนวนจำกัดและมีแนวโน้มลดลงทำให้ขาดครูผู้สอนช่างรุ่นใหม่	- ช่างทอหลายโบราณมักเป็นผู้อาวุโสและเก็บข้อมูลความรู้ไว้ในความทรงจำ - ช่างรุ่นใหม่ขาดความอดทนและขาดความมุ่งมั่นในการฝึกหัดทอหลายโบราณเนื่องจากต้องใช้เวลาานกว่าการทอด้วยกี่กระตุก
จำนวนช่างทอที่สามารถสร้างและเก็บลวดลายได้มีจำนวนน้อย	- การสร้างลายและเก็บตะกอลายเป็นทักษะที่ต้องอาศัยศักยภาพในการสร้างสรรค์และความอดทนในการฝึกฝนซึ่งต้องใช้เวลามากและต้องมีความตั้งใจจริง - ค่าจ้างในการเก็บลายผ้ามีอัตราต่ำเกินไป ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ช่างเก็บลายรุ่นเก่า และไม่มีแรงกระตุ้นให้ผู้ที่จะฝึกหัดใหม่สนใจ

(5) ปัญหาด้านการขยายตลาดการปรับปรุงระบบการตลาดและการควบคุมคุณภาพการผลิต

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
แหล่งจำหน่ายผ้าทอยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นตลาดระดับท้องถิ่น	- กลุ่มช่างทอมีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อผ้าจากสมาชิกและจัดระบบการตลาดอยู่ในขีดจำกัดมาก - ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องการตลาด และยังไม่มีความรู้ที่รับผิดชอบฝ่ายขายชัดเจน - กลุ่มไม่รู้จักตลาดภายนอก ยังต้องอาศัยช่องทางจากพาณิชย์จังหวัดในการออกตลาด
ไม่มีแหล่งวางจำหน่ายผลผลิตที่ ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงโดยสะดวก	- ผู้บริโภคต้องไปหาซื้อผ้าในหมู่บ้านซึ่งอยู่ไกล - ผู้บริโภคไม่รู้จักแหล่งทอและแหล่งซื้อผ้า - การส่งเสริมให้ใช้ผ้าพื้นบ้านไม่ต่อเนื่องมักมีการใช้มากในเทศกาลหรือตามนโยบายพิเศษเป็นครั้งคราว
ยังไม่มีหลักประกันทางการตลาด	- มีผ้าทอเลียนแบบลายซึ่งผลิตโดยโรงงานมาขายแข่งขันในตลาด - มีการค้าระบบเงินเชื่อกับพ่อค้าคนกลางทำให้ผู้ทอได้รับค่าจ้างภายหลัง (รายได้ไม่แน่นอน)
ค่านิยมในการใช้ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้อยู่ในวงจำกัด	- ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักและสร้างแรงจูงใจในการใช้ผ้าทอในพื้นที่ภาคใต้ - ผู้บริโภคมีข้อจำกัดเกี่ยวกับแนวคิดในการนำผ้าทอพื้นบ้านไปใช้ประโยชน์
มีข้อจำกัดด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์	- ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพการผลิต - คุณภาพผ้ายังไม่มีความมาตรฐานแน่นอนซึ่งขึ้นอยู่กับฝีมือช่างทอและคุณภาพของวัตถุดิบ(ด้าย) เเก่ที่จะหาได้ในท้องถิ่น

(5) ปัญหาด้านการขยายตลาดการปรับปรุงระบบการตลาดและการควบคุมคุณภาพการผลิต (ต่อ)	
ช่างทอไม่สามารถทอผ้าได้ทันในกรณี ผู้บริโภคสั่งในปริมาณมาก(ในเทศกาล)	- จัดจำกัดในการใช้แรงงานคน - วัตถุดิบในท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อการผลิตตามความต้องการในช่วงนั้น ๆ - จำนวนช่างทอผ้าขึ้นอยู่กับฤดูกาล เช่น ฤดูทำนาหรือประกอบอาชีพเสริมอย่างอื่น เช่น การประมง - ไม่มีการสำรองผลิตภัณฑ์ไว้ในช่วงขาดแรงงานงาน - ผู้บริโภคให้เวลาในการทอจำกัด
ชาวบ้านไม่มีความรู้เรื่องการตลาด	- ชาวบ้านไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการตลาด - ลักษณะของตลาดในปัจจุบันยังเป็นตลาดอุปถัมภ์จากหน่วยงานต่างๆ - ไม่มีการอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการตลาดที่ชาวบ้านสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง - ชาวบ้านไม่มีความมั่นใจในการนำเสนอเพื่อขายผ้าทอ - ชาวบ้านไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายและวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - ผู้ที่ทำหน้าที่ทางด้านตลาดยังไม่มีความเข้าใจหรือชำนาญในการทำตลาดมากพอ

(5) ปัญหาด้านการขยายตลาดการปรับปรุงระบบการตลาดและการควบคุมคุณภาพการผลิต (ต่อ)	
การส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ตรงกับความต้องการต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่	- หน่วยงานที่ส่งเสริมจะเน้นเรื่องการผลิตและยังไม่ได้สามารถแก้ปัญหาด้านการตลาด - หน่วยงาน(เจ้าหน้าที่)ที่ส่งเสริมไม่มีความสันทัดในเรื่องการตลาด - หน่วยงานที่ส่งเสริมไม่เห็นความจำเป็นและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการตลาดหรือยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขให้บรรลุผลสำเร็จได้ - หน่วยงานที่ส่งเสริมยังไม่มีภาพชัดเจนเกี่ยวกับตลาดผ้าทอมือ โดยยังใช้ลักษณะของการตลาดตามกระแสหลักอยู่ทำให้เกิดข้อจำกัดต่างๆตามมา - ไม่มีหน่วยงานช่วยเหลือด้านการส่งเสริมและขยายตลาดอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางที่ชัดเจนหรือยังยืນ
ผู้ซื้อคิดว่าราคาผ้าทอค่อนข้างมีราคาสูง	- การกำหนดราคาขายตายตัวและมักขายตามราคาที่กำหนด ลูกค้านจึงไม่สามารถต่อรองราคาได้ทั้งการขายในราคาปลีกและส่ง ทำให้รู้สึกว่ผ้าทอมีราคาแพง

(6)ปัญหาด้านการผลิต (วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์)

ลักษณะของปัญหาที่พบ	สาเหตุของปัญหา
ขาดแคลนวัตถุดิบ	- วัตถุดิบหาซื้อยาก แหล่งวัตถุดิบอยู่ไกล - เส้นใยที่มีอยู่คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน
ผลิตไม่ทันกับความต้องการของตลาด	- กำลังผลิตมีน้อย เพราะส่วนใหญ่ประกอบเป็นอาชีพเสริม - ไม่มีการกำหนดปริมาณการทอที่แน่นอน
ผลิตภัณฑ์แปรรูปไม่หลากหลายและไม่ตรงกับความต้องการของตลาด	- ขาดทักษะในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และยังไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง - ช่างทอเลือกสีเส้นใยที่ใช้ทอตามความชอบส่วนตัวโดยไม่คำนึงความต้องการของตลาด - ไม่มีการสำรวจรูปแบบผลิตภัณฑ์และสีเส้นที่ตรงกับความต้องการของตลาด
คุณภาพของผ้าทอไม่สม่ำเสมอ	- ขาดการตรวจสอบคุณภาพของผ้าทอ - ไม่สามารถควบคุมภาพสีของเส้นใยที่ย้อมสีธรรมชาติได้
ต้นทุนในการผลิตสูง	- ไม่สามารถผลิตเส้นใยได้เอง - ซื้อเส้นใยในร้านค้าขนาดเล็กจะมีราคาแพงกว่าซื้อเส้นใยในโรงงาน เพราะถ้าหากซื้อในโรงงานต้องซื้อในปริมาณมาก - ค่าตอบแทนช่างทอค่อนข้างสูง
การบรรจุหีบห่อยังไม่เป็นที่ดึงดูดลูกค้า	- ขาดทักษะความชำนาญในการออกแบบ - ขาดการสนับสนุน หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ - ต้นทุนในการทำค่อนข้างสูง ส่งผลต่อราคามขาย เนื่องจากกำหนดตายตัว ทำให้กำไรที่ได้มีน้อยลง จึงทำบรรจุภัณฑ์ที่มีราคาประหยัดแต่ยังไม่ดึงดูดลูกค้าเท่าที่ควร

2.7.2 สภาพปัญหาของกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ที่พบในปัจจุบันภายหลังนโยบายโอท็อป

จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “เครือข่ายผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้” ระหว่างวันที่ 20-21 พฤษภาคม 2547 และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สถานการณ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ที่เห็นและเป็นอยู่ระหว่างวันที่ 1-2 พฤศจิกายน จัดโดยโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และข้อมูลจากการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มทอผ้า พบว่าสภาพปัญหาบางอย่างสามารถแก้ไขได้แล้ว (พบเฉพาะก่อนโอท็อป) เช่น การพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น แต่ก็ยังมีสภาพปัญหาที่ยังพบอยู่ในปัจจุบันทั้งก่อนและหลังโอท็อป เช่น ปัญหาเรื่องวัตถุดิบ การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และความหลากหลายของรูปแบบผลิตภัณฑ์ (โดยเฉพาะปัญหาทางด้านการตลาด) และปัญหาที่พบเฉพาะหลังนโยบายโอท็อป เช่น ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวของสมาชิกที่มีสูงขึ้น ต้นทุนในการผลิตมีสูงขึ้น เกิดการลอกเลียนแบบ ลวดลายผ้าทอ ผลิตภัณฑ์ค้างสต็อก กลุ่มนักท่องเที่ยวลดลงจากวิกฤติ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสภาพปัญหาที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ดังนี้

(1) ปัญหาด้านการผลิต (วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์)

- วัตถุดิบมีราคาสูงทั้งเส้นใยและอุปกรณ์การทอผ้า และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ราคาขาย ยังเท่าเดิม
- กลุ่มที่ก่อตั้งใหม่บางกลุ่มมีปัญหาเรื่องขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักของตัวแทนจำหน่าย เพราะปัจจุบันจะมีตัวแทนมาจำหน่ายโดยตรง
- ยังไม่มีความรู้เรื่องคุณสมบัติของเส้นใยที่นำมาใช้
- ขาดการศึกษาค้นคว้าวิจัยในด้านวัตถุดิบ
- ขาดผู้ที่มีความรู้และทักษะในการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นรูปแบบต่างๆ ทำให้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตยังไม่มี ความหลากหลาย เพราะหากมีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างคนมาออกแบบและตัดเย็บให้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตขึ้น และส่งผลต่อราคาของผลิตภัณฑ์ ทำให้สามารถแข่งขันทางการตลาดได้เนื่องจากมีราคาสูง กลุ่มส่วนใหญ่จึงผลิตเป็นผ้าอเนกประสงค์ที่ผู้บริโภคสามารถนำไปแปรรูปเป็นอย่างอื่นได้
- ต้นทุนในการผลิตสูงทั้งในส่วนของคุณค่าแรงของช่างทอ และวัตถุดิบ ทั้งเส้นใย เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ทอผ้าปรับราคาสูงกว่าอดีตประมาณ 3 เท่าตัว

- ยังไม่มีความพร้อมเรื่องการข้อมสิทธิ์ธรรมชาติ (ถึงแม้ว่ากำลังเป็นที่ต้องการของตลาด) เนื่องจากยังขาดความรู้ความชำนาญในเรื่องการข้อมสิทธิ์ธรรมชาติ และต้องใช้เวลาในการทดลองข้อมนาน
- ผ้าทอลายโบราณกำลังเป็นที่ต้องการ แต่ช่างทอมีน้อย (ขาดแรงจูงใจ) ทอยาก และใช้เวลานาน
- ช่างทอบางส่วนยังทอผ้าแบบเดิม ๆ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของลูกค้า/ตลาด ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งผลกระทบต่อ ยอดจำหน่าย
- บางครั้งผลิตมากเกินไป ออกจำหน่ายไม่ทัน ทำให้เกิดการค้างสต็อก (ไม่มีการวางแผนการผลิต)
- ราคาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านมีราคาสูงกว่าภาคอื่น ๆ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ ต้องการซื้อผ้าในราคาถูก อีกทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นยังไม่หลากหลาย ไม่ได้มีการแปรรูป เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแปรรูปสูง อีกทั้งผ้าทอส่วนใหญ่เป็นผ้าที่ทอจากไหมประดิษฐ์มีสีสด ไม่ตรงกับรสนิยมของผู้บริโภคในภาคอื่น แต่จะนิยมมากในภาคใต้ ทำให้กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ยังไม่สามารถเจาะกลุ่มลูกค้าในต่างจังหวัดโดยเฉพาะภาคอื่นๆ ได้
- การผลิตในปัจจุบันมุ่งผลิตเพื่อสร้างยอดขาย (เน้นเงินตรา) มากกว่าการทอผ้าเพื่อรักษาภูมิปัญญาหรือทอผ้าด้วยใจรัก
- ผลิตภัณฑ์มีลวดลายคล้ายๆ กัน ต่างกันเฉพาะชื่อลาย เพราะเกิดจากการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรคนๆ เดียวกัน ทำให้กลุ่มทอผ้าบางกลุ่มไม่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้
- คนที่เก็บลาย/สร้างลายมีน้อย โดยช่างทอส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการสร้างลวดลายใหม่ๆ ด้วยตนเอง
- ยังขาดความรู้และเทคนิคการทอและการสร้างลวดลายที่ทันสมัย และเหมาะสมกับวัยรุ่น ทำให้ไม่สามารถขยายตลาดในกลุ่มวัยรุ่นได้

(2) ปัญหาด้านการตลาด

- กลุ่มลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวลดลง เนื่องจากปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผลกระทบจากการเกิดธรณีพิบัติภัย ใน 6 จังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก

- กลุ่มลูกค้ายังมีเฉพาะกลุ่มในภาคใต้ เนื่องจากการเข้าถึงตลาดต่างภาคยังไม่ทั่วถึง เพราะกลุ่มต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง ทั้งในส่วนของการเดินทาง การขนส่ง ค่าเช่าร้าน ทำให้กลุ่มมีความเสี่ยงสูงจากการออกร้าน โดยเฉพาะการออกร้านในต่างจังหวัด ซึ่งไม่สามารถประกันความคุ้มทุนหรือรายได้ได้
- ลักษณะตลาดยังเป็นการตลาดแบบเชิงรับ และเป็นตลาดอุปถัมภ์ เนื่องจากขาดทักษะในการทำตลาดเชิงรุก และไม่มีเงินสำรองเพื่อการตลาด
- สมาชิกกลุ่มยังไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการทำตลาด ทำให้ไม่สามารถวางแผนการตลาดได้อย่างเป็นระบบ เพราะส่วนใหญ่จะวางแผนเฉพาะการทอและการขายเท่านั้น จึงยังไม่สามารถสร้างตลาดรองรับที่แน่นอนและยั่งยืนได้
- การแข่งขันทางตลาดสูงขึ้น ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ และมีการตัดราคากันเองระหว่างผ้าทอพื้นบ้านจากทุกภาค
- กลุ่มตลาดในพื้นที่เริ่มอิ่มตัว โดยให้ความนิยมผ้าที่ทอในท้องถิ่นลดลง เกิดการค้างสต็อกของผลิตภัณฑ์
- การออกตลาดยังไม่สามารถเจาะกลุ่มวัยรุ่นได้ เนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมผ้าที่ผลิตในโรงงาน เนื่องจากสำเร็จรูป มีราคาถูก หาซื้อได้ง่าย ปรับรูปแบบให้ทันสมัย แฟชั่นอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีการลด แลก แจก แถม
- การประชาสัมพันธ์มีมากขึ้น แต่ยังไม่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าในวัยอื่น โดยเฉพาะวัยรุ่น
- ผู้ขายหรือผู้ที่ออกตลาดยังขาดทักษะในการขาย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร หรือไม่สามารถประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์กับชาวต่างชาติได้
- ตลาดรองรับยังไม่แน่นอน ทำให้มียอดขายไม่สม่ำเสมอ

(3) ปัญหาด้านเงินทุน

- กลุ่มมีเงินทุนน้อยไม่เพียงพอ เนื่องจากเงินทุนที่ใช้ส่วนใหญ่ได้มาจากการรวมกันของสมาชิก จึงต้องรียอดจำหน่ายและกำไรจากฝ่ายตลาด (ไม่มีเงินทุนหมุนเวียน)
- ยังการกำหนดราคาขายไม่ได้ เนื่องจากยังไม่ได้วิเคราะห์หาต้นทุนที่แท้จริง โดยจะคำนึงเฉพาะค่าแรงช่างทอ ค่าวัตถุดิบ และกำไรเล็กน้อย ส่งผลให้กำไรที่จะนำมาใช้เป็นเงินทุนต่อไปมีน้อย เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม เนื่องจากการที่กลุ่มมีเงินทุนน้อย ประกอบกับราคาวัตถุดิบที่แพงขึ้นทำให้อัตรากำลังในการซื้อ

วัตถุดิบมีน้อยลง ส่งผลให้กลุ่มต้องหันมาซื้อวัตถุดิบจากพ่อค้าคนกลางมากขึ้น ซึ่งต้องซื้อแพงกว่าที่เป็นจริง เพราะไม่มีกำลังที่จะซื้อจากโรงงานต่างๆ ที่มีราคาถูกกว่า เนื่องจากการซื้อจากโรงงานต้องจ่ายเงินสดและต้องซื้อในปริมาณมาก ต่อครั้ง ในขณะที่กลุ่มยังมีเงินทุนไม่มากพอ

- การตลาดผ้าทอในบางกลุ่มอาศัยสื่อประชาสัมพันธ์ของภาครัฐเท่านั้น ทำให้เป็นที่รู้จักน้อย

(4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

- การที่กลุ่มต้องเพิ่มกำลังการผลิตให้ทันกับความต้องการของตลาดในบางช่วง ทำให้กลุ่มต้องเพิ่มจำนวนช่างทอ กลุ่มจึงมีค่าใช้จ่ายในการตอบแทนค่าแรงเพิ่มขึ้น ในขณะที่ยอดขายเพิ่มขึ้นแต่ไม่แน่นอน ทำให้สมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะสมาชิกที่ยึดอาชีพการทอผ้าเป็นอาชีพหลักมีรายได้ไม่แน่นอน ส่งผลให้สมาชิกบางพื้นที่ออกไปผลิตผ้าทอส่วนตัว และมีการจำหน่ายโดยตัดราคากันเอง
- กลุ่มยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพผ้าทอที่ออกจำหน่ายได้ทั่วถึง
- บางกลุ่มยังมีจำนวนสมาชิกน้อย ทำให้มีกำลังผลิตน้อย
- สมาชิกบางส่วนยังไม่วินัยในการทำงาน มีการผลัดภาระงานให้แก่สมาชิกท่านอื่นที่รับผิดชอบเรื่องหลักๆ อยู่ อีกทั้งเริ่มเห็นแก่ตัวและมีน้ำใจลดลง
- ช่างทอยังมีฝีมือในการทอผ้าไม่แน่นอนและไม่สม่ำเสมอ
- กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกน้อย หรือกลุ่มที่ดั่งใหม่ยังมีปัญหาเรื่องขาดกำลังผลิต
- ช่างทอบางส่วนยังขาดความรู้ในด้านเทคนิค การเลือกสีเส้นใยที่ใช้ในการทอผ้า ยังไม่มีเครือข่ายผ้าทอพื้นบ้าน ที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนรู้การแก้ปัญหา ระหว่างกันน้อย หรือช่วยในเรื่องการดำเนินงาน เช่น การรวมกลุ่มเพื่อสั่งซื้อเส้นใยจากโรงงานในปริมาณมาก ซึ่งจะทำให้กลุ่มสามารถลดต้นทุนได้เนื่องจากมีราคาถูกกว่า และมีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายมากขึ้น
- เกิดช่องว่างของกลุ่มเก่าแก่กับกลุ่มที่ก่อตั้งใหม่ โดยกลุ่มเก่าแก่จะเป็นที่รู้จักมากกว่ากลุ่มที่ก่อตั้งใหม่ ซึ่งส่งผลต่อการออกตลาดและเพิ่มยอดขาย

- กลุ่มที่เกิดจากกระแสโอท็อปยังไม่ค่อยมีความเข้มแข็ง ถ้าหากไม่มีนโยบายโอท็อปอาจจะล่มสลายได้ง่ายกว่ากลุ่มที่ก่อตั้งมานาน

(5) ปัญหาด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

- การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่สม่ำเสมอ ขาดความต่อเนื่องไม่ทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่จำเป็น ทำให้ไม่สามารถพัฒนากลุ่มเข้าระบบได้
- เกิดการผลักดันให้จัดตั้งกลุ่มทอผ้าแบบเร่งด่วนตามกระแสและนโยบายโอท็อป ในขณะที่ยังไม่มีความพร้อม

(6) ปัญหาอื่นๆ

การอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ มักเป็นการสื่อสารทางเดียว และมักมีหัวข้อหรือเนื้อหาซ้ำๆ กัน ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแบบซ้ำซ้อน ซึ่งการเรียนรู้ที่ให้ประโยชน์ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาจากเพื่อนที่เข้าร่วมสัมมนาด้วยกัน

2.8 สิ่งทีกลุ่มต้องการพัฒนา

- ทักษะทางด้านการตลาดที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
- ตลาดรองรับที่แน่นอน
- การออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์
- การบริหารจัดการกลุ่มที่มีความมั่นคง
- การฟื้นฟูตลาดผ้าโบราณ
- การพัฒนาการสร้างตลาดผ้าใหม่ๆ
- การใช้สื่อโซเชียล
- การสร้างโรงเรือนทอผ้า (กลุ่มร่มไทร)
- การวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง
- การสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้

บทที่ 3

กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน

1. วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัด ตรัง

ที่ตั้ง หมู่บ้านควนสวรรค์ หมู่ที่ 8 ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง
จังหวัดตรัง

ประธานกลุ่ม นางกุศล นิลล่อ

การจัดตั้งกลุ่ม เมื่อ ปี 2516 (อายุกลุ่ม 32 ปี)

1.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม/ผลิตภัณฑ์

นาหมื่นศรีเป็นชุมชนที่มีการทอผ้ามาตั้งแต่ครั้งโบราณ ซึ่งแต่เดิมนั้นทอผ้าเพื่อใช้ในครอบครัว และนิยมทอผ้ากันทุกครัวเรือน ต่อมาเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 การทอผ้าจึงได้หยุดชะงักไป เนื่องจากขาดแคลนวัสดุที่ใช้ทอ รัฐบาลจึงแจกเส้นใยฝ้ายให้ชุมชนเพื่อใช้ทอผ้า และในช่วงนี้เองได้มีการนำตัวหมาไช้ ซึ่งมีคุณสมบัติแข็งแรงและเส้นใยมีขนาดเล็กกว่าเส้นใยที่ทำจากฝ้าย ดังนั้นเมื่อทอผ้าแล้วจะได้เนื้อผ้าที่ละเอียด ต่อมาเกิดการขาดแคลนทั้งฝ้ายและตัวหมาไช้ ชาวบ้านจึงปลูกฝ้ายใช้เอง และเริ่มทอผ้ากันใหม่โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ได้เก็บไว้ ครัวเรือนไหนที่ทอผ้าไม่เป็นก็จะใช้เส้นผ้าที่รัฐบาลแจกให้แทน

ป่าเฉลิมซึ่งเป็นช่างทอผ้าอาวุโสในหมู่บ้าน (ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่) เล่าให้ฟังว่า

“ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตนจะขายผ้าได้ในราคาผืนละ 25 บาท และใช้ใยจากสับประรด กาบกล้วยมาแทนเส้นด้าย ลายผ้าสมัยก่อนนิยมทอ คือ ผ้าลายหางกระรอก ผ้าลายดาสมุก และผ้าพื้นที่มีความแวววาว”

และเมื่อ พ.ศ. 2513 คุณแม่ของป่ากุศล (นางนาง ช่วยรอด) เริ่มกลับมาทอผ้าใช้เอง ทอได้ 2 – 3 ผืน ก็แบ่งกันใช้ ซึ่งตอนนั้นนิยมทอผ้าพื้น ผ้าถุง โสร่ง เพราะหากจะทอผ้าลายอื่นนั้นต้องใช้เส้นใยจำนวนมาก และจากการที่การทอผ้าหยุดชะงักไปเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้การทอผ้าโบราณต่างๆ ขาดหายไป เช่น ลายลูกแก้ว ซึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ชาวบ้านจึงพยายามรื้อฟื้นลายผ้าโบราณขึ้นมาอีกครั้งและได้จัดตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าเมื่อพ.ศ. 2516 โดยมี คุณไพจิตร ทัพย์เดช เป็นผู้ที่เข้ามาแนะนำให้ตั้งกลุ่ม เนื่องจากสำนักงานพัฒนาชุมชน เห็นว่าชุมชนบ้านนาหมื่นศรีมีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริม และได้เสนอเรื่องไปยังจังหวัด เพื่อขอสถานที่ที่ใช้ทอผ้า ซึ่งในสมัยนั้นนิยมใช้ “ ก๊วย ” มอทอผ้าเองที่บ้าน ต่อมาปลายปี พ.ศ. 2518 ได้ทราบจากทางจังหวัดนราธิวาสว่า ตำบลนาหมื่นศรีมีการทอผ้า จึงเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนและจัด

นิทรรศการผ้าทอ ซึ่งในงานนี้เอง ป้ากุศลได้นำผ้าทอไปร่วมแสดงในงานนี้ด้วย และมีคนสนใจมากมายทำให้ชาวบ้านเริ่มทอผ้ากันมากมาย และเมื่อท่านหม่อมเจ้าวิภาวดีประสออุบัติเหตุสิ้นชีพิตักษัย ทำให้โครงการต่าง ๆ ที่ท่านส่งเสริมหยุดชะงักลง สำหรับการก่อตั้งกลุ่มนั้นเริ่มมีสมาชิกแค่ 10 คน ได้แก่ นางกุศล นางเปือน นางเจิม นางซัด นางผอม นางคลั่ง นางอิน นางผิน นางบึง และนางร่วน โดยมีนางกุศล นิลล่อ เป็นประธานกลุ่มมาตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเข้าร่วมได้แก่ (1) ต้องการให้คนในหมู่บ้านมีงานทำ มีรายได้เสริม (2) ต้องการให้ลายผ้าโบราณเป็นเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้าน (3) เพื่อต้องการสืบทอดการทอผ้าไปยังลูกหลาน และ(4) เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคี ในการทำงานเป็นทีม ในช่วงแรกนั้นหน่วยงานภาครัฐได้ซื้อผ้าทอไปใช้ และทำให้เกิดความแพร่หลายแก่คนทั่วไป

กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการทอผ้า และเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มทอผ้าในหมู่ที่ 3, 4, 7 ซึ่งส่วนใหญ่จะช่วยเหลือซึ่งกันโดยเฉพาะเรื่องตลาด ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2527 เกิดการอพยพแรงงานออกจากหมู่บ้านไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแทน โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว ซึ่งมีค่าแรงวันละ 100 กว่าบาท แต่ในขณะจริง ๆ แล้ว การทอผ้าสามารถทำรายได้ถึง วันละ 120 บาท ป้ากุศลจึงผลักดันให้ค่าแรงของช่างทอผ้าได้วันละ 120 บาท เพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนทำงานในหมู่บ้าน และระหว่างปี พ.ศ. 2527-2539 กลุ่มมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคการทอไม่เพียงพอ และเมื่อมาปี พ.ศ. 2535 ทางศูนย์ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นำทีมงานโดยอาจารย์อัมพร ศรีประสิทธิ์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม ได้สำรวจลงพื้นที่จังหวัดทางภาคใต้ เพื่อต้องการค้นหาวาหมู่บ้าน จังหวัดไหนที่ยังมีการทอผ้าพื้นบ้าน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสำรวจอยู่เป็นเวลานานหลายปี จึงพบว่าแหล่งทอผ้าบ้านนาหมื่นศรีมีการทอผ้า แต่ประสบปัญหาการตั้งกลุ่มที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดหน่วยงานสนับสนุนแบบต่อเนื่อง อาจารย์อัมพร ศรีประสิทธิ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของผ้าทอที่ต้องอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์และศักดิ์ศรีของหมู่บ้านนาหมื่นศรี จึงได้พยายามส่งเสริมให้กำลังใจแก่ช่างทอที่ยังเหลืออยู่ เพื่อรวมตัวกันตั้งกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแบบครบวงจร โดยใช้เงินทุนของกองทุนสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการจัดกระบวนการกลุ่ม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้เริ่มฟื้นฟูขึ้นมาและเป็นจุดเริ่มต้นในการเจริญเติบโตและเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จนทำให้มีหน่วยงานต่างๆ เห็นความสำคัญและได้เข้าไปสนับสนุนอีกหลายหน่วยงาน

ลักษณะการทำงานในช่วงพื้นฟูระยะแรกเป็นการทำงานแบบช่วยกันทำ ยังไม่มีการแบ่งความรับผิดชอบชัดเจน แต่ความรับผิดชอบส่วนใหญ่จะตกอยู่ที่ประธานกลุ่ม เช่น การหาตลาด การประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ การแก้ปัญหาภายในกลุ่ม ซึ่งคณะกรรมการที่ช่วยในการบริหารกลุ่ม มี 4 – 5 คนเท่านั้น ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นมากเป็น 106 คน ทำให้การบริหารจัดการมีความยุ่งยากขึ้น เนื่องจากตอนนั้นยังไม่มีมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ประกอบกับการทำงานยังไม่เป็นระบบดีเท่าที่ควร แต่ทุกคนก็พยายามช่วยกันปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา โดยมีนางกุศล เป็นที่ปรึกษาและมีศูนย์ฯ ทำกระบวนการการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกและกลุ่ม โดยการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกและของกลุ่มควบคู่กันไปจนกลุ่มพัฒนาเข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะระบบการจัดการที่ใช้มีคุณค่าและมีกระบวนการทางวัฒนธรรมของคนไทยและฐานคิดแบบพอเพียงเป็นเครื่องยึดโยงและสร้างความเป็นกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจนกลุ่มเริ่มสามารถหลักได้ภายใน 1 ปี กล่าวคือ มีความเป็นกลุ่มของชุมชนชัดเจน มีการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ของสมาชิกโดยให้ทดลองทำหน้าที่หลากหลายหมุนเวียนกันไปเพื่อค้นหาความถนัดและความชอบของตนเอง ฝึกเรื่องการเผชิญและการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมเพื่อนความเจริญก้าวหน้าของกลุ่ม ซึ่งทำให้สมาชิกมีกระบวนการคิดดีขึ้น มีความมั่นใจและภูมิใจในตนเองและมีความรัก ห่วงแหนกลุ่ม อย่างไรก็ตามการบ่มเพาะสิ่งเหล่านั้นมาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เพราะกลุ่มเริ่มมีชื่อเสียง ทำให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาส่งเสริมด้านต่างๆ ในช่วงเวลาเดียวกันทำให้ผู้นำกลุ่มและสมาชิกมีภารกิจเพิ่มขึ้นอย่างมากจนไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญของความจำเป็นต่างๆ ได้ลงตัว กระบวนการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวจึงหยุดชะงักและไม่สามารถทำอย่างต่อเนื่องได้ ทำให้พัฒนาการที่เกิดขึ้นกับสมาชิกมีความไม่ทั่วถึง และเกิดช่องว่างในการบริหารจัดการกลุ่มในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยสมาชิกเป็นเจ้าของกิจการการทอผ้าของกลุ่ม โดยการลงหุ้นคนละ 500 บาท (หลังได้รับการสนับสนุนเงินฟื้นฟูกลุ่มได้แล้ว)

1.2 ภูมิปัญญา

ในหมู่บ้านมีสมาชิกกลุ่มที่มีภูมิปัญญาในการทอผ้าในระดับดั้งเดิม เกิดจากการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และการได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการอบรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการทอผ้าดังนี้คือ เดิมทอเพื่อใช้ในครัวเรือน และต่อมามีการยกระดับเพื่อการเลี้ยงชีพทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม

1.3 การยกระดับการผลิตและการขยายวงจร

กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ ปี 2516 ซึ่งปัจจุบันมีอายุ 32 ปี เริ่มแรกมีจำนวนสมาชิกแค่ 10 คน แต่ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกถึง 128 คน ซึ่งสามารถทอผ้าได้เองทั้งหมด โดยมีช่างทอผ้าอาวุโสที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 6 คน จำนวนที่ใช้ในการผลิตมี 128 หลัง ทำให้มีอัตรากำลังเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต โดยปริมาณการผลิตเฉลี่ย 3,000 หลา/เดือน มีการทอสม่ำเสมอตลอดปีและมักจะทอ

ผ้าปริมาณมากที่สุดในเดือนเมษายน และกันยายน มียอดจำหน่ายอยู่ที่ 200,000- 400,000 บาท/เดือน เงินทุนที่ใช้ได้มาจากการลงทุนของสมาชิกหุ้นละ 500 บาท และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน วัตถุดิบที่ใช้ได้แก่ เส้นใยสังเคราะห์ เส้นใยกิ่งสังเคราะห์ เช่น ไหมประดิษฐ์ ซึ่งส่วนใหญ่สั่งซื้อจากกรุงเทพฯ ลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ คือ มีรูปแบบสวยงาม คงทน ดูแลรักษาง่าย สามารถใช้ได้ในทุกโอกาส ผลิตภัณฑ์เด่นของกลุ่ม คือ ผ้าทอยกดอกซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ผ้าทอ นานาหมื่นศรี ได้รับการขึ้นทะเบียนรับรองจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีการจดทะเบียนกลุ่ม และเคยได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่พบมีทั้งผ้า อเนกประสงค์ ผ้าขาวม้า โสร่ง ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าสไบ ผ้าเช็ดหน้า กระเป๋า เนคไท ฯลฯ

1.4 การตลาด

ผ้าทอานาหมื่นศรีมีกลุ่มลูกค้าซึ่งเป็นคนในชุมชน ต่างจังหวัดและนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ใช้ผ้าทอ มีทั้งผู้หญิงและผู้ชายในทุก ๆ วัย มักจะขายดีในช่วงเดือนเมษายนและกันยายน เพราะเป็นช่วงที่มีเทศกาล สงกรานต์และการทำบุญเดือนสิบ แต่ขายไม่ค่อยดีในเดือนพฤษภาคม เพราะเป็นช่วงเปิดภาคเรียน สำหรับช่องทางการตลาดของผ้าทอานาหมื่นศรีนั้น มักจะขายปลีกมากกว่าการขายส่ง โดยขายปลีกได้ ทั้งที่กลุ่มและการออกร้าน โดยผู้ซื้อมีทั้งลูกค้าประจำและลูกค้าทั่วไป สำหรับการขายส่งลูกค้าใน จังหวัดลูกค้าจะมารับที่กลุ่ม และบางครั้งมีลูกค้าจากจังหวัดสงขลาเข้ามาซื้อ นอกจากนั้นทางกลุ่มยัง ได้ส่งผ้าทอไปให้ลูกค้าในจังหวัด และบางส่วนได้ส่งไปยัง ต่างจังหวัด เช่น สงขลาและภูเก็ต และส่ง ผ้าไปฝากจำหน่ายที่ศูนย์ฯ อีกทางหนึ่งด้วย

แนวโน้มการตลาดคาดว่าจะยังสามารถขยายได้ เพราะผ้าทอยังได้รับความนิยมและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาส่งเสริมเป็นระยะๆ สำหรับวิธีการแสวงหาตลาดใหม่ๆ นั้นทางกลุ่มได้ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์แบบ ปากต่อปาก การออกร้านตามเทศกาลต่าง ๆ และโฆษณาโดยใช้แผ่นพับและข้อความบนบรรจุภัณฑ์ เช่น ถุงและกล่องกระดาษ

1.5 สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน

1. ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน แก้ปัญหาโดยการกู้ยืมจากสมาชิก
2. ต้นทุนและวัตถุดิบมีราคาสูง
3. การจัดการบริหารกลุ่ม
4. กลุ่มลูกค้าในพื้นที่เริ่มอิ่มตัว
5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง
6. มีความเสี่ยงจากการไปออกร้านยังต่างจังหวัด

1.6 การถ่ายทอด/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีเป็นกลุ่มทอผ้าที่มานาน เป็นกลุ่มทอผ้าที่มีประวัติมายาวนาน และเป็นกลุ่มที่เกิดจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ดังนั้นกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีจึงเหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นหรือคนสนใจ ซึ่งในปัจจุบันนี้กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้มีการถ่ายทอดความรู้โดยการอบรมช่างทอรุ่นใหม่ และได้ถ่ายทอดความรู้ออกสู่สถานศึกษาในหลักสูตรการทอผ้าให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ และโรงเรียนสวัสดีรัตนภูมิ นอกจากนี้กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรียังเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลด้านการทอผ้า ประวัติศาสตร์ชุมชน และภูมิปัญญาให้นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ตลอดจนเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่กลุ่มทอผ้าในท้องถิ่นและต่างจังหวัดอีกด้วย

1.7 การเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก

กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ หลายหน่วยงานด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกลุ่ม ได้แก่

- สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่สนับสนุนการดูงาน และการปรับปรุงอาคารการทอผ้า
- สำนักงานพัฒนาชุมชนที่สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม และ ออกร้านตามงานต่าง ๆ
- สมาชิกสภาราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณ 200,000 บาท เพื่อสร้างโรงทอผ้า
- ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง จัดสรรงบประมาณ ให้ประมาณ 155,000 บาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนและ จัดหาซื้ออุปกรณ์ เช่น ดู่เก็บผ้าทอ

- ทหารกองหนุนพัฒนา สนับสนุนงบประมาณ 59,000 บาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน ผู้ใหญ่บ้านให้งบประมาณ 25,000 เพื่อพัฒนากลุ่มทอผ้า
 - สำนักงานพัฒนาการจังหวัด ให้งบประมาณ ทำที่ 10 หลัง (5,000 บาท / หลัง)
 - ศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่งเสริมเรื่องการจัดการ องค์การชุมชน
 - กองทุนส่งเสริมและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ที่สนับสนุนเงินทุน และการจัดกระบวนการ ภายในกลุ่ม
 - สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) สนับสนุนในการสร้างอาคารใหม่
 - กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมสนับสนุนประสานงานวิทยากรมาอบรมเรื่อง เทคนิคการทอผ้าและ พัฒนาลายผ้า เป็นต้น
 - การเชื่อมโยงกับกลุ่มทอผ้าอื่นๆ ในภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มทอผ้าในหมู่ที่ 3 , 4 7 (โดยเฉพาะ เรื่องตลาด) กลุ่มทอผ้าบ้านท่ากระจาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มทอผ้ากระแสนธุ์ กลุ่มทอ ผ้าราชวัดต์ และกลุ่มทอผ้าร่มไทร จังหวัดสงขลา กลุ่มทอผ้าบ้านแพรกหา กลุ่มทอผ้าบ้าน หน้าเกาะ และกลุ่มทอผ้านิคมสร้างตนเองลานข่อย จังหวัดพัทลุง กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง และกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยส่วนใหญ่จะเป็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา และการช่วยเหลือในเรื่องวัตถุดิบและการตลาด เป็นสำคัญ
- นอกจากนี้ กลุ่มทอผ้าเหล่านี้ยังมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ ดังนี้
- สถาบันการศึกษาในด้านการวิจัยการส่งเสริมและพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้
 - พัฒนาชุมชน
 - กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
 - พาณิชย์จังหวัด
 - ผู้ประกอบการ
 - แหล่งเงินทุน
 - สกว. วิจัยท้องถิ่น เป็นต้น อีกด้วย

2. กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนยังไม่เข้มแข็ง : กลุ่มทอผ้าไหมสร้างตนเองลานข่อย จังหวัด พัทลุง

ที่ตั้ง หมู่บ้านลานข่อย หมู่ที่ 1 ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ประธานกลุ่ม นางจินดา มีจันทร์

การจัดตั้งกลุ่ม ปี 2545 (อายุกลุ่ม 3 ปี)

2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม/ผลิตภัณฑ์

เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อพ.ศ. 2545 โดยนิคมสร้างตนเองลานข่อยจัดรวบรวมกลุ่มสมาชิกทอผ้าจำนวน 25 คน และมีวิทยากรมาอบรมให้ 1 เดือน พร้อมทั้งให้การช่วยเหลืออุปกรณ์การทอผ้า เช่น กี่ทอผ้า มอเตอร์ วัสดุดิบ และเงินทุนหมุนเวียน และมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจัดหาวิทยากรพร้อมทั้งสนับสนุนค่าตอบแทนวิทยากรมาสอนการทอผ้ายกดอก โดยสมาชิกได้เรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมจากกลุ่มทอผ้าบ้านเนินมวง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มทอผ้าบ้านแพรกหา จังหวัดพัทลุง และได้รับการฝึกอบรมจากวิทยากร ตำบลขนหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนและอุปกรณ์ทอผ้า คือ กี่ทอผ้าจำนวน 25 หลัง นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังได้มีโอกาสศึกษาดูงานเพิ่มเติมจากกลุ่มทอผ้าบ้านสามเรือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ปัจจุบันกลุ่มมีจำนวนสมาชิก 21 คน การทำผลิตภัณฑ์สมาชิกจะใช้เวลาเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

ลักษณะกลุ่มเป็นกลุ่มชาวบ้านไม่ได้จดทะเบียนกลุ่ม แต่ได้รับการรับรองจากสำนักงานพัฒนาชุมชนให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะมีรูปแบบการทำงานกลุ่ม เป็นแบบรวมตัวกันผลิตทุกชิ้นทุกตอน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยมีคุณสายันต์ ปานแก้ว เป็นประธานกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มมีหน้าที่ในการจัดการรายได้ ขายผ้า และการจัดแบ่งปันผลประโยชน์ ทั้งนี้หน้าที่ต่างๆ ของกลุ่มยังแบ่งแยกไม่ชัดเจน จะเป็นลักษณะช่วยกันทำมากกว่า สำหรับเรื่องบัญชีรายรับ-รายจ่าย ทางคณะกรรมการจะแจ้งให้สมาชิกทราบทุกครั้งเมื่อมีการประชุมกลุ่ม ซึ่งจะประชุมทุกวันที่ 1 ของเดือน นอกจากภาระหน้าที่ในกลุ่มทอผ้าแล้ว สมาชิกยังมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น การจัดงานวันลอยกระทง ปัจจุบันสถานที่ทำงานของกลุ่มคับแคบเกินไป ทางกลุ่มจึงได้ทำโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างโรงเรือนหลังใหม่มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกมีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้นและเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.2 ภูมิปัญญา

ในหมู่บ้านมีสมาชิกกลุ่มที่มีภูมิปัญญาด้านผ้าทอในระดับประยุกต์ กล่าวคือมีการปฏิบัติเพื่อทำมาหากินซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากคนภายนอกชุมชน โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพิ่มเติมจากวิทยากรและชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จ

2.3 การยกระดับการผลิตและการขยายวงจร

กลุ่มทอผ้านิคมสร้างตนเองเป็นกลุ่มที่เพิ่งก่อตั้งใหม่ เมื่อ ปี 2545 ปัจจุบันกลุ่มมีอายุ 3 ปี มีจำนวนสมาชิก 21 คน (อดีตมีช่างทอผ้าสูงสุด 25 คน) เป็นผู้หญิงทั้งหมด โดยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 17 – 60 ปี และสามารถทอผ้าได้เองทุกคน จำนวนที่ทอผ้า 30 หลา ซึ่งสถานที่ผลิตผ้าทอของกลุ่ม คือ หอประชุมนิคมสร้างตนเองลานข่อย ปริมาณการผลิตทำได้สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ช่วงเดือนที่ทอผ้าได้มากที่สุด คือ เมษายนและกันยายน หรือคิดเฉลี่ยต่อปี ทอผ้าได้เดือนละ 541.5 หลา มียอดจำหน่ายเฉลี่ยเดือนละ 80,000 – 100,000 บาท เงินทุนที่ใช้ได้จากการรวมหุ้นของสมาชิกหุ้นละ 200 บาท และจากการสนับสนุนของนิคมสร้างตนเองลานข่อย ตำบลควนขนุน แต่ทางกลุ่มก็ยังมีปัญหาขาดเงินสดหมุนเวียน ซึ่งได้แก้ไขโดยยืมเงินของสมาชิก และเงินจากการปันผลของสมาชิก โดยใช้วิธีหักจากสมาชิก 5 % จากราคาขาย ทั้งนี้เพื่อใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบ หรือใช้จ่ายเป็นค่าสวัสดิการของสมาชิกในการนำสินค้าไปขายตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ค้าอาหาร ค้ารถ เป็นต้น

วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเส้นใยสังเคราะห์ที่สั่งซื้อจากต่างจังหวัด เช่น ไหมประดิษฐ์ ไหมโทะระสั่งซื้อจากเกาะยอ และด้ายมัดหมี่จะสั่งซื้อจากกลุ่มบ้านแพรกหาในราคาใจละ 100 บาท ลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ คือ มีลักษณะเนื้อผ้าแน่น คุณภาพดี ผ้าเรียบสวย รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่พบได้แก่ ผ้าซิ่นนอกประสงค์ ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ เสื้อสูท และกระเป๋า

2.4 การตลาด

ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอเป็นคนในท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำอยู่ในวัยทำงาน มีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย การขายผลิตภัณฑ์จะขายดีในเดือนเมษายน เพราะเป็นช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ผู้ใช้นิยมซื้อไปฝากผู้สูงอายุ และขายได้น้อยช่วงเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน ไม่สามารถกรีดยางได้ ทำให้ไม่มีกำลังซื้อ วิธีการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ มีทั้งขายปลีกและขายส่งในสัดส่วน 30 : 70 สำหรับการขายปลีกส่วนใหญ่จะขายที่แหล่งผลิต ที่เหลือจะนำไปออกร้านหรือออกงานตามสถานที่ต่าง ๆ การขายส่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าในจังหวัดจะนำไปส่งลูกค้าโดยตรง สำหรับแนวโน้มการตลาดของกลุ่มยังขยายได้อีก เพราะผลิตภัณฑ์ผ้าทอได้รับความนิยม ทางกลุ่มมีวิธีการหาตลาดรองรับใหม่ โดยวิธีการออกร้านจำหน่ายของทางราชการ และการโฆษณาผ่านแผ่นพับ ในปีที่ผ่านมากลุ่มขายผลิตภัณฑ์ได้ประมาณ 200,000 บาท

2.5 สภาพปัญหาที่พบ

1. ตลาดยังแคบ
2. การขาดแคลนเส้นใย ทำให้ผ้าทอที่ได้มีเส้นใยที่ไม่ตรงความต้องการของลูกค้า
3. การบริหารจัดการกลุ่มที่มีความยุ่งยากมากขึ้น

2.6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก

กลุ่มทอผ้าอันคัมสร้างตนเองลานข่อย กลุ่มทอผ้าที่จัดว่าเป็นกลุ่มทอผ้าที่มีช่างทอรุ่นใหม่ ๆ เป็นกลุ่มทอผ้าที่ไม่ได้เกิดจากการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ดังนั้นลักษณะการเรียนรู้การทอผ้า จึงได้จากการอบรมถ่ายทอดจากวิทยากรภายนอก และได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมจากวิทยากร ตำบล ขอนหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทอผ้า เช่น กลุ่มทอผ้าบ้าน เนินมวง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มทอผ้าบ้านแพรงหา จังหวัดพัทลุง การศึกษาดูงานเพิ่มเติมจาก กลุ่มทอผ้าบ้านสามเรือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่ม ทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัดตรัง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก โดยมีกรมประชา- สงเคราะห์เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนและอุปกรณ์ทอผ้า เป็นต้น

3. กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเริ่มเป็นธุรกิจ กลุ่มทอผ้าราชวัดต์แสงส่องหล้าที่ 1

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ 38 หมู่ 3 ตำบลเกาะขย อำเภอมือง จังหวัดสงขลา

ประธานกลุ่ม นายวิชัย มาระเสนา

3.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม/ผลิตภัณฑ์

ผ้าทอเกาะขยมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน ไม่มีหลักฐานปรากฏเป็นที่แน่ชัดว่าชาว เกาะขยเริ่มทอผ้ากันแต่เมื่อใด ทราบแต่ว่าชาวเกาะขยรู้จักการทอผ้ามาแล้วนับเป็นร้อยๆ ปี ตั้งแต่ครั้งที่ มีคนอพยพมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่บนเกาะ และมีการสอนสืบทอดกันภายในครัวเรือน เดิมการทอผ้า มักทำเพื่อแจกจ่ายหรือเป็นของฝากให้แก่ญาติมิตร ซึ่งลักษณะของผ้าทอในช่วงนั้น จะเป็นผ้าพื้นไม่มี ลวดลาย การทอผ้ายกดอกเริ่มทำกันในสมัยอยุธยาตอนปลาย หรือรัตนโกสินทร์ตอนต้น การทอผ้า เกาะขยในระยะเริ่มแรกทอโดยใช้กี่มือ (กี่พื้นบ้านใช้มือในการพุ่งกระสวย) และใช้เครื่องมือแบบที่ ชาวภาคใต้ เรียกว่า “ตรน” (ทำด้วยไม้ไผ่เป็นกระบอกบรรจุหลอดด้าย) แทนกระสวย ใช้ฝ้ายที่ปลูก กันเอง และย้อมสีธรรมชาติตามแบบพื้นบ้าน ซึ่งวัสดุให้สีส่วนมากจะได้จากต้นไม้ ซึ่งอาจเป็นส่วน ของเปลือกลำต้น แก่น ราก และผล มีผ้าที่เป็นเอกลักษณ์คือ ผ้าลาย “ราชวัดร์” ซึ่งเป็นลวดลายที่ สวยงามมากมายหนึ่งได้รับพระราชทานชื่อมาจากองค์พระมหากษัตริย์ ในปี 2482 กรมการเมือง สงขลาได้ขอครูทอผ้าชาวจีน 2 คน ปรากฏหลักฐานจากบ้านนายกริม สันธรัตน์ ซึ่งมีภาพครูสอนทอผ้า

ชื่อนายยี่สุนและนายพุดคิ่น เป็นครูทอผ้าจากเชียงไฮ้มาสอนการทอผ้าให้ชาวเกาะยอโดยใช้วัดแหลมพ้อ (วัดหัวแหลม) เป็นสถานที่สอนและได้สอนวิธีทอผ้าด้วยกี่กระตุกเป็นครั้งแรกบนเกาะยอ ตั้งแต่นั้นมาชาวเกาะยอก็ทอผ้าด้วยกี่กระตุกจนปัจจุบัน และครูชาวจีน 2 ท่านก็เป็นปรมาจารย์ทางด้านทอผ้าที่ลูกหลานชาวเกาะยอให้ความเคารพนับถือสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

และต่อมาเปลี่ยนการย้อมสีจากเดิมเป็นสีธรรมชาติจากตลาด (สีเคมี) มาย้อม แต่สีย้อมในระยะหลังนี้มีคุณภาพยังไม่ดี ประกอบกับใยด้ายฝ้ายแข็งยับง่าย เมื่อทอเป็นผ้าแล้วเนื้อสัมผัสหยาบ สีตก จึงไม่สามารถแข่งกับผ้าทอจากโรงงาน ประกอบกับหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ้าต่างประเทศได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะราคาถูก เนื้อนุ่ม ไม่ยับง่ายเหมือนผ้าเกาะยอ สีสดใสไม่ตกเพราะใช้สีวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพดี และมีกรรมวิธีในการย้อมที่ดีกว่า จึงได้รับความนิยมมากทำให้ผ้าเกาะยอจึงถูกลืมไปกว่า 30 ปี ครั้นปี 2516 สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ สาขาจังหวัดสงขลา โดยมีคุณหญิงชื่นจิตต์ สุขุม เป็นนายกสมาคม ได้นำคณะกรรมการไปสำรวจบนเกาะยอ ปรากฏว่ามีกี่ทอผ้าเหลือใช้การได้เพียงหลังเดียว คุณหญิงได้ติดต่อขอใช้บ้านของนายชวน ภัทรชนม์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการทอผ้า เชิญอาจารย์จากวิทยาลัยเทคนิคสงขลา มาสอนวิธีย้อมผ้าที่ถูกต้องตามหลักวิชา ชาวบ้านทอแล้วได้นำผ้ามาขายให้แก่สมาคม สมาชิกของสมาคมทุกคนช่วยกันใช้เสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายเกาะยอ และได้้นำออกเผยแพร่ในงานระดับชาติที่สวนอัมพร ต่อมาคุณหญิงชื่นจิตต์ได้ติดต่อขอเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ไปช่วยอบรมการทอผ้าและย้อมสีเป็นเวลา 1 เดือน ทำให้ผ้าเกาะยอมีคุณภาพและสีสวยงามตามหลักวิชา ต่อมาผ้าเกาะยอได้วิวัฒนาการโดยนำเส้นใยสังเคราะห์มาทอแทนฝ้าย และได้รับความนิยมมากกว่าผ้าทอด้วยฝ้ายล้วนๆ ในระหว่างนั้นชาวเกาะยอที่มีฝีมือในด้านการทอผ้าเหลืออยู่ไม่กี่คน ชาวเกาะยอจึงเร่งฝึกหัดการทอผ้าขึ้นใหม่โดยอาศัยการถ่ายทอดจากช่างชั้นครู เช่น นางจิม แซ่ลิม นายกริม สิ้นธุรัตน์ นายชม มีสุวรรณ เป็นต้น (นายกริม สิ้นธุรัตน์ นั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน โปรดเกล้าฯ ให้ไปสอนการทอผ้าที่จังหวัดปัตตานี และยะลาด้วย โดยได้รับเงินจากสำนักพระราชวังเดือนละ 1,750 บาท นับว่าเป็นช่างชั้นครูคนหนึ่ง) หลังจากฟื้นฟูการทอผ้าได้ 6 เดือน ผ้าทอเกาะยอก็เริ่มออกสู่ตลาด และมีการทอผ้ากันอย่างกว้างขวางขึ้น สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพสงขลาจึงได้จัดงาน “ราตรีเกาะยอ” ขึ้นที่โรงแรมสุคนธา อำเภอหาดใหญ่ เพื่อแสดงแบบเสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอเกาะยอ นอกจากนี้สมาคมยังเป็นผู้หาตลาดให้อีกด้วย กล่าวได้ว่าผ้าทอเกาะยอเริ่มกลับเข้าสู่ความนิยมของประชาชนอีกครั้งหนึ่ง

สถาบันทักษิณคดีศึกษาได้ทำการสำรวจแหล่งผลิตผ้าทอเกาะยอพบว่า ในปี พ.ศ. 2523 มีครัวเรือนที่ทอผ้า 433 ครัวเรือน มีกี่ทอผ้า 697 หลัง ส่วนสถิติข้อมูล พ.ศ. 2524 จัดทำโดยแผนกพัฒนา

ชุมชน อำเภอเมืองสงขลา ระบุว่ามียี่ห้อผ้าที่เกาะยอรวม 967 หลัง ผู้ผลิตเป็นเพศชายและเพศหญิง ประมาณ 1,000 คน อายุระหว่าง 17-65 ปี ปัจจุบันชาวบ้านเกาะยอมีฐานะพอจะซื้อเครื่องและลงทุนด้วยตนเองได้ ก็พากันหันมาประกอบอาชีพทอผ้า ถือเป็นหัตถกรรมในครัวเรือน บางครัวเรือนมีกี่กระทูก ถึง 10 หลัง

3.2 ภูมิปัญญา

ผ้าทอเกาะยอมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน และเกิดจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษเป็นสำคัญ จัดอยู่ในประเภทภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยกลุ่มผ้าทอเกาะยอ ราชวัดถ์นั้น จะมีครูภูมิปัญญาที่สามารถสร้างลวดลายเองได้มาจนถึงปัจจุบัน โดยลวดลายที่ได้รับความนิยม คือ ลายราชวัตร ลายดอกพิกุล ลายลูกแก้ว ลายดอกพะยอม ลายหางกระรอก และลายสาวไห้

3.3 การยกระดับการผลิตและการขยายวงจร

กลุ่มทอผ้าราชวัดถ์ แสงส่องหล้าที่ 1 เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2541 ในระยะแรกนั้นได้รับแรงบันดาลใจหลังจากการการไปดูงานของกลุ่มผ้าไหมนศรีและได้รับการสนับสนุนฟื้นฟูกลุ่มจากศูนย์พัฒนาอาชีพ “ศรีเกียรติพัฒน์” ซึ่งตอนนั้นมีจำนวนสมาชิกจำนวน 22 คน และในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกจำนวน 23 คน มีกี่ทอผ้าจำนวน 23 หลัง ทั้งนี้สมาชิกส่วนใหญ่จะได้รับค่าตอบแทนตามระดับความยากของลายผ้าที่ทอขึ้น โดยคิดเป็นจำนวนหลาที่ทอได้ ซึ่งปริมาณผ้าทอที่ผลิตได้เฉลี่ยเดือนละ 1,200 หลาโดยประมาณ และมียอดขายมากกว่า 60,000 บาท/เดือน สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นจะเป็นเส้นใยสังเคราะห์เกรดเอ เส้นใยธรรมชาติได้แก่ ผ้าฝ้าย และไหมที่ย้อมสีเคมีมาผสมกันเพื่อให้ได้เนื้อผ้าที่นาใช้มากขึ้น โดยมีกี่กระทูกเป็นเครื่องมือในการทอ วิธีการประชาสัมพันธ์ในช่วงแรกนั้นจำเป็นต้องจัดเป็นถนนสายวัฒนธรรมให้มีคนเดินมา เพื่อจะประชาสัมพันธ์ตำบลเกาะยอ โดยให้มีจุดเข้าชมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าเกาะยอ การทำข้าวยาปักยี่ได้ เป็นต้น และเมื่อเริ่มมีคนรู้จักมากขึ้นทางกลุ่มได้มีการสำรวจความคิดเห็นของลูกค้า เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ตามที่ถูกคำต้องการ ประกอบกับมีหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐเข้ามาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดส่งเข้าประกวดในระดับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับรางวัลเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 และได้รับรางวัลในระดับภาคเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 นอกจากนี้มีกลุ่มลูกค้าต่างประเทศเดินทางมาดูงานและซื้อผลิตภัณฑ์ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น มาเลเซีย สวิตเซอร์แลนด์ สิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และพม่า เป็นต้น

3.4 การตลาด

ช่องทางการจำหน่ายในระยะแรกเป็นการจำหน่ายที่กลุ่ม โดยมีการสาธิตการทอผ้าเพื่อนำเสนอหน่วยงานราชการต่างๆ ตลอดจนบริษัทห้างร้านในจังหวัดสงขลา ต่อมา มีการขยายตลาดสู่

ตลาดต่างจังหวัด สำหรับวิธีการจำหน่ายนั้น จะมีร้านค้าที่จำหน่ายทั้งขายปลีก- ขายส่ง และตามสั่งโดยบริการจัดส่งถึงที่ ออกร้านตามเทศกาลต่างๆ ตลอดจนมีการสาธิตการทอผ้า และเปิดเป็นแหล่งดูงานหรือทัศนศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ เพื่อส่งเสริมการขาย กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ข้าราชการ นักท่องเที่ยว และนักศึกษา ในตอนนี้ชาวเกาะขอมมีการพัฒนาตลาดใหม่ๆ นอกเหนือจากลายโบราณ และมีการประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เช่น ผ้าคลุมไหล่ ชุดเสื้อผ้า และดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำจากผ้าทอ แต่ยังคงรักษาคุณภาพและเอกลักษณ์ของความเป็นผ้าทอเกาะขอมไว้อย่างดี

3.5 สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน

สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันส่วนใหญ่เกี่ยวกับการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน การขาดงบประมาณสนับสนุน มีคู่แข่งทางการตลาดมาก และมีการขายตัดราคากันระหว่างกลุ่มทอผ้าบนเกาะขอม นอกจากนี้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเนื่องจากปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การปฏิบัติหน้าที่หลักของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของประธาน ทั้งการออกตลาด ประชุม หาวัดดูดิบ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่มเช่นกัน

3.6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก

ในปัจจุบันกลุ่มทอผ้าเกาะขอม ราชวัดได้เปิดเป็นแหล่งดูงานหรือทัศนศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งแต่เดิมจะมีสมาชิกในกลุ่มไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ในโรงเรียนจะนะราชานุพัธมิตร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา และนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยจะไปสอนเกี่ยวกับการทอผ้า แต่หลังจากการเกิดปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการประกาศให้อำเภोजะนะเป็นพื้นที่สีแดง ทำให้ไม่มีสมาชิกเข้าไปถ่ายทอดความรู้ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มทอผ้าก็ยังมีการติดต่อพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับสภาพปัญหาของกลุ่ม โดยเฉพาะกับกลุ่มทอผ้านามันศรี จังหวัดตรัง กลุ่มทอผ้าบ้านแพรกหา จังหวัดพัทลุง และกลุ่มทอผ้ากระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา และยังคงเป็นแหล่งศึกษาให้แก่เยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนในสถานศึกษาในทุกระดับ

บทที่ 4

แนวทางในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นว่าสภาพปัญหานั้นมีทั้งก่อนและหลังโอทอป บางปัญหานั้นยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมากับกระแสโอทอป และบางปัญหาที่เป็นปัญหาเดิมยังไม่สามารถแก้ไขได้แม้จะมีนโยบายโอทอปแล้วก็ตาม ดังนั้นในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้นั้น ควรเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมโดยการพัฒนาให้ครบทุกด้าน โดยการพัฒนาตนเองของกลุ่มหรือมีหน่วยงานต่างๆ เข้าไปช่วยพัฒนาและส่งเสริม ซึ่งสิ่งสำคัญในการพัฒนากลุ่มต่างๆ นั้นจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลให้แน่ชัดก่อนว่ากลุ่มมีปัญหาและความต้องการในเรื่องใด เพราะกลุ่มต่างๆ อาจจะมีปัญหาคล้ายๆ กัน รวมทั้งศึกษาระดับความรุนแรงของปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในทุกมิติและแต่ต้องวิเคราะห์ให้ได้ก่อนว่าปัญหาใดเป็นปัญหาที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน ระดับความรุนแรงความซับซ้อนและความสัมพันธ์กันของปัญหา หรือต้องพัฒนาควบคู่ไปกับเรื่องใด โดยต้องคำนึงถึงศักยภาพความต้องการและความพร้อมในการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้มีดังนี้

1. การสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งทางด้านการจัดการและบริหารกลุ่ม

การสนับสนุนกลุ่มในลักษณะนี้จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด เพราะถึงแม้ว่ากลุ่มจะมีเงินทุนหมุนเวียนมาก มีตลาดรองรับแน่นอน มียอดจำหน่ายสูง มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ แต่ถ้ากลุ่มไม่มีผู้นำที่เข้าใจและเข้าใจถึงภาวะความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ มีคุณธรรมและมีคุณภาพย่อมไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มได้ หรือมีการบริหารจัดการไม่เป็น ก็ย่อมจะไม่สามารถสร้างความมั่นคงในอาชีพนี้และอาจนำไปสู่ความอ่อนแอ การแตกแยกหรือล่มสลายได้ในที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่จะเข้าไปส่งเสริมทางด้านนี้ควรศึกษาข้อมูลของกลุ่มให้อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้พัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมได้ถูกต้อง หรือตรงตามศักยภาพความจำเป็นและความต้องการของกลุ่ม รวมทั้งสามารถส่งเสริมทักษะที่และศิลปะในการเป็นผู้นำการบริหารและจัดการกลุ่ม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงอยู่และการเจริญเติบโตของกลุ่มไปสู่ความยั่งยืน

2. การพัฒนาในเรื่องการจัดการด้านวัตถุดิบ

กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่ จะสั่งซื้อวัตถุดิบหรือเส้นใยสำเร็จรูปจากโรงงานหรือร้านค้าแทนการผลิตเอง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสำหรับการผลิตฝ้ายเอง และยังไม่มีทักษะเรื่องการผลิตฝ้ายและการทอด้วยไหม และเพื่อต้องการลดความยุ่งยากในขั้นตอนการผลิต จะมีกลุ่มทอ

ผ้าส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถผลิตเส้นใยได้เอง เช่น กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างไรก็ตามการที่กลุ่มทอผ้าที่มีเงินทุนหมุนเวียนน้อยนั้นจะมีกำลังในการสั่งซื้อวัตถุดิบน้อย เพราะการสั่งซื้อเส้นใยในโรงงานแต่ละครั้งนั้นจะได้ราคาถูกแต่ต้องสั่งซื้อในปริมาณมาก ทำให้กลุ่มเหล่านี้ต้องหันมาซื้อเส้นใยในร้านค้าย่อย ซึ่งจะมีราคาแพงกว่า ดังนั้นหากมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายเพื่อดำเนินการเรื่องการสั่งซื้อเส้นใย ก็จะเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อย่างหนึ่ง และสามารถนำเงินที่เหลือไปดำเนินงานเพื่อการตลาดและลดความเสี่ยงจากการออกตลาดได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้การที่ช่างทอส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องคุณสมบัติของเส้นใย ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของผ้าทอ

ดังนั้นควรส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องเส้นใยในทุกมิติ และช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเส้นใย โดยการส่งเสริมให้มีกลุ่มผลิตเส้นใยจากวัสดุธรรมชาติในพื้นที่ภาคใต้ ทดแทนฝ้ายและส่งเส้นใยให้กลุ่มทอผ้าโดยตรง ซึ่งการส่งเสริมการหาวัสดุในท้องถิ่นนอกจากจะสามารถนำมาผลิตเป็นเส้นใย ทดแทนการนำเข้าจากต่างถิ่น ยังเป็นการขยายผลในการสร้างงานในชุมชนอีกลักษณะหนึ่งด้วย

3. การปรับปรุงคุณภาพเส้นใยด้วยการย้อมสีธรรมชาติ

ควรส่งเสริมการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับคุณภาพของเส้นใย ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติจากพืชชนิดต่าง ๆ อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการวิจัยที่ลงลึกในแง่ของโครงสร้างเส้นใย ความเหนียว ทน การติดสี เทคนิคการย้อม วัสดุที่ให้สีธรรมชาติ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผ้าทอ ดังนั้นการวิจัยเรื่องดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการฟื้นฟูการย้อมสีธรรมชาติและปรับปรุงคุณภาพเส้นใย และยังเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ลูกค้า เช่น ผ้าพันคอ ผ้าชิ้นอเนกประสงค์ ผ้าขาม้า โสร่ง เป็นต้น เนื่องจากเส้นใยที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด อีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อม

4. การฟื้นฟูลวดลายผ้าโบราณ

ควรส่งเสริมให้กลุ่มทอผ้าโดยเฉพาะกลุ่มที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ได้ฟื้นฟูลวดลายผ้าโบราณ หรืออาจนำลวดลายโบราณมาเป็นฐานในการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ให้เข้ากับสภาวะปัจจุบัน เช่น ลักษณะการใช้งาน หรือง่ายต่อการดูแลรักษา หรือส่งเสริมให้ช่างทอรุ่นใหม่สามารถสร้างลวดลายได้เอง โดยเฉพาะกลุ่มที่เพิ่งก่อตั้งใหม่ที่ไม่ได้เกิดจากการสืบทอดภูมิปัญญา แต่เกิดจากความสนใจหรือการผลักดันจากหน่วยงานภายนอกให้จัดตั้งกลุ่มนั้นส่วนใหญ่จะได้รับความรู้ในการสร้างลวดลายจากวิทยากรคนเดียวกัน หรือจากแหล่งเดียวกันทำให้ลวดลายแต่ละกลุ่มมีลักษณะใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน จึงทำให้ขาดความเป็นเอกลักษณ์ในด้านลวดลาย

5. การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิต

จากวิถีการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่เปลี่ยนการทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อเลี้ยงชีพในชุมชนมาเป็นการดำเนินงานในลักษณะธุรกิจชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน ประกอบกับกระแสจากนโยบายโอท็อปที่เข้ามา ทำให้ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากขึ้น และจากกระแสโอท็อปนี้เอง ส่งผลให้เกิดการผลักดันให้เกิดกลุ่มทอผ้ารุ่นใหม่ ๆ ที่ส่วนใหญ่ใช้ก็กระตุกแทนการใช้กี่พื้นบ้าน และจากสภาวะการแข่งขันทางตลาดที่มีมากขึ้นประกอบกับความต้องการของตลาดที่มีมากขึ้น ทำให้กลุ่มทอผ้าแต่เดิมที่นิยมใช้กี่พื้นบ้านมา หรือก็กระทบมาเป็นการทอผ้าโดยใช้ก็กระตุกแทน เนื่องจากสามารถทอได้รวดเร็ววกที่โบราณ และทันกับความต้องการของตลาด มุ่งการทอเพื่อเร่งผลผลิต ส่งผลให้เป็นการทอผ้าโดยปราศจากความรัก ขาดลีลาทางศิลปะและขาดจิตสำนึกในการทอผ้า ตลอดจนเกิดการละเลยต่อความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้าที่ได้สั่งสมและสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งจะทำให้เครื่องมือและลวดลายผ้าที่สามารถทอได้ด้วยกี่โบราณเลือนหายไป ช่างทออาจจะเป็นเพียงแค่แรงงานทอผ้าแต่ไม่ใช่ช่างฝีมือทางภูมิปัญญา

ดังนั้นควรมีการฟื้นฟูหรือส่งเสริมการอนุรักษ์การทอผ้า ด้วยที่พื้นบ้านควบคู่ไปกับการใช้ที่กระตุก เพื่อให้ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญา และสามารถเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงชีพได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มทอผ้าอาจจะประยุกต์เครื่องมือหรืออุปกรณ์การทอผ้าบางชนิดที่สามารถประหยัดกำลังคนและเวลาได้ เช่น การใช้มอเตอร์ไฟฟ้ามาปั่นด้าย หรือการใช้พิมพ์ที่ทำจากเหล็ก กระสวยที่ทำจากพลาสติก เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย มีความทนทานและใช้งานได้นานกว่า ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มทอผ้าควรใช้สติปัญญาในการเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่จะนำมาประกอบกัน เพื่อให้เข้ากับสภาวะการตลาดในปัจจุบันโดยไม่ทำลายเอกลักษณ์และคุณค่าของศิลปะการทอผ้า และยังคงรักษาอนุรักษ์ภูมิปัญญาเดิมไว้ได้

6. การพัฒนาศักยภาพช่างทอในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าแบบพึ่งตนเอง

ในปัจจุบันมีการส่งเสริมการทอผ้าให้กับกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ของภาคได้เพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความรู้โดยผ่านการอบรมการทอผ้าลวดลายต่างๆ จากวิทยากร (ไม่ได้มาจากการสืบทอด) ซึ่งวิทยากรที่แนะนำให้ความรู้ในการสร้างลวดลายมักจะเป็นคนๆ เดียวกัน ทำให้ลวดลายของแต่ละแห่งมีความใกล้เคียงกัน และขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดในภายภาคหน้า และอาจก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ และนำไปสู่การขายตัดราคากันต่อไป

ดังนั้นควรมีการส่งเสริม เช่น การจัดอบรมเพื่อเปิดโอกาสให้ช่างทอรุ่นใหม่ได้ฝึกฝนจนสามารถออกแบบลวดลายผ้าได้ด้วยตนเอง และมีความเข้าใจในการเลือกสีเส้นใยที่จะใช้ในการทอผ้า เพื่อสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่าผ้าทอ ตลอดจนส่งผลต่อการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในงานศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

7. การสนับสนุนกลุ่มทางด้านเงินทุน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจให้การสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่ม ในลักษณะของการให้ยืมที่ปราศจากดอกเบี้ยแทนการให้เปล่า เพราะจะทำให้กลุ่มทอผ้ารู้สึกเห็นคุณค่าจากเงินที่สนับสนุนมากกว่าการได้รับมาฟรีๆ เพราะเป็นเงินที่ต้องใช้คืน ซึ่งการสนับสนุนในลักษณะนี้จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มสามารถดำเนินงานได้สะดวก ไม่ต้องกังวลกับสภาวะการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนหรือข้อจำกัดทางการผลิตหรือการตลาด และช่วยส่งเสริมการมีวินัยทางการเงิน รู้จักการวางแผนทางการเงิน และการตลาดได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในอนาคต

8. การปรับปรุงรูปแบบและคุณภาพผลิตภัณฑ์

ควรส่งเสริมให้หน่วยงานโดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาในระดับภูมิภาค ที่มีการเรียนการสอนด้านออกแบบการเสื้อผ้าและการแต่งกาย หรือการออกแบบเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพราะรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ในปัจจุบันยังไม่มี ความหลากหลาย เนื่องจากทอส่วนใหญ่ไม่ถนัดเรื่องการตัดเย็บ การออกแบบส่วนใหญ่จึงผลิตเป็นผ้า ชิ้นเอกประสงค์ ทำให้กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในวัยทำงานเนื่องจากมีกำลังที่สามารถตัดชุดเองได้ ด้วยเหตุนี้ผ้าทอพื้นบ้านจึงยังไม่สามารถเจาะกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มใหญ่โดยเฉพาะวัยรุ่นได้ เพราะเป็นวัยที่ส่วนใหญ่ยังมีกำลังทรัพย์น้อย และโดยลักษณะนิสัยของวัยรุ่นที่นิยมสวมใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูป หาซื้อง่าย และการดูแลรักษาง่าย ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้สถาบันดังกล่าวได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมดังกล่าว จะเป็นการเพิ่มช่องทางและขยายโอกาสในการตลาด อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ นักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ได้ใช้ความสามารถทางวิชาชีพที่มีอยู่ ซึ่งจะพัฒนาเป็นระดับอาชีพใน อนาคต อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้รักและหวงแหนผ้าทอพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาติไว้อีกด้วย

9. การเสนอทางเลือกให้แก่ลูกค้า

นอกจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งคุณภาพ และรูปแบบผลิตภัณฑ์แล้ว ควรมีการพัฒนาพื้นผ้าทอ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอื่น เพื่อการขยายกลุ่มลูกค้าจากประโยชน์หรือการใช้งานของผลิตภัณฑ์ เช่น ส่งเสริมการทอผ้าที่มีลวดลายและสีสันทันสมัยเหมาะสมกับงานต่างๆ เช่น พิธีแต่งงานมงคลสมรส ทั้งที่เป็นชุด ไทย หรือชุดเจ้าสาว การใช้ในพิธีทางศาสนา เช่น สไบที่ใช้กราบพระ ผ้าห่มนาค ผ้าไตรจีวรหรือ เครื่องใช้สำหรับพระภิกษุสามเณร ชุดครู ชุดประจำงาน เช่น ชุดพยาบาล ชุดตำรวจ ชุดพนักงาน ธนาคาร ชุดแอร์ฯ ชุดข้าราชการ เสื้อผ้านักเรียน นักศึกษา ฯลฯ หรือแม้แต่กระทั่งสิ่งของเครื่องใช้ ประเภทเคหะภัณฑ์ที่ทำจากผ้า เช่น ชุดเครื่องนอน หมอนอิง ผ้าม่าน มู่ลี่ บุณวม บุนนัง โดยอาจจะต้อง มีการปรับปรุงในเรื่องสี ขนาดเส้นใย เนื้อผ้าและลวดลายให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน หรือการ สวมใส่ ก็จะเป็นการเพิ่มและส่งเสริมขยายการตลาดได้อีกแนวทางหนึ่ง

10. การพัฒนาทางการตลาด

การพัฒนาทางการตลาดนั้นไม่ได้หมายถึงการจำหน่ายเพียงอย่างเดียว แต่การตลาดจะต้อง คำนึงให้ครบทั้งวงจรในทุกขั้นทุกตอนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การผลิต เช่น การวางแผนการผลิต กระบวนการ ผลิตที่ต้องคำนึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทุกกระบวนการ (เช่น ชนิดวัตถุดิบที่เลือกใช้ ลวดลาย สีสันทัน สมัย ความต้องการของผู้ใช้ หรือลักษณะการใช้ประโยชน์) การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ การ

ประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงเพื่อนำไปกำหนดเป็นราคาขาย การบรรจุภัณฑ์ ป้ายผลิตภัณฑ์ มาตรฐานการรับรองผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ลูกค้า แหล่งจำหน่าย หรือช่องทางการจำหน่าย กิจกรรมส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจต่อ ผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคและการดูแลรักษาผ้า เนื่องจากยังมีคนเข้าใจผิดเกี่ยวกับการดูแลรักษาผ้าทอ พื้นบ้านภาคใต้อยู่มาก ว่าเป็นผ้าที่ดูแลรักษายาก อีกทั้งการพัฒนาทักษะผู้ที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น วิธีการจำหน่าย การนำเสนอคุณค่าผ้าทอ ทักษะและเทคนิคการขาย การปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือทักษะ การใช้ภาษาต่างประเทศ หรือกระทั่งผู้ที่ทำหน้าที่ทางการตลาดนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ทางการตลาดอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการพัฒนาตลาดเชิงคุณค่า ทั้งนี้อาจมีหน่วยงานหรือคนกลางที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและเป็นที่ปรึกษาหรือจัดกระบวนการเพื่อพัฒนาการตลาดให้แก่กลุ่มทอผ้าเป็นต้น

11. การส่งเสริมผู้บริโภคผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

การตลาดจะต้องเกี่ยวข้องกับทั้งผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ และผู้บริโภค ดังนั้นการส่งเสริมทางด้านการตลาดนอกจากการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผ้าทอ และความต้องการของผู้ใช้แล้วแล้ว ควรรณรงค์ส่งเสริมให้มีการสวมใส่หรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้มากขึ้น พร้อมทั้งสอดแทรกคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการสวมใส่หรือใช้ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ เพราะหากผู้บริโภคได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และทำให้ผู้ใช้ได้ตระหนักถึงคุณค่า ตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการบริโภคผ้าทอพื้นบ้าน เช่น ใส่แล้วจะช่วยสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน ช่วยอนุรักษ์มรดกและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะทำให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกประทับใจและต้องการใช้เอง (ใส่หรือใช้แล้วชอบก็ต้องการใช้อีก) ก็จะช่วยสร้างความยั่งยืนทางการตลาดของผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ การส่งเสริมหรือจัดกระบวนการให้มีชมรมผู้บริโภคผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ จะทำให้เกิดโอกาสในการสื่อสาร การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้อย่างมีพลัง

12. การส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นบ้าน

ส่งเสริมการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ ทั้งในระดับท้องถิ่นที่วิจัยเอง โดยคนในท้องถิ่น นักศึกษา นักพัฒนาชุมชน หรือนักวิจัยในหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นองค์ความรู้ หรือแนวทางไปสู่การพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง เช่น การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการการบริโภคผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ การพัฒนาเส้นใยจากการย้อมสีธรรมชาติ การประดิษฐ์เครื่องมือที่ช่วยผ่อนแรง การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งด้านการจัดการกลุ่ม การพัฒนาเครือข่ายในลักษณะต่างๆ หรือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางการทอผ้าพื้นบ้าน

ภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงประเด็นการวิจัยตามสถานการณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาและปรับตัวของผ้าทอพื้นบ้านในมิติต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการวิจัยเพื่อการเฝ้าระวังหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ อีกด้วย

13. การพัฒนาเครือข่ายผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้

แนวทางหนึ่งในการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ คือ การพัฒนาเป็นเครือข่าย อาจเป็นเครือข่ายย่อยๆ ที่เป็นเครือข่ายเฉพาะเรื่อง เช่น เครือข่ายด้านการแก้ไขปัญหาวัตถุดิบ (การสั่งซื้อหรือผลิต) เครือข่ายด้านการตลาด หรือเป็นเครือข่ายย่อยๆ ที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ หรือเป็นการรวมกลุ่มย่อยๆ ซึ่งนำไปสู่การเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ระดับภาค โดยมีหน่วยงานกลาง เช่น สถาบันการศึกษาทำหน้าที่เป็นเวทีกลางให้ เพื่อทำให้เกิดการประสานประโยชน์ที่ทุกฝ่ายยอมรับ ตลอดจนช่วยประสานประโยชน์ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการสังเคราะห์. 2547 . การสังเคราะห์ สถานภาพ และแนวทางการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านอย่าง
ครบวงจร (4 ภูมิภาค) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ พ.ศ. 2540 –
2545. มปท.

โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม. 2543 . รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการ
พัฒนาเครือข่ายกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ ครั้งที่ 2 เรื่อง ตลาดธุรกิจชุมชน ระหว่างวันที่ 29- 30
กรกฎาคม 2543. สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม. 2547 . รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่าย
กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ ครั้งที่ 2 เรื่อง ตลาดธุรกิจชุมชน ระหว่างวันที่ 20-21 พฤษภาคม
2547. สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จิราภรณ์ เจริญเดช. 2545. ผ้าไทย : “ภูมิแผ่นดินไทย” : ผ้าไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทไอเอส พรินต์ติ้ง เฮาส์
จำกัด

วรรณา ปรียุกต์วงศ์และคณะ. 2546. รายงานกรณีศึกษาการทำผลิตภัณฑ์หลักของชุมชน : โครงการ
ออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อการบริหารภาคใต้.
สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วาที ททรัพย์สิน. 2547. “สินค้า OTOP ใครได้ใครเสีย?”. วารสารรัฐสมิแล. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2
(พ.ค-ส.ค.) : 28

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2547. รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้
โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในกิจกรรมการส่งเสริมงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ระดับชุมชนในผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้. สุราษฎร์ธานี : เค.
ที. กราฟฟิค การพิมพ์

สุภาพร วุกถ้อง. 2548. รายงานสัมมนาสถานการณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นบ้านภาคใต้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.

สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อัมพร ศรีประสิทธิ์และคณะ. 2547. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ : กรณีศึกษาในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อัมพร ศรีประสิทธิ์. มปป. ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้ : จุดประกายเพื่อการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น. สงขลา : โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

www.butthun.com/bin/kogyor/travel5.html.

[www. Matichon.co.th/adm/tour/template1.php](http://www.Matichon.co.th/adm/tour/template1.php).

www.thaitambon.com

รายชื่อกลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ได้รับบัตรสวัสดิการสูงสุดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ (ส่วนของภาคใต้) ปี 2547

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
1	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810600074701	ผ้าบาติก	กลุ่มผลิตผ้าบาติกบ้านควนเชียร	139	5	เขาชน	ปลายพระยา	92	5
2	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810500164701	ผ้าบาติก เสื้อบาติก พัด บาติกติดฝาผนัง	กลุ่มนาเหนือบาติก	1	3	นาเหนือ	อ่าวลึก	82	4
3	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810100374701	ผ้าปาเต๊ะ	นางประจิม เล็กดำ	66	2	คลองประสัก	เมืองกระบี่	80	4
4	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810800164701	ผ้าบาติก	ทุ่งประสานบาติก	110	2	ปากสั้ย	เหนือคลอง	84	4
5	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810800444701	ผ้าบาติก	กลุ่มสตรีสหกรณ์เหนือคลอง	7	3	ห้วยชุม	เหนือคลอง	70	3
6	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810800174701	ผ้าบาติก	ผ้าบาติกบ้านคลองหมาก	158	3	คลองงน่าน	เหนือคลอง	70	3
7	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810800154701	ผ้าบาติก	วัฒนบาติก	248	9	ปากสั้ย	เหนือคลอง	70	3
8	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810600084701	ผ้าบาติก	กลุ่มปลายพระยาบาติก	43	5	เขาชน	ปลายพระยา	77	3
9	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810300184701	ผลิตผ้าบาติก	หัตถกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าบาติก	6	1	เกาะลันตาน้อย	เกาะลันตา	65	2
10	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810300164701	ผ้าบาติก	กลุ่มยาวชนผ้าบาติกคลองมิน	138	6	เกาะลันตาใหญ่	เกาะลันตา	57	2
11	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810400144701	ผ้าบาติก	กลุ่มอาร์เอสบาติก	188/2	2	คลองท่อมใต้	คลองท่อม	74	3
12	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810200224701	ผ้าบาติก	พนมมณูบาติก	87/31	9	เขาพนม	เขาพนม	72	3
13	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810100394701	ไข่มุกแปรูป	เครื่องประดับจากมุก	248	2	อ่าวนาง	เมืองกระบี่	67	2
14	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810100384701	ผลิตภัณฑ์มุก	สตรีเครื่องประดับ	205	2	เขาคราม	เมืองกระบี่	67	2
15	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	810100324701	เสื้อบาติก	กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์หาดนพรัตน์ธารา	34	4	อ่าวนาง	เมืองกระบี่	68	2
16	ชุมพร	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	860100644701	ผ้ามัน หมอนอิง หมอนหนุน หมอนข้าง	กลุ่มผ้าบาติกบ้านคนศิลาปี	90/1	2	กัลมางคา	เมืองชุมพร	81	4

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
17	ชุมพร	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	860700244701	ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มทอผ้าบ้านภูเขาทอง	55	9	ทุ่งระยะ	สรี	75	3
18	ชุมพร	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	860700234701	ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมือง	83	11	เขาค่าย	สรี	69	2
19	ชุมพร	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	860100664701	เสื้อเชิ้ต ผ้าชุดตัดเสื้อเสื้อยืด ภาพ โซว์	กลุ่มबाटิดหาดทรายรี	20	1	หาดทรายรี	เมืองชุมพร	68	2
20	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920600384701	ผ้าทอ	กลุ่มทอผ้าบ้านไสบ่อ	128	2	นางวาง	ห้วยยอด	90	5
21	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920800154701	ผ้าทอมือ	กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี	119	8	นาหมื่นศรี	นาโยง	85	4
22	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920900074701	ผ้ามัดด้อม	กลุ่มผ้ามัดด้อม	59/1	9	หนองบัว	รัษฎา	84	4
23	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920600354701	ผ้าทอมือ	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยนาง	325/1	2	ห้วยนาง	ห้วยยอด	81	4
24	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920200264701	ผ้าบาติก	กลุ่มผ้าบาติกบ้านตะหารา	96	5	กันตังใต้	กันตัง	86	4
25	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920600374701	ผ้าบาติก	กลุ่มผ้าบาติกปากแจ่ม	379/2	3	ปากแจ่ม	ห้วยยอด	75	3
26	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920200274701	ผ้าบาติก	กลุ่มทำผ้าบาติกบ้านควมมอ	94/1	2	กันตังใต้	กันตัง	70	3
27	ตรัง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	920600274701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	กลุ่มทำพญาบาติก	136	3	ท่าพญา	ปะเหลียน	66	2
28	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800900324701	เสื้อบาติก	กลุ่มผลิตผ้าบาติก	190/65	7	ชะเมา	ทุ่งสง	93	5
29	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800700324701	ผ้าดอกดอเมืองนคร	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินม่วง	105/1	4	ขนหาด	ชะอวด	94	5
30	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800700314701	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค	39	4	ขนหาด	ชะอวด	92	5
31	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800700334701	ผ้าทอยกดอกกักระตุก	กลุ่มทอผ้าบ้านขนหาด	5	7	ขนหาด	ชะอวด	89	4
32	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800300354701	ผ้าเออนกประสงค์	กลุ่มลายเทียน บาตรกสิกรรมชาดบ้านสิริวง	112	10	กำโลน	ลานสกา	83	4
33	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800600164701	ผ้าทอยกดอกสิริธรรมชาติ	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง	55/1	5	แม่เตี้ยอยู่หัว	เชียรใหญ่	88	4
34	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800100624701	ผ้าขยกเมืองนคร	กลุ่มทอผ้าบ้านมะม่วงปลายแขน	39	8	ท่าจิ้ว	เมือง	84	4
35	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800200194701	ผ้าบาติก	โน้บาติก เขาขุนพนม	40/3	3	บ้านเกาะ	พรหมคีรี	86	4
36	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800200204701	เสื้อผ้า-เครื่องแต่งกาย	นางกัลยาณี ไพรงาม	78	1	พรหมโลก	พรหมคีรี	72	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
37	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800100634701	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าผ้าย้อม	กลุ่มอาชีพผลิตผ้าแปรรูปผ้ามัดย้อม	67/6	2	นาทราย	เมือง	71	3
38	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800300364701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	กลุ่มสตรี-เยาวชนสหกรณ์บ้านวัดจันทร์	116	1	กำโลน	ลานสกา	76	3
39	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800300334701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกลายเขียน	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก กลุ่มส.ขุนทะเล	49	4	ขุนทะเล	ลานสกา	74	3
40	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800800294701	เสื้อผ้า ทางเกงจีน	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านสระแก้ว	124	5	สระแก้ว	ท่าศาลา	72	3
41	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800600144701	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มทอผ้าบ้านลงคาล้อม	97	1	แม่เจ้าอยู่หัว	เชียรใหญ่	79	3
42	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800600134701	เสื้อสูท	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า	1	1	แม่เจ้าอยู่หัว	เชียรใหญ่	72	3
43	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800600124701	ผ้าทอยกดอก	กลุ่มสตรีบ้านบางงู	25	2	แม่เจ้าอยู่หัว	เชียรใหญ่	74	3
44	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	802000284701	ผ้าจีน	กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง	105/9	1	ท้ายสำเภา	พระพรหม	70	3
45	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	802200124701	ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาติกสำเร็จรูป	กลุ่มสตรีพัฒนาผ้าบาติก บ้านหนองหรั่ง	971/	8	สวนขัน	กิ่งอำเภอช้างกลาง	72	3
46	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	801500144701	เสื้อบาติก	ผ้าบาติกบ้านหน้เหมือง	132	5	ควนทอง	ขนอม	57	2
47	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800900334701	ผ้าทอแบบไทย	กลุ่มทอผ้าเลาขดอ อบต.บ้านเขาโร	229	3	เขาโร	ทุ่งสง	61	2
48	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800800284701	ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี	กลุ่มผ้ามัดย้อมชุมแสง	37990	2	คอนตะโก	ท่าศาลา	63	2
49	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	800200184701	ผ้าบาติก	คอนบาติก	174	5	บ้านเกาะ	พรหมคีรี	62	2
50	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100414701	ผ้าบาติกปาเต๊ะ	ดหาลาบาติก	226/9	-	บางนาค	เมืองนราธิวาส	88	4
51	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100404701	หัตถกรรมบาติกและผ้าปาเต๊ะ	กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาหัตถกรรมภาคใต้	96/7	11	ลำภู	เมืองนราธิวาส	81	4
52	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100364701	ผ้าบาติก	บ้านบาติก	6	-	บางนาค	เมืองนราธิวาส	86	4
53	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961200024701	ผ้าคลุมผมสตรีปักจักร	กลุ่มพัฒนาอาชีพปักจักรบ้านไอร์ชือเร๊ะ	128	3	ช้างเผือก	จะแนะ	82	4

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
54	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961200014701	ผ้าคลุมผมสตรี ผ้า ละหมาด เสื้อบาบง สีอู รง ปักจักร	กลุ่มปักจักรผ้าคลุมผมสตรีบ้านยะออ	125	1	จะแนะ	จะแนะ	82	4
55	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100284701	ผ้าละหมาด	กลุ่มตัดเย็บเสื้อและปักจักร	240		สากอ	สุไหงปาดี	78	3
56	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100124701	ผ้าคลุมผม	นางลดาติปะห์ อาแว	248/1	6	ปะสุรุ	สุไหงปาดี	70	3
57	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961300144701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มสตรีปักจักรบ้านบูเกะกือจิ	81/1	12	บูกิด	เจาะไอร้อง	77	3
58	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961300124701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มแม่บ้านบูเกะปายู	140	8	มะรือโบบอก	เจาะไอร้อง	78	3
59	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961300114701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มผ้าปักดอก	272	1	จวบ	เจาะไอร้อง	76	3
60	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100044701	ผ้าละหมาด	นางสาวบิรชานา อารัง	50	2	สากอ	สุไหงปาดี	70	3
61	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961200034701	ผ้าคลุมผมสตรี, ผ้าละหมาด,ผ้าเช็ดหน้า ปักจักร	กลุ่มสตรีบ้านรินแ่ง	89	3	ผดุงมาตร	จะแนะ	78	3
62	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961000194701	กระดานนวดผ้าเท้า ชนิด แยกส่วน	กลุ่มกระดานนวดผ้าเท้า	68-70		สุไหงโก-ลก	สุไหงโก-ลก	74	362
63	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961000184701	ผ้าโสร่งปาเต๊ะ	กลุ่มทำผ้าปาเต๊ะ ตำบลปาเสมัส	37999	3	ปาเสมัส	สุไหงโก-ลก	79	363
64	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961000174701	ผ้าปาเต๊ะ	กลุ่มผ้าปาเต๊ะ	389/14		สุไหงโก-ลก	สุไหงโก-ลก	78	364
65	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961000154701	เสื้อสำเร็จรูป	กลุ่มปักจักรปูโปะ	60/1	4	มูโนะ	สุไหงโก-ลก	79	365
66	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961000134701	ผ้าละหมาด	แม่บ้านเกษตรกรบ้านเคือระ	7	2	ปาเสมัส	สุไหงโก-ลก	73	366
67	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960400154701	ผ้าบาติก	กลุ่มผ้าบาติกบ้านกูยิ	38021	5	เคือปะเยะ	ซีงอ	76	367
68	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960400144701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มพัฒนาอาชีพตำบลจอบะ	18	6	จอบะ	ซีงอ	75	368
69	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960300114701	กลุ่มหมวดกาปิเยะบ้าน ยาโตะ	กลุ่มหมวดกาปิเยะบ้านยาโตะ	214	6	บาเราะหนือ	บาเจาะ	76	369

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
70	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960300084701	ผ้าคลุมผมสตรีมุสลิม	กลุ่มปักจักรบ้านบือระ	22	1	บาระใต้	บาเจาะ	76	3
71	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100394701	ผ้าบาติก	ชุมชนบะเต็กบ้านนาโง	96/3	11	ลำภู	เมืองนราธิวาส	79	3
72	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100384701	ผ้าคลุมผม	ปักผ้า	24	9	บางปอ	เมืองนราธิวาส	72	3
73	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800164701	ผ้าปาเต๊ะชาฮาร่า	ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะชาฮาร่า	181/1	1	ฆอละละ	แว้ง	76	3
74	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800134701	ปักจักร	กลุ่มสตรีบ้านฆอละละซาว	183	7	แว้ง	แว้ง	73	3
75	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960200104701	ผ้าฮิญาบ	กลุ่มสตรีปักจักรบ้านญู	14	10	ไพรวัน	ตากใบ	73	3
76	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960200094701	ผ้าบาติกสำหรับตัดชุดเสื้อสำเร็จรูป ผ้าพันคอ	กลุ่มทำผ้าบาติกบ้านญู	14	10	ไพรวัน	ตากใบ	77	3
77	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960200084701	ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าบ้านโคกไผ่	7	2	พร่อน	ตากใบ	74	3
78	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960200074701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มสตรีปักจักรบ้านโคกกะเปาะ	24	5	เกาะสะท้อน	ตากใบ	72	3
79	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960500254701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มปักจักรบ้านอาแว	38/1	6	มะรือโปกดก	ระแงะ	74	3
80	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960500244701	หมวกกะปิเยาะห์	กลุ่มปักจักร	35	8	ตันหยงลิมอ	ระแงะ	77	3
81	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800264701	ปักจักรผ้าคลุมผม	กลุ่มปักจักรบ้านเงาะหม	99/7	3	แว้ง	แว้ง	74	3
82	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800244701	เสื้อยืมาะ(เสื้อโตะ)	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า	83/3	8	กาซูละ	แว้ง	74	3
83	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800194701	ผ้าคลุมผม,ผ้าละหมาด	กลุ่มเย็บปักถักกร้อย	45/2	1	เอร่าวัน	แว้ง	71	3
84	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100354701	ผ้าและเครื่องแต่งกาย Batikและอื่นๆ	ANUROJ HAND Paint	38002	8	ลำภู	เมืองนราธิวาส	79	3
85	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100324701	ผ้าปาเต๊ะ	โรงพิมพ์ผ้าปาเต๊ะ MS.บาติก	96/5	8	ลำภู	เมืองนราธิวาส	73	3
86	นราธิวาส	ศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก	960500084701	ผลิตภัณฑ์โคมไฟหวาย	กลุ่มผลิตภัณฑ์โคมไฟหวาย	95/1	1	มะรือโปกดก	ระแงะ	72	3
87	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100184701	ผลิตภัณฑ์ผ้าพัน	กลุ่มศิลปชีพพิเศษบ้านัน			กะดูละเหนือ	เมือง	69	2
88	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800274701	หมอนอิง,ผ้าละหมาด,	สตรีปักจักรบ้านญาว	71/5	5	แว้ง	แว้ง	65	2

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
				กลองพิษขุ, ผ้าคลุม							
89	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800174701	ผ้าปัก,ผ้าคลุมหม	บูตะดางานปัก	38239	2	โคะจูด	แว้ง	69	2
90	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960500194701	เสื้อเชิ้ตบาติก	กลุ่มบาโยบาติก	29	8	บาโงสะโต	ระแงะ	61	2
91	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960500274701	เสื้อเชิ้ตบาติก	กลุ่ม H.P.บาติก บ้านสุลุปาร๊ะ	229/2	1	ตันหยงมัส	ระแงะ	59	2
92	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960500264701	ผ้าบาติก เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าตัดชุดสตรี	กลุ่มบาโงบาติก	38009	4	กาติซา	ระแงะ	69	2
93	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960800124701	ผ้าคลุมหม,ผ้าละหมาด	ปักจักรบ้านสามแยก	82	6	กาตุละ	แว้ง	68	2
94	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960300104701	เสื้อเชิ้ต (ผู้ชายและผู้หญิง)	กลุ่มสมาธิตัดเสื้อผ้าต้นไทร	226	6	ปะลุกาสาเมาะ	บาเจาะ	68	2
95	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960300124701	กลุ่มปักจักรบ้านดูดู	กลุ่มปักจักรบ้านดูดู	119	3	บาเจาะ	บาเจาะ	69	2
96	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100374701	ผ้าบาติก	BH BATIK	25	-	บางนาค	เมืองนราธิวาส	69	2
97	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100314701	เสื้อเชิ้ตสตรีบาติก	นิตยบาติก	12	-	บางนาค	เมืองนราธิวาส	67	2
98	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	960100294701	ผ้าบาติก เสื้อผ้าสำเร็จรูป	กลุ่มผลิตผ้าตัดเสื้อผ้าทออำมะนาว	356/3	12	กะดูลเหนือ	เมืองนราธิวาส	69	2
99	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100104701	ผ้าละหมาด	นางชียะ สะมะแอ	38021	2	สากอ	สุไหงปาดี	69	2
100	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100074701	ผ้าคลุมผมสตรี ผ้าละหมาด	นางนอร์ริยะ สาและ	29	2	สากอ	สุไหงปาดี	61	2
101	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100054701	ผ้าละหมาด	นางสีฮะยะ ยะห์	37	2	สากอ	สุไหงปาดี	68	2
102	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	961100034701	ผ้าคลุมผมสตรี ผ้าละหมาด	นางมื่อเย มามะ	32	2	สากอ	สุไหงปาดี	67	2
103	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941100074701	ปักผ้าคลุมผมสตรี	ปักผ้าคลุมผมสตรีบ้านโกลู	60/3	6	ปล่องหอย	กะพ้อ	84	4
104	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941200084701	รองเท้าหัตถกรรม	กลุ่มอาชีพผลิตรองเท้าหัตถกรรม	105/1	8	แม่ลาน	แม่ลาน	80	4

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
105	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941000094701	กระโปรงพื้น	กลุ่มผ้าบาติก	75/2	4	เขาคูม	ยะรัง	82	4
106	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940900214701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มเย็บหมวกกะปิเยาะ ตำบลตาเกาะ	50/6	2	ตาเกาะ	ยะหริ่ง	82	4
107	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940900204701	เสื้อบิลาลาย	กลุ่มสตรีปักผ้าคลุมหม/งานปักจักร	67/1	5	ต้นหมบดาลอ	ยะหริ่ง	84	4
108	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700344701	ผ้าบาติก	กลุ่มบางก่าบาติก	95	3	บางก่า	สายบุรี	80	4
109	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700324701	ผ้าคลุมหม	กลุ่มปักจักรตำบลมะนังดาลำ	195	1	มะนังดาลำ	สายบุรี	84	4
110	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700314701	ผ้าคลุมหม	กลุ่มสตรีปักจักร	189	11	เดราะบอน	สายบุรี	80	4
111	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700294701	กลุ่มสตรีปักจักร ผ้าคลุมหม	กลุ่มสตรีปักจักร	23	4	ตะบิง	สายบุรี	86	4
112	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700264701	ผ้าบาติก	กลุ่มสายบุรีบาติก	147	3	ปะเสชะวอ	สายบุรี	82	4
113	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100574701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มผู้ผลิตหมวกกะปิเยาะและเครื่องแต่งกาย นุสลิมจัง	53/5	2	กะมิยอ	เมืองปัตตานี	80	4
114	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100554701	ผ้าคลุมหม	กลุ่มปักผ้าคลุมหมสตรีบ้านสระมาลา	107	3	คลองมาบิง	เมืองปัตตานี	80	4
115	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941000044701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มสตรีเย็บหมวกกะปิเยาะบ้านอิฐ	37988	3	สะดาวา	ยะรัง	85	4
116	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940400164701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มกะปิเยาะ	276/1	5	ปะนาเระ	ปะนาเระ	83	4
117	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500264701	ผ้าคลุมหม	กลุ่มปักผ้าคลุมหม	119/1	4	เกาะจิน	มายอ	85	4
118	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500244701	ผ้าคลุมหม	ผ้าคลุมหมสตรี	38018	2	ลาฟา	มายอ	83	4
119	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600114701	ผ้าคลุมหม	ปักผ้าคลุมหมบ้านปาฏู	58	5	ปาฏู	ทุ่งยางแดง	84	4
120	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600094701	ผ้าคลุมหมสตรี	กลุ่มสตรีปักจักรบ้านโต๊ะชูต	122	6	พิเทน	ทุ่งยางแดง	81	4
121	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600134701	ผ้าคลุมหม	กลุ่มสตรีปักผ้าคลุมหมบ้านตืออเบาะ	26	7	พิเทน	ทุ่งยางแดง	84	4
122	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940200454701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มตัดเย็บ MAJU	102/2	7	นาประดู่	โคกโพธิ์	82	4
123	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940400174701	หมวกกะปิเยาะ	ชมรมการทำหมวกสตรีเป็นลายต่างๆ ตรี-กะปิเยาะสตรี	38005	6	บ้านนอก	ปะนาเระ	77	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
124	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500234701	ผ้าคลุมผม	ผ้าคลุมผม	56/4	2	กระหะวะ	มายอ	79	3
125	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500224701	ทำหมวกกะปิเยาะ	ทำหมวกกะปิเยาะ	43/1	1	ปะโด	มายอ	74	3
126	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500194701	ผ้าคลุมผม ปักดอกบนเสื้อ ปักเป็นผ้าโพกศีรษะ	กลุ่มปักจักรสตรีชายของ	-	2	มายอ	มายอ	78	3
127	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500254701	ผ้าชุดบาติก	กลุ่มเมืองยอนบาติก	140	2	ดูโอะฮิโร	มายอ	70	3
128	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940400144701	ผ้าคลุมผม ผ้าโพกศีรษะ ปักดอกบนตัวเสื้อ ผ้าละหมาด	กลุ่มอาชีพปักลายดอกบนพื้นผ้า	39	2	พ้อมัง	ปะนาเระ	70	3
129	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940500274701	ตัดเย็บหมวกกะปิเยาะ	ตัดเย็บหมวกกะปิเยาะ	52/11	3	ดูโอะฮิโร	มายอ	77	3
130	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940200494701	ผ้าไหมมัดหมี่ลายจวนตานี	กลุ่มทอผ้าด้านบทรายขาว	-	3	ทรายขาว	โคกโพธิ์	78	3
131	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600124701	ผ้าทอ	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพิเทน	20	3	พิเทน	ทุ่งยางแดง	74	3
132	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100504701	หมวกกะปิเยาะ	ส่งเสริมพัฒนาอาชีพตัดเย็บเครื่องแต่งกาย นุสลิมพื้น	38054	1	ปูตุค	เมืองปัตตานี	72	3
133	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100484701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มเย็บหมวก(เยาพทน)เย็บหมวกกะปิเยาะบ้านกะมียอ	23	2	กะมียอ	เมืองปัตตานี	75	3
134	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940300274701	1.หมวกกะปิเยาะ 2.ผ้าคลุมผมสตรี	เครื่องแต่งกายมุสลิม	113	2	ตุง	หนองจิก	71	3
135	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940300254701	ผ้าโพกศีรษะ	กลุ่มปักจักร	147/6	6	บ่อทอง	หนองจิก	74	3
136	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940300244701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มหมวกกะปิเยาะบางเขา	152	4	บางเขา	หนองจิก	76	3
137	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100524701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มสตรีปักจักรบ้านปาเราะชะดาโอะ	38024	2	บรราโหม	เมืองปัตตานี	77	3
138	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100514701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าราบ	38287	1	กะมียอ	เมืองปัตตานี	72	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
139	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940100564701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มพัฒนาอาชีพปักผ้าคลุมผมสตรีตันหยงลิโม	97/1	3	คลองมาบิง	เมืองปัตตานี	75	3
140	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940800034701	ผ้าคลุมผมและอื่น ๆ	ปักผ้าคลุมผมสตรี	109/1	2	ตะโละไกรทอง	ไม้แก่น	79	3
141	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940900164701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มปักจักร	200	2	มะนังยง	ยะหริ่ง	72	3
142	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940900154701	เสื้อปักลาย	กลุ่มบุดาเยอ	174	2	มะนังยง	ยะหริ่ง	74	3
143	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941000074701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มหมวกกะปิเยาะ	51/3	4	วัด	ยะรัง	72	3
144	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941000064701	ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มปักจักรกระโด	60/1	2	กระโด	ยะรัง	73	3
145	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700234701	กลุ่มผ้าคลุมผม	กลุ่มสตรีปักจักร	66/1	1	บือระ	สายบุรี	77	3
146	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700304701	ผ้าคลุมผม, ผ้าโพย๊ะ	กลุ่มปักจักรบ้านกอตอ	380/8	2	บือระ	สายบุรี	72	3
147	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940700334701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มปักจักร	39/2	2	ตะบิง	สายบุรี	78	3
148	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600084701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มสตรีปักผ้าคลุมผม	4	3	ตะโละเยาะเนนา	ทุ่งยางแดง	79	3
149	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940600074701	ชุดปักกี	กลุ่มตัดเย็บชุดปักกี	55	2	ปากู	ทุ่งยางแดง	78	3
150	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941100084701	หมวกกะปิเยาะ	ผลิตหมวกกะปิเยาะ	44/3	2	ปล่องหอย	กะพ้อ	72	3
151	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941200104701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มสตรีปักผ้าคลุมผม	43	3	ม่วงเตี้ย	แม่ลาน	77	3
152	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941200094701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มสตรีปักจักร	380/77	4	ม่วงเตี้ย	แม่ลาน	78	3
153	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941100044701	ปักผ้าคลุมผมสตรี	ปักผ้าคลุมผมสตรีบ้านลูกา	1	4	กะรูปี	กะพ้อ	72	3
154	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940200484701	หมวกกะปิเยาะ	ส่งเสริมอาชีพปักจักร หมวกกะปิเยาะ	380/68	4	ป่าบอน	โคกโพธิ์	68	2
155	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940200464701	ผ้าไหม	ทอผ้าไหม	18	5	โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	65	2
156	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941000034701	หมวกกะปิเยาะ	กลุ่มฝึกอาชีพหมวกกะปิเยาะ	121/6	3	ปิตุเนดี	ยะรัง	69	2
157	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940300224701	ผ้าคลุมผม	กลุ่มสตรีเกาะปะ	85/3	2	เกาะปะ	หนองจิก	66	2
158	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940300264701	เครื่องแต่งกายมุสลิม	นางอัสรา เวาะชะ	6	6	บ่อทอง	หนองจิก	67	2

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
				ประเภทชาย							
159	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	941100054701	ผ้าคลุมผมสตรี	ผลิตผ้าคลุมผมสตรีบ้านมอแซง	39/1	4	ปล่องหอย	กะป้อ	67	2
160	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	940900134701	ผ้าคลุมผมสตรีมุสลิม	กลุ่มสตรีปักจักร	38032	3	ปูลากง	ยะหริ่ง	67	2
161	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820100404701	ผ้าบาติก	กลุ่มบาติกนบปริง	26	2	นบปริง	เมืองพังงา	70	3
162	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820100394701	ผ้าบาติก	01 บาติก	32/2	1	นบปริง	เมืองพังงา	70	3
163	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820100374701	ผ้าบาติก	คิก ลิก บาติก	50		ท้ายช้าง	เมืองพังงา	66	2
164	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820800144701	เสื้อผ้าสำเร็จรูป หมวก ภาพระดับผาหนัง	นางศุภมา เริงศรีชัย	15707	2	ท้ายเหมือง	ท้ายเหมือง	64	2
165	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820800134701	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	กลุ่มผ้าบาติกทำดินแดง	27	4	ลิ้นแก่น	ท้ายเหมือง	66	2
166	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820400224701	ผ้าบาติก	คลองเคียนบาติก	37999	1	คลองเคียน	ตะกั่วทุ่ง	68	2
167	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820400214701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	กลุ่มอาชีพผ้าบาติกบ้านโนนยาง	48/2	8	หล่อยูง	ตะกั่วทุ่ง	67	2
168	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	820400204701	ผ้าบาติก	กลุ่มบาติกกะไหล	38010	2	กะไหล	ตะกั่วทุ่ง	61	2
169	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	930700074701	ผ้าทอมืออีกระตุก	ผ้าทอบ้านหน้าเกาะ	87	1	ตะแบน	ศรีบรรพต	91	5
170	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	931000054701	ผ้าทอมืออินทนิลลานซ่อย	กลุ่มทอผ้าอินทนิลลานซ่อย	-	1	ลานซ่อย	ป่าพะยอม	84	4
171	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	931000064701	ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ	นายปลั่ง จันทุง	13	6	เกาะเต่า	ป่าพะยอม	76	3
172	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	930400094701	ผ้าบาติก	กลุ่มทำผ้าบาติก	478	1	แม่รี	ตะโหนด	75	3
173	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	930500504701	ผ้าทอบ้านแพรงหา	นางบุญเอื้อ สุภาพรหมินทร์	91	2	แพรงหา	ควนขนุน	79	3
174	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	930500474701	ผ้าบาติก ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป	กลุ่มผ้าบาติกศาลตำบลควนขนุน	321	-	ควนขนุน	ควนขนุน	72	3
175	พัทลุง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	931000044701	เสื้อผ้าฟริสูท	กลุ่มตัดเย็บเสื้อสูท	-	1	ลานซ่อย	ป่าพะยอม	66	2
176	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100374701	เสื้อเชิ้ตบาติก เสื้อแฟชั่น	MONDAY BATIK	399*33	-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	86	4
177	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100344701	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	นายสิริชัย จันทรวงแสง	16/3	3	วิชิต	เมืองภูเก็ต	75	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
178	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100294701	ผ้าปักลูกปัดสี	กลุ่มศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองภูเก็ต	95/2	-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	70	3
179	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100404701	เสื้อเชิ้ต ทางเกง กระโปรง กระเป๋า ผ้าเช็ดหน้า	ร้านอิงบาติก	19/15	8	ฉลอง	เมืองภูเก็ต	73	3
180	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100394701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	ร้านบาติกภูเก็ต	371/4	-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	72	3
181	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830300124701	ผ้าบาติก	กลุ่มสายสัมพันธ์บาติก	65/5	4	ป่าคลอก	ถลาง	74	3
182	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830100364701	ผ้าบาติก	นายธารมี ดิธราชะ	4/2	-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	61	2
183	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830300164701	ผ้าบาติก	นางจรรยา มัจฉาเวช	65/20	5	สาธุ	ถลาง	66	2
184	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830300154701	เสื้อเชิ้ต	กลุ่มมุสลิมบ้านอ่าวปอ	116/2	6	ป่าคลอก	ถลาง	53	2
185	ภูเก็ต	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	830300144701	ผ้าบาติก	นางอนงค์ จันทรสข	5/10	8	ศรีสุนทร	ถลาง	60	2
186	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950500114701	ผ้าคลุมหม (ผ้าตะแวงห)	ปักจักรบ้านลิ้มปูรี๊ะ	82	3	นาโยงชนเ	ยะหา	73	3
187	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950600294701	ปักจักร, ผ้าคลุมหม	กลุ่มสตรีสหกรณ์ปักจักรบ้านปีเะ	380/12	6	บือมัง	รามัน	76	3
188	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950600194701	กลุ่มผ้าคลุมหม	นางวิยะดา อูมา	1	3	บาลอ	รามัน	78	3
189	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950700024701	หมวกกะปิเยาะห์	กลุ่มปักจักร	379/95	1	กาบัง	กาบัง	73	3
190	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950800084701	หมวกกะปิเยาะห์, ผ้าคลุมหม	กลุ่มปักจักร บ้านตะโละปาเซ	245	1	สะแอะ	กิ่งอำเภอกรงปินัง	71	3
191	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950300144701	เสื้อผ้าพื้นเมือง ชุดนักเรียน/ผ้าคลุมหมสตรี	กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า	122/2	10	บันนังสตา	บันนังสตา	77	3
192	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950300124701	หมวกกะปิเยาะห์	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านทำนบ	380/8	5	ตานาปูเต๊ะ	บันนังสตา	68	2
193	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950100284701	ผ้าคลุมต่างๆ	กลุ่มปักจักร	89/16	1	บันนังสาเรง	เมืองยะลา	65	2
194	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950200134701	เสื้อเชิ้ตบาติก, ผ้าบาติก	เยาวชนทำผ้าบาติก	97	1	ตานาปะแมเราะ	เบตง	59	2
195	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950500154701	ผ้าบาติก	กลุ่มสตรีพัฒนาทำผ้าบาติกบ้านบาจ	5	5	ปะเต	ยะหา	68	2

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
196	ยะลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	950600304701	ปักจักรผ้าคลุมผม	กลุ่มปักจักรผ้าคลุมผมบ้านโต๊ะพราน	68/4	2	ท่าขง	รามัน	69	2
197	ระนอง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	850300094701	ผ้าบาติก	นายสำเนียง บัวแก้ว	5	4	กะเปอร์	กะเปอร์	73	3
198	ระนอง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	850500084701	ผ้าขาวม้าทอมือ	กลุ่มผ้าทอมือ	16	6	กำแพง	กิ่งสุราษฎร์	73	3
199	ระนอง	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	850300044701	รองเท้า	ผลิตกันขจรองเท้าบ้านซาคี	69	1	บางหิน	กะเปอร์	65	2
200	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900100264701	ผ้าทอมือเกาะขย	กลุ่มราชวัฒน์แสงส่องหล้าที	38	3	เกาะขย	เมืองสงขลา	96	5
201	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900800034701	ผ้าฝ้ายยดดอกทอมือ	กลุ่มทอผ้ากระแสดินธุ์	62/2	3	กระแสดินธุ์	กระแสดินธุ์	91	5
202	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	901300114701	ผ้าทอสอดดิน	กลุ่มทอผ้าบ้านอ่าวพิง	37	4	รัตภูมิ	ควนเนียง	85	4
203	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900100254701	ผ้าทอยกดอกลายนพมาศ (ผ้าทอเกาะขย)	ผ้าทอเกาะขยกลุ่มดอกพิกุล	46/1	4	เกาะขย	เมืองสงขลา	85	4
204	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900100244701	ผ้าทอเกาะขย	กลุ่มผ้าทอรั่มไทร	53	5	เกาะขย	เมืองสงขลา	81	4
205	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900100274701	ผ้าทอเกาะขยและเสื้อสำเร็จรูป	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเกาะขย	5/1	3	เกาะขย	เมืองสงขลา	85	4
206	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900900114701	ผ้าปักกลดลาย	ปักกลดลายผ้า	595/1	12	กำแพงเพชร	รัตภูมิ	79	3
207	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900900104701	ผ้ากลดลายชุดเจ้าสาว	ปักกลดลายผ้าและชุดเจ้าสาว	544	9	กำแพงเพชร	รัตภูมิ	73	3
208	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900800024701	ผ้าบาติก	ทำผ้าบาติก	59/1	1	กระแสดินธุ์	กระแสดินธุ์	78	3
209	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900200194701	หมวกใบตาล (สุภาพสตรี,สุภาพบุรุษ) ปิ่นปักผม	กลุ่มหัตถกรรมใบตาลโตนดบ้านชะแม	38	6	ดีหลวง	สทิงพระ	73	3
210	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900300214701	ผ้าคลุมผมสตรี	กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรี	41/1	4	คู	จะนะ	73	3
211	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900500044701	หมวกกะปิยะ	เย็บปักจักรอัตโนมัติด้วยระบบคอมพิวเตอร์	432	1	เทพา	เทพา	76	3
212	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900500024701	ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป, สนับผูกหางปาดะ	กลุ่มผูกหางปาดะ	122	3	เทพา	เทพา	73	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
213	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900600104701	ผ้าคลุมหลังศรี, หมวกกะปิยะ,	กลุ่มสตรีรักจักรหาดทราย	8	6	ธารคีรี	สะบ้าย้อย	78	3
214	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900700124701	เสื้อลำรื้อรูป	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าและหัตถกรรม	115/1	2	วัดสน	ระโนด	63	2
215	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900700114701	ผ้าทอลายสายฝน	กลุ่มทอผ้าตะเครียะ	68	1	ตะเครียะ	ระโนด	69	2
216	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	901000264701	ผ้าบาติก	กลุ่มผ้าบาติกมัตย้อม	100	6	ปัทมบхар	สะเดา	66	2
217	สงขลา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	900500034701	ผ้าบาติก	เทพาบาติก	716	1	เทพา	เทพา	69	2
218	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910500134701	ผ้าบาติก	นางสุวรรณา ไชยกุล	28	1	ละงู	ละงู	86	4
219	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910200114701	ผ้าคลุมศรีมะสตรีนุสลิม	กลุ่มผ้าคลุมศรีมะสตรีนุสลิม	72	7	ควนสตอ	ควนโดน	81	4
220	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910200104701	ผ้าและเครื่องแต่งกาย นุสลิม	กลุ่มผลิตผ้าจากผ้าและเครื่องแต่งกายนุสลิม	167	2	ควนสตอ	ควนโดน	75	3
221	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910100224701	ผ้าบาติก	กลุ่มควนขันบาติก	181	4	ควนขัน	เมืองสตูล	73	3
222	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910500124701	เสื้อผ้า ผ้าคลุมผม	นางอุไร ยามา	245	1	เขาขาว	ละงู	70	3
223	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910500144701	ผ้าบาติก	ปิ่นหยาบาติก	90	2	ละงู	ละงู	69	2
224	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910200094701	ผ้าปาเต๊ะ	นางละมัย ฮัสดี	197	1	ควนโดน	ควนโดน	69	2
225	สตูล	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	910200124701	ผ้าบาติก	กลุ่มผ้าบาติก	101	7	ควนโดน	ควนโดน	69	2
226	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840700154701	ผ้าไหมผ้ายกลดเกสร ย้อมสีธรรมชาติ	สตรีทอผ้าบ้านท่ากระจ่าย	131	1	ท่าชนะ	ท่าชนะ	92	5
227	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840600644701	ผ้าทอมือ	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยพุน	3	3	ตะกอบ	ไชยา	80	4
228	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840700164701	ผ้าทอพื้นเมือง(ผ้าฝ้าย)	กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านโนนเขา	61	1	ประสงค์	ท่าชนะ	89	4
229	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840700124701	ภาพเขียน,เสื้อบาติก ลำรื้อรูป	กลุ่มสมทอของหัตถศิลป์	18/5	4	สมทอทอง	ท่าชนะ	78	3

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
230	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	841600084701	กระเป๋ากะลา แหวน เมล็ดปาล์ม สร้อย กรอบพระพุทธรูป	กลุ่มผลิตภัณฑ์ กะลาพระราว กะลาปาล์ม	13/6	1	ไทรซิง	พระแสง	60	2
231	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	841700154701	ผ้าบาติก	ผ้าบาติกบางเดือน	10/1	1	บางเดือน	พุนพิน	70	3
232	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	841300094701	กระเป๋ากะลา เสื้อกระจุ๊ด	ผลิตภัณฑ์กระจุ๊ดพัททวิ	112/1	1	ทรัพย์ทวี	บ้านนาเดิม	76	3

รายชื่อ SME การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ (ส่วนของภาคใต้) ปี 2547

จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
1	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าผัดข้อม	นายบุญโชติ จันทร์เจริญ	87	9	เขาพนม	เขาพนม	87	4
2	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	งานประดิษฐ์จากผ้าบาติก	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกลิมกตุ	87	9	เขาพนม	เขาพนม	76	3
3	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	รองเท้า	นายหน้ แดงหน้า	47	4	อ่าวลึกน้อย	อ่าวลึก	70	3
4	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าบาติก	นางกตติยานี นครป้อ	114/6	5	เขาพนม	เขาพนม	62	2
5	กระบี่	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	เสื้อบาติก	ร้านอันแดนบ้านบึก	32	-	ปากน้ำ	เมืองกระบี่	65	2
6	นครศรีธรรมราช	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าคลุมไหล่	กลุ่มมีด้อยมสิริธรรมชาดีบ้านศรีวัง	373	10	ท่าโหล	ลานสกา	97	5
7	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	บางนราบาติก	63	2	กะลุวอเหนือ	เมืองนราธิวาส	81	4
8	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าบาติก	อัสฮานีบาติก	68	-	บางนาค	เมืองนราธิวาส	81	4
9	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าละหมาด	นางอัสฮะ กริยา	73	5	สากอ	สุไหงปาดี	78	3
10	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าบาติก	โยธินบาติก	232		สุไหงโก-ลก	สุไหงโก-ลก	70	3
11	นราธิวาส	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าละหมาด	ไอรินัง พันมะรีเป็ง	19	2	สากอ	สุไหงปาดี	64	2
12	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	เสื้อบาติก	นายไมตรี มะฮิยา	119	2	บาราโหม	เมืองปัตตานี	86	4
13	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	เสื้อปักดอก	นางนันทิยา ยูโซะ	98	6	บ่อทอง	หนองจิก	64	2
14	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	เสื้อผ้านุสลิมีปักลาย	นายมานู มะฮะง	55/6	2	มะนังยง	ยะหริ่ง	77	3
15	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าบาติก	นายมะนาเซ อาแว	85/5		ตะลุมปัน	สายบุรี	72	3
16	ปัตตานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ชุดละหมาด	นางมารียะะ พิจิตแสนยกร	99/1	6	บ่อทอง	หนองจิก	76	3
17	พังงา	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	ผ้าบาติก	นางอินดี วงษ์ประดิษฐ์	64/2	1	นบพริง	เมืองพังงา	74	3

จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
18	พัสดุ	930100124701	ผ้าบาติก/เสื้อผ้าบาติก	นางจีปี ชวณุม	19/265			ทูลหารวรี	เมืองพัสดุ	93	5
19	ภูเก็ต	830100374701	เสื้อเชิ้ตบาติก เสื้อแฟชั่น	MONDAY BATIK	399*33		-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	86	4
20	ภูเก็ต	830100344701	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	นายศิริชัย จันทวงศ์สงแสง	16/3		3	วิชิต	เมืองภูเก็ต	75	3
21	ภูเก็ต	830100294701	ผ้าปักลูกปัดสี	กลุ่มศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองภูเก็ต	95/2		-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	70	3
22	ภูเก็ต	830100404701	เสื้อเชิ้ต กางเกง กระโปรง กระเป๋า ผ้าชุดหน้า	ร้านอิงบาติก	19/15		8	ฉลอง	เมืองภูเก็ต	73	3
23	ภูเก็ต	830100394701	ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	ร้านบาติกภูเก็ต	371/4		-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	72	3
24	ภูเก็ต	830300124701	ผ้าบาติก	กลุ่มสายสัมพันธ์บาติก	65/5		4	ป่าคลอก	ถลาง	74	3
25	ภูเก็ต	830100364701	ผ้าบาติก	นายอรรณี คือราชะ	4/2		-	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	61	2
26	ภูเก็ต	830300164701	ผ้าบาติก	นางจรรยา มังลาเวช	65/20		5	สาธุ	ถลาง	66	2
27	ภูเก็ต	830300154701	เสื้อเชิ้ต	กลุ่มมุสลิมบ้านอ่าวปอ	116/2		6	ป่าคลอก	ถลาง	53	2
28	ภูเก็ต	830300144701	ผ้าบาติก	นางอนงค์ จันทรสุษ	5/10		8	ศรีสุนทร	ถลาง	60	2
29	ยะลา	950100074701	ผ้าคลุมผมสตรีอิสลาม	ร้านศรีปรีติ	43-45			สะเตง	เมืองยะลา	82	4
30	ยะลา	950100064701	ผ้าอเนกประสงค์ ลายบาติก	นางดารินทร์ พรหมมิตร	7			สะเตง	เมืองยะลา	67	2
31	ระนอง	850300094701	ผ้าบาติก	นายสำเนียง บัวแก้ว	5		4	กะเปอร์	กะเปอร์	73	3
32	ระนอง	850500084701	ผ้าขาวม้าทอมือ	กลุ่มผ้าทอมือ	16		6	กำพวน	กิ่งสุราษฎร์	73	3
33	ระนอง	850300044701	รองเท้า	ผลิตภัณฑ์รองเท้าบ้านหาดลิ	69		1	บางหิน	กะเปอร์	65	2
34	สงขลา	900100094701	ผ้าทอเกาะยอ	นางลิ้ม สงเคราะห์	72		3	เกาะยอ	เมืองสงขลา	82	4
35	สงขลา	901100174701	เสื้อเชิ้ต	นางโชติมา ร่มสกุล (ร้านชาบบาติก)	139/14		1	ควนลัง	หาดใหญ่	72	3
36	สงขลา	901100184701	เสื้อบาติกและผลิตภัณฑ์	หาดใหญ่บาติก	22			หาดใหญ่	หาดใหญ่	65	2

	จังหวัด	ประเภท	รหัสผลิตภัณฑ์	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่มผู้ผลิต	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	คะแนน	ระดับดาว
				বাদিক							
37	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840600094701	ผ้าทอ	นางหวันมะ นุ่มมีม	87/1	2	พุมเรียง	ไชยา	96	5
38	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840100134701	ผ้าบาติก	ตำรวจ สุวรรณชาติ	1/1	3	มะขามเตี้ย	เมืองสุราษฎร์ธานี	70	3
39	สุราษฎร์ธานี	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	840500074701	สร้อยคอกะลาปะพร้าว	ร้านกะลาเกาะเต่า	2/14	3	เกาะเต่า	เกาะพะงัน	60	2

ภาคผนวก ข หน้าที่การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การลงทุน	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	บริการ จัดตั้งศูนย์บริการการลงทุน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ลงทุน ให้บริการข้อมูลและปฏิทินกิจกรรมสำหรับผู้ลงทุนเพื่อให้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการประชุมสัมมนาต่างๆ	ที่อยู่ 62 ถนนรัชดาภิเษก คลองเตย กทม. 10110 THAILAND เบอร์โทรศัพท์ 229-2000 โทรสาร 654-5649
การลงทุน	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	<u>ช่วยเหลือในการจัดตั้งธุรกิจ</u> ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การขอใบอนุญาต การเตรียมเอกสารสำคัญทางธุรกิจ วิซ่า ใบต่างด้าว ใบอนุญาตทำงาน สำหรับคนต่างชาติ ตลอดจนการขอใช้น้ำประปา ไฟฟ้า และโทรคมนาคม <u>แนะนำสู่แหล่งการลงทุน</u> บริการข้อมูลพร้อมให้คำแนะนำทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเกี่ยวกับผู้ทางลงทุน แยกตามประเภท อุตสาหกรรมและภูมิภาค <u>ช่วยเหลือผู้ร่วมทุน</u> บริการให้ผู้ร่วมลงทุนทั้งทางด้านเทคโนโลยีการจัดการและการตลาด บริการจัดให้ผู้ลงทุนในภูมิภาคได้พบผู้ร่วมลงทุนจากส่วนกลางและต่างประเทศ <u>หน่วยการลงทุนไทยในต่างประเทศ</u> หน่วยการลงทุนไทยในต่างประเทศ หรือ Thailand Overseas Investment Unit (TOI) ทำหน้าที่ดำเนินการ ศึกษาความเป็นไปได้และโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศเป้าหมาย 4 กลุ่ม คือ อินโดจีน	ที่อยู่ ถนนวิภาวดี - รังสิต บางเขน กทม. 10400 เบอร์โทรศัพท์ 537-8111, 537-8155 โทรสาร 537-8177

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		เอเซียอาคนเย์ อเมริกา และยุโรป สมาคมสโมสรนักลงทุน เป็นสมาคมที่ให้บริการต่าง ๆ แก่สมาชิก เช่น บริการ ข้อมูลและข่าวสารที่ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับบรรยากาศ การลงทุนในไทย ระเบียบข้อปฏิบัติต่างๆ ในการส่งเสริมการลงทุนให้แก่สมาชิกในเครือข่าย <u>หน่วยช่างฝีมือ</u> หน่วยงานช่างฝีมือ หรือ Foreign Expert Services Unit ทำหน้าที่ดำเนินงานด้านช่างฝีมือ ผู้ชำนาญตามตรา 24มาตรา 25 และมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในการอนุมัติตำแหน่งหน้าที่ และบรรจุตัวช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการพร้อมครอครบถ้วน <u>ศูนย์วิสาห</u> เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนต่างชาติ ได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการวิชำ และใบอนุญาตการทำงานขึ้น เพื่อบริการเกี่ยวกับการต่อวิชำ ออกใบอนุญาต ทำงานรวมถึงการต่อใบอนุญาตทำงาน การอนุญาตให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักร และการเปลี่ยนแปลงประเภทวิชำ	
การลงทุน	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	- ฝึกอบรมและสัมมนา - คำปรึกษาแนะนำ - เงินทุนหมุนเวียน - ห้องปฏิบัติการ - วารสารและสิ่งพิมพ์	ที่อยู่ ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กทม 10400 เบอร์โทรศัพท์ 248-4814, 202-4521-28, 246-4321

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		- โครงการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรม - โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมชนบท - โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม - โครงการเพิ่มขีดความสามารถ SMEs - โครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม	
การลงทุน	สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมธุรกิจ SMEs ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ - ช่วยปรับปรุงในจุดที่ SMEs มีปัญหา - สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การพัฒนาไปสู่สากล - กลไกสนับสนุนการร่วมทุน (Venture Capital) และระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs - เชื่อมโยงข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ - กลไกส่งเสริมอย่างใกล้ชิดครบวงจรแบบบ่มเพาะ (Incubation) - กลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Start-up Loans)	ที่อยู่ 99 อาคารนิมิตหมาย ม.ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12121 เบอร์โทรศัพท์ 986-9808, 564-2733 โทรสาร 619-8100
การลงทุน	หอการค้าไทย	บทบาท ส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจอุตสาหกรรม ด้านศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ (Incubation Center) บริการ ให้ข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ SMEs	ที่อยู่ 150 ถ.ราชบุรี พระนคร กทม. 10200 เบอร์โทรศัพท์ 662-1860 โทรสาร 662-1880, 225-3372
การพัฒนาบุคลากร	ศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และประชาชน	บริการ - ทำให้ท่านมีความพร้อมและมีโอกาสได้รับวงเงินสินเชื่อและเงินกู้จากโครงการต่างๆ	ที่อยู่ สำนักงานบริหาร / ศูนย์กรุงเทพ และศูนย์เคลื่อนที่ บ้านมนังคศิลา อ.หลานหลวง แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		- ช่วยให้ท่านมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ - เพื่อได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในการบริหารธุรกิจ การตลาด และการเงิน - ช่วยให้การประเมินประมอมกับสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ - ลดปัญหาการฟ้องร้องทางคดีความ - ลดปัญหานี้เสีย - เพิ่มสภาพคล่องและขยายการลงทุน - ช่วยให้ SMEs มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ - ช่วยให้ผู้ประกอบการมีทั้งพึงพิงกรณีมีปัญหา - ช่วยให้สภาพจิตใจของผู้ประกอบการเบากวีกฎเศรษฐกิจดีขึ้น	เบอร์โทรศัพท์ 628 0334-7, 628-1802-3 โทรสาร 628-0338
การพัฒนาบุคลากร	สถาบันไทย-เยอรมัน	บริการ 1. ฝึกอบรมเทคโนโลยี หลักสูตรมาตรฐาน 2. ฝึกอบรมเทคโนโลยี หลักสูตรตามความต้องการของลูกค้า 3. การฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ 4. รับทำชิ้นงานตามความต้องการของลูกค้า 5. ให้บริการเข้าเครื่องจักรเพื่อทำชิ้นงาน 6. จัดทดสอบทักษะทางเทคนิค (Skill Test) 7. ให้บริการเช่าพื้นที่สำหรับงานเปิดตัวสินค้า, ประชุม, สัมมนา หรือทำสำนักงานชั่วคราว 8. การให้บริการข้อมูล เพื่อการเปิดตัวสินค้าและสัมมนา	ที่อยู่ 700/1 หมู่ 1 นิคมอุตสาหกรรมบางปะกง2,กม.57 อ. บางนา-ตราด อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000 เบอร์โทรศัพท์ [038] 215-033-44 โทรสาร [038] 743-466
การพัฒนาบุคลากร	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	บริการ บริการหลักของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีดังนี้	ที่อยู่ อ.มิตรไมตรี ดินแดง กรุงเทพฯ 10400 เบอร์ โทรศัพท์ 248-3393

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		1 การฝึกอบรมฝีมือแรงงานระดับพื้นฐาน เป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ฝีมือ ในสาขาอาชีพต่างๆ ขึ้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานให้กับแรงงานใหม่ โดยดำเนินการฝึกภาคทฤษฎีในหน่วยงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 2 การฝึกอบรมฝีมือควบคู่กับการเรียนวิชาสามัญ - การฝึกอบรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นอกกระบบ เป็นการฝึกอาชีพให้กับเยาวชนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อเพื่อให้มีความรู้ด้านวิชาชีพ ทักษะฝีมือทางด้านช่างอุตสาหกรรม เช่น ช่าง เชื่อม ไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ - การฝึกอบรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) สำหรับเยาวชนอายุ 13-15 ปี เป็นการฝึกอาชีพให้แก่เยาวชนอายุระหว่าง 13-15 ปี ที่จบการศึกษาภาคบังคับ และไม่มีโอกาสศึกษาต่อ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะฝีมือและสร้างโอกาสในการศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษา 3 การฝึกยกระดับฝีมือ เป็นการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะฝีมือเฉพาะด้านหรือเทคนิคในสาขาช่างอุตสาหกรรม ธุรกิจและบริการ ให้กับผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน ผู้ที่เตรียมเข้าทำงาน หรือผู้ถูกเลิกจ้าง เพื่อช่วยส่งเสริมให้มีโอกาสในการหางานทำ การรับรายได้ หรือค่าจ้างที่สูงขึ้น ทำให้มีคุณภาพชีวิตและฐานะที่ดีขึ้น	โทรสาร 248-3387
การพัฒนาบุคลากร	มหาวิทยาลัยพะเยา	บริการ ฝึกอบรมพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs	ที่อยู่ มหาวิทยาลัยพะเยา อ.เมือง จ.เชียงราย 50000 เบอร์โทรศัพท์ (053) 304805

ภาคผนวก ข หน้าที่การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การพัฒนาบุคลากร	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	บริการ - โครงการอบรมผู้จัดการยุคใหม่ สำหรับเจ้าของกิจการ - โครงการอบรมของภาควิชาชีพบัญชี	ที่อยู่ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330 เบอร์โทรศัพท์ 218-5798-9, 218-5741-2 โทรสาร 218-5798, 218-5742
การพัฒนาบุคลากร	คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริการฝึกอบรมเทคโนโลยีและยกระดับช่างฝีมือ	ที่อยู่ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่ 50 พหลโยธิน เขต จตุจักร กทม. รหัสไปรษณีย์ 10900
การพัฒนาบุคลากร	สถาบันค้นคว้าและพัฒนา ผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บทบาทฝึกอบรมภาค โนโลยีและยกระดับช่างฝีมือ	ที่อยู่ สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่ 50 พหลโยธิน เขต จตุจักร กทม. รหัสไปรษณีย์ 10900 เบอร์โทรศัพท์ (02) 9428200
การพัฒนาบุคลากร	ศูนย์แนะนำธุรกิจเพื่อกิจการขนาด กลางและขนาดเล็ก (KIAsia)	บริการ - ด้านการตลาด --- เพิ่มยอดขายโดยการปรับปรุงแผนการตลาด (ในประเทศและส่งออก) - ด้านการเงินการบัญชี --- เพิ่มโอกาสระดมทุนในปรับโครงสร้างบริหารการเงินและวางแผนการเงินและการบัญชี - ด้านการปฏิบัติการ --- ควบคุมและเพิ่มผลิภาพ ลดความสูญเสียและต้นทุนการผลิต การจัดหา การบริหารวัตถุดิบและสินค้าคงคลัง การจัดส่งผลผลิต รักษาสภาพแวดล้อมและลดมลพิษจากกระบวนการผลิต การควบคุมคุณภาพ	ที่อยู่ KIAsia Headquarters Queen Sirikit National Convention Center 2nd Floor, Zone D, Room 201/2 60 New Ratchadapisek Road, Klongtoey Bangkok 10110 Thailand เบอร์โทรศัพท์ 654-5270-1

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		- ด้านการจัดการ --- ปรับองค์กร กลยุทธ์การบริหารและการจัดการ - ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ --- วางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการตลาด - ด้านทรัพยากรมนุษย์ --- เพิ่มประสิทธิภาพปฏิบัติงานโดยปรับปรุงและจัดระบบการให้ผลตอบแทน	
การพัฒนาบุคลากร	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	บริการ 1. หลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและนักลงทุนใหม่ 2. หลักสูตรพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (Manufacturing Development for Improved Competitiveness Program : MDICP) 3. โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม (Small-Scale Industry Promotion Project) 4. หลักสูตรฝึกอบรมด้านบริหารและการจัดการ 5. หลักสูตรฝึกอบรมด้านเทคโนโลยี 6. หลักสูตรฝึกอบรมยกระดับช่างฝีมืออุตสาหกรรม 7. หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประกอบการในครอบครัวและหัตถกรรม 8. หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	ที่อยู่ ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กทม. 10400 เบอร์โทรศัพท์ 202-4414-18, 202-4511 โทรสาร 246-0031
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	บริการ ทำหน้าที่หลักในการให้บริการทดสอบ วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก รวมทั้งให้บริการสอบเทียบมาตรฐานเครื่องมือวัดทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม อาทิ เครื่องมือทางไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แสง เสียง อุณหภูมิ และเครื่องมีวัด	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ที่อยู่ 196 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900 เบอร์โทรศัพท์ 579-1121, 579-5515, 579-0160

ภาคผนวก ข หน้าที่การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
	เบอร์โทรศัพท์ 579-1121, 579-5515, 579-0160 โทรสาร 561-4771	ปริมาณทางกล มีห้องปฏิบัติการทดสอบ/สอบเทียบ ที่เป็นต้นแบบให้แก่ห้องปฏิบัติการอื่นๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน เนื่องจากเป็นหน่วยงานแรกที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO /IEC Guide 25 ทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านสอบเทียบมาตรฐานเครื่องมือเครื่องทดสอบอุตสาหกรรมมากที่สุดในประเทศ	โทรสาร 561-4771
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	บริการ ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ฝึกอบรมบุคลากร และให้ข้อมูลข่าวสาร	ที่อยู่ 73/1 ถ.พระรามที่ 6 เขตราชเทวี กทม. 10400 เบอร์โทรศัพท์ 644-8150-99 โทรสาร 6448027-9
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	ไม่ระบุ	ที่อยู่ ถ.พระรามที่6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 เบอร์โทรศัพท์ 202-3300-4 โทรสาร 202-2415
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ	- ให้ความสนับสนุนทางวิชาการแก่โรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอรวมทั้งการตรวจรับรองมาตรฐานที่จำเป็นและเหมาะสมด้วย - จัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม และให้การศึกษากับพนักงาน เจ้าหน้าที่และผู้บริหารเทคนิค	ที่อยู่ ช.ตรีมิตร ก้าวหน้า 10 ถ.พระราม4 เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 เบอร์โทรศัพท์ 713-5492-9 โทรสาร 712-1592-3
การเงิน	ธนาคารแห่งประเทศไทย	บริการ รพท. จะรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่พึงเชื่อถือ ได้ผ่าน ธนาคารพาณิชย์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมชนาช่วย	ที่อยู่ 273 ถนนสามเสน บางขุนพรหม กรุงเทพฯ 10200 เบอร์โทรศัพท์ 283-5353 โทรสาร 280-0449, 280-0626

ภาคผนวก ข หน้าที่การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การเงิน	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	บริษัทเงินทุน หรือ บริษัทเงินทุน หลักทรัพย์ บริการที่ผู้ส่งออกติดต่อโดยตรงกับ ธนาคาร. - สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออก/ เป็นสกุลเงินบาท/ ดอลลาร์สหรัฐ/ เยน - บริการรับซื้อตั๋วสินค้าออก - บริการแพ็คเกจเครดิตแบบกู้ตรง - บริการประกันการส่งออก - สินเชื่อเพื่อขยายกำลังผลิต - บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ - สินเชื่อพาณิชย์นาวี - สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการขายเครื่องจักร - บริการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ - บริการสนับสนุนการนำเข้าสินค้าเพื่อส่งออก - สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตร - บริการข้อมูลการลงทุนต่างประเทศ บริการที่ผู้ส่งออกใช้ผ่านธนาคารพาณิชย์	ที่อยู่ ศูนย์บริการสินเชื่อผู้ส่งออกรายย่อย อาคารเอ็กซิม 1193 ถนนพหลโยธิน พญาไท กรุงเทพฯ 10400 เบอร์โทรศัพท์ (662) 617-2280 271-3700, 617-2111, 278-0047 โทรสาร 271-3204
การเงิน	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ สินเชื่อเพื่อกรุงไทยอุตสาหกรรมขนาดย่อม : เป็นบริการสินเชื่อสำหรับ ผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมขนาดย่อม ทุกประเภทแบบครบวงจรการผลิต	ที่อยู่ 35 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 เบอร์โทรศัพท์ 255-2222 โทรสาร 255-9391-6

ภาคผนวก ข หน้าที่การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การเงิน	ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank)	บริการ ให้บริการเงินกู้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่เกิน 100 ล้านบาท หรือ คนจำนวนที่กำหนด โดยกฎกระทรวง " โดย ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมและธุรกิจ SMEs คือ กิจการอุตสาหกรรม กิจการค้าปลีก ค้าส่ง กิจการบริการ และ กิจการอื่น ๆ เช่น ผู้ประกอบการนิคมอุตสาหกรรม / นิคม SMEs ตามหลักเกณฑ์ของกรมอุตสาหกรรมแห่งประทศไทย หรือ กิจการอื่น ๆ ตามที่ คณะกรรมการ บอย. กำหนด โดยให้กู้ยืมเงิน เพื่อ ใช้ลงทุนในกิจการ ข้อที่ดิน / พัฒนา การก่อสร้างอาคาร/สิ่งปลูกสร้าง ข้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ ซื้อยานพาหนะ ติดตั้งระบบสาธารณูปโภค และ ระบบควบคุม/กำจัดมลพิษ เงินทุนหมุนเวียนระยะสั้นและระยะยาว ชำระหนี้ ค่าใช้จ่ายอื่นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการ และการลงทุนอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการ บอย. เห็นชอบ	ที่อยู่ เลขที่ 475 อาคารสิริวิทยุโย ชั้นที่ 9 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 เบอร์ โทรศัพท์ 0-2201-3700 โทรสาร 0-2201-3744
การเงิน	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	บริการ ให้บริการเงินกู้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	ที่อยู่ 1222 ถ.พระรามที่3 บางโพธิ์พวง ยานนาวา กทม. 10120 เบอร์ โทรศัพท์ 296-3000 โทรสาร 683-1275
การเงิน	ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	บริการ ให้บริการเงินกู้แก่SMEsที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1. เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา (อายุระหว่าง 25-55 ปี) 2. เปิดดำเนินการตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และมีขนาดของเงินทรัพย์สินสุทธิ ดังนี้	ที่อยู่ 3783/2, 3783/3, 3785 ถ.พระรามที่ 4 แขวงพระ โขนง เขตคลองเตย กทม. 10110 เบอร์โทรศัพท์ 712-4048-51 โทรสาร 712-4048-51

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		- ธุรกิจขนาดย่อม ไม่เกิน 50 ล้านบาท - ธุรกิจขนาดกลางเกิน 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท 3. ผู้ถือหุ้นธุรกิจของผู้ต้องไม่เป็นหรือไม่เคยเป็นหนี้ที่มีปัญหากับสถาบันการเงินใดๆ 4. ประเภทธุรกิจที่ดำเนินการ - กิจกรรมการผลิต - กิจกรรมให้บริการ - กิจกรรมค้าส่ง - กิจกรรมค้าปลีก - กิจกรรมรับจ้างทำของ - การเงิน 1. วงเงินอนุมัติรวมสูงสุดไม่เกิน 10 ล้านบาท (วงเงินกู้และเงินหมุนเวียน) ทั้งผู้กู้ รายเดิมและรายใหม่ 2. สัดส่วนเงินหมุนเวียนต้องไม่เกิน 50% ของสินเชื่อรวม (ไม่เกิน 5 ล้านบาท) 3. เงินกู้ระยะเวลาไม่เกิน 7 ปี สำหรับเงินหมุนเวียนหมุนเวียนทุก 1 ปี 4. กรณีผู้ก่อหนี้ชำระหนี้ต้นและดอกเบี้ยตามเงื่อนไขเป็นระยะเวลา 4 ปีอย่างต่อเนื่อง วงเงินกู้ส่วนที่เหลือ สามารถขอแปลงเป็นวงเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีได้	
การเงิน	บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	- บริการด้านสินเชื่อ * สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม	ที่อยู่ 1770 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ 10320 เบอร์โทรศัพท์ 253-7111, 253-9666

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		*สินเชื่อเพื่อการเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ หรือย้ายโรงงาน ไปยังนิคมอุตสาหกรรม *สินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน หรือป้องกันมลพิษ *สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมส่งออก *สินเชื่อเพื่อเครื่องจักรจากต่างประเทศ *สินเชื่อเพื่อสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี -บริการด้านวานิชธนกิจ -บริการธุรกิจปริวรรตเงินตรา และการค้าระหว่างประเทศ -บริการด้านประกันภัย -บริการการลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน และหุ้น	โทรสาร 253-9677
การเงิน	บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรม ขนาดย่อม	บริการ ค้ำประกันสินเชื่อ	ที่อยู่ อาคารพาณิชย์หาวอว์ 2 ชั้น 18 เลขที่ 2922/243 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ 10320 เบอร์โทรศัพท์ 308-2741 โทรสาร 308-2749
การเงิน	กรมประมงสงเคราะห์	บริการ 1. ฝึกอบรมวิชาชีพพัฒนาคน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และจัดบริการที่พักอาศัยแก่ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งจัดฝึกอบรมปีละ 3 รุ่น ๆ ละ 4 เดือน 2. ให้กู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพแก่ประชาชนทั่วไปผู้ถูกเลิกจ้างและผู้ว่างงาน รายละไม่เกิน 15,000 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย แต่ต้องมีผู้ค้ำประกันและกำหนดใช้คืนภายใน 5 ปี 3. การสนับสนุนรวมกลุ่มสร้างรายได้ / อาชีพ โดยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม	ที่อยู่ ถ.กรุงเกษม เขตป้อมปราบ กรุงเทพฯ 10100 เบอร์โทรศัพท์ 281-3199 โทรสาร 280-0284

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การเงิน		5 - 10 คน เพื่อประกอบอาชีพ และกรมประชาสัมพันธ์ สนับสนุนเงินสงเคราะห์ประกอบอาชีพรายละเอียดไม่เกิน 4,000 บาท	
	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	-โครงการรับซื้อตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ขายช่วง ธ.ค.) -โครงการสินเชื่อ "รวมใจพัฒนา SMEs" -โครงการความร่วมมือระหว่าง บสย. และ ธนาคารกรุงเทพ ในการจัดสรรวงเงินค้ำประกัน สินเชื่อ -โครงการ "สินเชื่อเพื่อ SMEs" ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม -โครงการร่วมให้ทุนอุดหนุนการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สวทช.) -โครงการลดต้นทุน SMEs	ที่อยู่ สำนักงานใหญ่ 333 ถนนสีลม บางรัก กทม. 10500 เบอร์โทรศัพท์ 231-4333
การเงิน	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	บริการ เป็นเงินทุนหมุนเวียน โดยทปท. จะรับซื้อตัว P/N ผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งเป็น -วิสาหกิจขนาดกลาง แบ่งเป็น กิจการการผลิต วงเงินช่วยเหลือไม่เกิน 60 ล้านบาท , กิจการบริการ ไม่เกิน 10 ล้านบาท , กิจการค้าส่ง ไม่เกิน 10 ล้านบาท และกิจการค้าปลีก ไม่เกิน 6 ล้านบาท -วิสาหกิจขนาดย่อม แบ่งเป็น กิจการการผลิต วงเงินช่วยเหลือไม่เกิน 15 ล้านบาท , กิจการบริการ ไม่เกิน 5 ล้านบาท , กิจการค้าส่ง ไม่เกิน 5 ล้านบาท และกิจการค้าปลีก ไม่เกิน 3 ล้านบาท	ที่อยู่ 9 ถ.รัชดาภิเษก ลาดยาว จตุจักร กทม. 10900 หรือ สาขาของธนาคารทั่วประเทศ เบอร์โทรศัพท์ 544-1111

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การเงิน	ธนาคารกสิกรไทย	- กำหนดเป้าหมายวงเงินสินเชื่อ 10,000 ล้านบาท เป็นเวลา 2 ปีสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นสมาชิกหอการค้าไทยและหอการค้าจังหวัด - ให้กู้ทั้งในลักษณะสินเชื่อระยะสั้นและระยะยาว - กรณีเป็นเงินกู้จากธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ทั้งหมดจะคิดอัตราดอกเบี้ย MLR-1% ถึง MLR+2% ในปี 2543-2544 หลังจากนั้นทบทวนใหม่ - กรณีเป็นเงินกู้ตามโครงการรับซื้อตัวสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ต้องสมทบเงินทุน 40% ของวงเงินจะคิด อัตรา ดอกเบี้ย MLR-1% ระยะเวลาช่วยเหลือไม่เกิน 5 ปี เงื่อนไขต่าง ๆ ตามระเบียบของ ธนาคารแห่งประเทศไทย - ระยะเวลาปลอดหนี้ ระยะเวลาคืนเงินกู้และวงเงินให้กู้จะพิจารณาให้เพียงพอเหมาะสมตามขนาด โครงการ - การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิก SMEs นั้น อยู่ในดุลยพินิจของธนาคาร	ที่อยู่ *สำนักงานใหญ่ 1 ซ.กสิกรไทย ถ.ราชบุรีบูรณะ กทม. 10140 * ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ทุกสาขา * หอการค้าไทย และหอการค้าจังหวัดทั่วประเทศ เบอร์โทรศัพท์ +66(2) 470-1122, +66(2) 470-1199, +66(2) 1571
การเงิน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	บริการ สนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ SMEs ในชนบท ตามขอบเขตและประเภทของเงินกู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ หมายรวมถึงลดดอกเบี้ยการช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ การให้สินเชื่อ และ เงื่อนไขที่เหมาะสม การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ด้านการผลิต และด้านการตลาด ตลอดจนการวางระบบติดตามผลเพื่อขยายสู่การรวมตัวของผู้ประกอบการเป็นองค์กรหรือสถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในชนบทต่อไป	ที่อยู่ เลขที่ 469 ถนน นครสวรรค์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 * ส่วนภูมิภาคติดต่อที่สำนักงานสาขาทั่วประเทศ เบอร์โทรศัพท์ (662) 280-0180, 281-7355 โทรสาร 662) 280-0442, 281-6164,

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
การเงิน	ธนาคารออมสิน	บริการ วงเงินตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไป ประเภทสินเชื่อ - เงินกู้ระยะยาว - เงินเบิกเกินบัญชี อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย MLR หรือ MOR ของธนาคารออมสิน ในกรณีลูกค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ธนาคารกำหนด และในกรณีลูกค้าที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์อัตราดอกเบี้ย MOR หรือ MLR บวกไม่เกิน 2% ต่อปี (ปัจจุบัน MLR = 7.50% ต่อปี, MOR = 8.0% ต่อปี) (กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี ดอกเบี้ย 6% ทุกวงเงินสินเชื่อ ภายในเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน 2544) ระยะเวลาการชำระหนี้ กรณีเงินกู้ระยะยาวการชำระหนี้ไม่เกิน 10 ปี	ที่อยู่ 470 ถ.พหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 เบอร์โทรศัพท์ 299-8200, 279-9567 ต่อ 1405, 1407 โทรสาร 270-1562, 279-9567
การเงิน	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	บริการ - วงเงินกู้รายละเอียด ไม่เกิน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 2 ปี ระยะเวลาปลอดหนี้ไม่เกิน 4 เดือน ใช้บุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ - วงเงินกู้รายละเอียด 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 4 ปี ระยะเวลาปลอดหนี้ไม่เกิน 4 เดือน ใช้บุคคลหรือหลักทรัพย์ ค้ำประกันเงินกู้ - วงเงินกู้รายละเอียด 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 6 ปี ระยะเวลาปลอดเงินต้นไม่เกิน 6 เดือน ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เงินกู้	ที่อยู่ ส่วนบริหารเงินทุน สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมไทย อาคารกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (ชั้น 4) ในบริเวณกระทรวง อุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กทม. เบอร์โทรศัพท์ (02) 2488098, 2024475-6, 2450140

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		- วงเงินกู้ยืมละเกิน 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี กำหนดชำระรายคืนภายใน 10 ปี ระยะเวลาปลอดเงินต้นไม่เกิน 12 เดือน ใช้หลักทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้ - เงินกู้ในโครงการอุดหนุนการรวมศูนย์ชนบทตามมติคณะรัฐมนตรีรายละเอียดไม่เกิน 1,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 4% ต่อปี ใช้หลักทรัพย์สินหรือ ใช้เครื่องจักรและบุคคลค้ำประกันเงินกู้ กำหนดชำระคืนและระยะเวลาปลอดเงินต้นขึ้นอยู่กับ วงเงินกู้และหลักประกัน	
การเงิน	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)	บริการ ประเภทเงิน 1. เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ สำหรับ -ปรับปรุงกระบวนการผลิต/ ผลิตภัณฑ์ -จัดตั้ง/ปรับปรุงหน่วยทดสอบและควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์/ กระบวนการผลิต -จัดตั้ง/ ปรับปรุงห้องปฏิบัติการ -วิจัยและพัฒนา 2. เงินทุนให้เปล่าสำหรับ วิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีการผลิตใหม่ วงเงิน 3 ล้านบาท และไม่เกิน 50 % ของงบประมาณโครงการ	ที่อยู่ โครงการสนับสนุนการวิจัย พัฒนาและวิศวกรรมของภาคเอกชน (Company Directed Technology Development Program: CD) ฝ่ายพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจเทคโนโลยี ส่วนงานกลาง สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ 539/2 อาคารมหา นครยิมซัม ชั้น 18 ถนนศรีอยุธยา เขต ๗
การเงิน	สมาคมไทยผู้ประกอบการธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Thai Venture Capital Association)	1. กองทุนจากต่างประเทศ 2. บริษัทในเครือธนาคาร สถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศ. บริษัทประกันภัย 3. บริษัทจำกัดที่มีนโยบายในการเข้าร่วมลงทุน	ที่อยู่ สมาคมไทยผู้ประกอบการธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Thai Venture Capital Association) โดย บริษัท เอช แอนเค่ คิว (ประเทศไทย) จำกัด ชั้น 12 อาคารสารคดี ทาวเวอร์ 175 ถ.สาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 หรือติดต่อ

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
			บริษัทสมาธิของสมาคมฯ เบอร์โทรศัพท์ 6796312 โทรสาร 679-6316
การเงิน	ตลาดหลักทรัพย์ใหม่	บริการ ช่วยสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจที่กำลังเติบโตและมีศักยภาพ	ที่อยู่ ตลาดหลักทรัพย์ใหม่ 62 อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ชั้น 10 ถนนราชดึกเกษม คลองเตย กรุงเทพฯ 10110 เบอร์โทรศัพท์ 229-2020
การเงิน	กองทุนรวมเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม	บริการ ร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม	ที่อยู่ ผู้จัดการกองทุนเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม วรณ จำกัด ชั้น 5 อาคารเกษรเพลส เลขที่ 999 ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 เบอร์โทรศัพท์ (662)656-1200 ต่อ 2801-2804 โทรสาร (662) 656-1252
การตลาด	กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์	บริการ 1. ส่งเสริมการส่งออกและขยายตลาดสินค้าบริการไทย โดยมีเป้าหมายคือรักษาตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ 2. พัฒนาและให้บริการด้านการค้าและการเพิ่มศักยภาพในการส่งออก อาทิ การขยายฐานผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ 3. เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้ผู้ส่งออกไทย โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้ได้มาตรฐานและทำการตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น	ที่อยู่ 22/77 ถ.รัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 เบอร์โทรศัพท์ 511-5066-77, 512-0093-0104 โทรสาร 512-1079, 513-1917

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		4. ส่งเสริมและสร้างภาพพจน์สินค้าและบริการไทยให้เป็นที่เชื่อถือได้ทั้งในด้านคุณภาพและบริการลูกค้าอย่างรวดเร็ว	
การตลาด	กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	บริการ - ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการค้าขนาดย่อมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เผยแพร่สินค้าที่ผลิตภายในประเทศให้เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภค - ให้บริการข้อมูลทางวิชาการ	ที่อยู่ ถนนมหาสาร เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 เบอร์โทรศัพท์ 221-0062, 221-4706 โทรสาร 225-128
การตลาด	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์	บริการ 1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้ากฎหมายว่าด้วยมาตราฐานสินค้าขาออก กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมสินค้าขาออก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้าระหว่างรัฐบาลบางอย่างในการขนส่งสินค้าขาออกทางเรือ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2. ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล หรือระหว่างรัฐบาลกับองค์การการค้าในต่างประเทศเพื่อประโยชน์ต่อการส่งออก 3. ติดตามและดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมาตรการ หรือข้อกีดกันทางการค้าของต่างประเทศ เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของไทย 4. จัดระเบียบและบริหารการนำเข้าและส่งออกสินค้า 5. ดำเนินการมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อการส่งออกสินค้าไทย รวมทั้งดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ทางการค้า และส่งเสริม ให้ภาคเอกชนใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้า	ที่อยู่ 44/100 อ.สนามบึงน้ำ-นนทบุรี อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 เบอร์โทรศัพท์ 547-4843 โทรสาร 547-4791-2

ภาคผนวก ข หน้าที่ ๑๖๖

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย	
การตลาด	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	1. เป็นศูนย์รวมข่าวสาร ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับการนิคมอุตสาหกรรมฯ และนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ สถานภาพ ที่ตั้ง จำนวน โรงงานการค้าเงินงาน โครงการต่าง ๆ 2. เป็นศูนย์รวมข้อมูลด้านการลงทุน แหล่งเงินทุน ให้คำปรึกษาด้านการลงทุน การตลาด 3. เป็นศูนย์บริการด้านการให้อนุมัติ อนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรม ภายในเวลาอันรวดเร็วตามที่ กนอ. กำหนด อาทิ	ที่อยู่ 618 ถ.นิคมมักกะสัน แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 เบอร์โทรศัพท์ 253-0561 โทรสาร 253-4086
การศึกษาวิจัย	สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ	บริการ บริการให้คำปรึกษาแนะนำ และการฝึกอบรมด้านการเพิ่มผลผลิต , ISO 9000, ISO 14000 และการจัดการด้านทรัพยากรบุคคลแก่ธุรกิจเป้าหมาย รวมทั้งการพัฒนาวิทยากร และที่ปรึกษา ด้านการเพิ่มผลผลิตของหน่วยงานภายนอก เพื่อขยายผลการเพิ่มผลผลิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น	ที่อยู่ ชั้น 12 อาคารชาลูลท์ 1025 ถ.พหลโยธิน พญาไท กรุงเทพฯ ๑ 10400 เบอร์โทรศัพท์ 6195500 โทรสาร 619-8100
การศึกษาวิจัย	ศูนย์วิจัยกสิกรไทย	บริการ ให้บริการข้อมูลธุรกิจเพื่อการลงทุน	ที่อยู่ อาคารธนาคารกสิกรไทย ชั้น 9 เลขที่ 400/22 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 เบอร์โทรศัพท์ 273-1883-1885 โทรสาร 270-1235, 270-1569, 271-4032
การศึกษาวิจัย	ศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์	บริการ	ที่อยู่ อาคารสินธร ทาวเวอร์ 3 ชั้น 24 130 - 132 ถนน

ภาคผนวก ข หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบริการให้แก่ SMEs

ด้าน	หน่วยงาน	ลักษณะการบริการ	ที่อยู่
		-ที่ปรึกษาทางธุรกิจและการลงทุน -ที่ปรึกษาทางวิชาการและการบริการจัดการประชุมสัมมนาและฝึกอบรมทางวิชาการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป -สำรวจและวิจัยการตลาด -วารสารและรายงาน -ข่าวสารข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ -ศึกษาจัดการและบริหาร โครงการ ระบบงานและองค์กรตามหลักวิชาการ และการดำเนินธุรกิจที่ดี -ศึกษาวิจัยทางด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงิน สังคม และการเมือง	วิทยุ ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 เบอร์โทรศัพท์ 263-3901-8 โทรสาร 263-3914, 263-3923